OMAVALITSUSJUHID VALMISTUSID KEERULISTES OLUDES TEGUTSEMA

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI
2/2017

Vabatahtlikud panustavad oma aega Kaitseliitu mitmeti

8 RUUTMEETRIT AJALUGU

MINE KINDLA PEALE VÄLJA

TELLI

KAITSE KODU!

POSTKASTI

Vaata lisainfot: www.facebook.com/kaitsekodu

KAANEFOTO:
REIN SÄINAS

10 INIMENE
Mitmekülgsed inimesed meie ümber

16 INIMENE
Mees, kes võitis Kotkalennu

20 VÄLJAÕPE
Põhjatähe õppus välismaalase pilgu läbi

24 KOOSTÖÖ
Ka keerulistes oludes peab elu jätkuma

28 SÕJASPORT
Tahta, julgeda, uskuda – Utria dessant 2017

32 KAITSELIIT
Kaitseliidu uuenenud kodu(leht)

36 KAITSELIIT
Hindamatu ressursi arvestus Võrumaa malevas

40 KAITSELIIT
Sakala malev astus uude sajandisse

44 KAITSELIIT
Mõtteid kaplani rollist ja staatusest

48 KAITSELIIT
Kaplani ja usu rollist Kaitseliidus ja meie elus

50 SÕJARAUD
Kongsberg – Norra kaitsetööstuse alustala

54 AJALUGU
8 ruutmeetrit ajalugu

58 NAISKODUKAITSE
Ohutushoiu instruktorite kursusel õpetati ohutushoidu õpetama

62 NAISKODUKAITSE
Vajadustest lähtuv erialaväljaõpe

64 NOORED
2 lennukit, 3 kopterit ja ligi 60 noort Ämaris

66 NOORED
Talurahva laagrist jõuluballini ehk Kuidas me sooritasime kodutütarde esimest järku

70 NOORED
Ursa retk viis ka lapsevanemad võistlustulle

72 MILITAARTURISM
Tumedast turismist Leedu moodi

76 FILMIARVUSTUS
Teekond sinna, aga mitte tagasi

78 RAAMATU ARVUSTUS
Märgiline sõjaraamat ehk Sõda on kole, väga kole

Kommenteeri artikleid, vaata pilte, hoia silm peal ajakirja ilmumisgraafikul

www.facebook.com/kaitsekodu

Selles numbris

Tean täpselt, kes ta on, mis ta kutsung on ja mis rollis ta on. Seda huvitavam on ta tulek meie postile. Ta paneb suitsu ette ja annab meile termose, ilma sõnagi ütlemata.

Õppuste sisu on seevastu nii hea, et neid me ootame pikisilmi ja osaleme rõõmuga! Eelmised olid Tallinnas Kopli linnaosas ning Rummus. Sellistesse kohtadesse ei ole lihtsalt võimalik pääseda muidu, kui Kaitseliidu õppusel osaledes.

Igal kriisijuhtimise staabi liikmel on küll omad ülesanded lahendada ja omad volitused ressursse kasutada, kuid neid ülesandeid lahendati ühiselt, üksteist toetades – ehk võtmesõna oli koostöö.

Lihtne on olla passiivne liige, käia näiteks kord aastas väljas ja kõik. Või üldse mitte enam osaleda ja nii mitu aastat või rohkem.

2 | 2017

Kaplan on inimese religioossuse esindaja tseremooniatel. Ta teostab seda avalikel tseremooniatel, palvuste kaudu rivistustel ja pärgade asetamisel.

Naljaga pooleks võib nentida, et metsavennad sõid õigel kellaajal korralikest nõudest sooja toitu ning kuulasid taustaks BBC-d või Moskva raadiot.

Võistlejatele oli retk hea väljakutse, harjutamaks pimedas orienteerumist, sest öösel on ju kõik hoopis teistmoodi kui päeval.

Metsavendlusest ja KGB-st saab iga huviline seal kuhjaga informatsiooni ning keldris kongide vahel kõndides ja iseenda sammude kaja kuulates kerkivad kahtlemata pähe igasugused mõtisklused.

Sündmused

Tallinna malev
Peaminister Jüri Ratas kohtus 27. jaanuaril Tallinnas Kaitseliidu peastaabis Kaitseliidu ülema brigaadikindral Meelis Kiiliga, kes andis talle ülevaate Kaitseliidu hetkeseisust ja lähiaja arengutest. Peaminister tundis erilist huvi Kaitseliidu rolli vastu laiapindses riigikaitses.

Lääne malev
Jaanuari viimasel nädalavahetusel õppisid ja harjutasid Lääne maleva kaitseliitlased Lihulas talvistes tingimustes tegutsemist. Korrati üle põhitõed ja saadi uusi teadmisi nii riietumisest, maskeerimisest, juhtimisest kui ka tegevuste planeerimisest talvel. Suurimaks proovikiviks nii korraldajaile kui ka osalejatele kujunes jäätunud veetakistuse ületamine – kuidas käituda siis, kui jää jalge all peaks purunema?

Harju malev
24. jaanuaril külastas Tallinna ja Harju malevat kaitseminister Margus Tsahkna koos Kaitseliidu ülema brigaadikindral Meelis Kiiliga. Tallinna maleva pealik kolonelleitnant Toomas Väli ja Harju maleva pealik kolonelleitnant Eero Kinnunen tutvustasid malevate tegevust ning arenguplaane. Margus Tsahkna ütles kohtumistel: „Kaitseliitlaste panus meie kaitsetahtesse on märkimisväärne ja Kaitseliit teeb igapäevaselt selle nimel tänuväärset tööd.“

Pärnumaa malev
Jaanuari eelviimasel nädalavahetusel harjutasid laskur-sanitari erialakursusel osalejad esmaabi osutamist tsiviilmeditsiini mõistes. Esmaabimooduli õppe viisid koostöös läbi Kaitseliit ja Naiskodukaitse. Kursus jätkub veebruaris ja siis keskendutakse lahinguvigastuste käsitlemisele taktikalises olukorras.

Viru malev
Tavapäraselt tähistati Rakvere vabastamise aastapäeva laskevõistlusega politsei- ja piirivalveameti Rakvere jaoskonna sisetiirus. Koostöös Rakvere linnavalitsuse, Kaitseliidu Viru maleva ja Rakvere politseijaoskonnaga on sellist võistlust korraldatud alates 2011. aastast. Täiskasvanute seas osutus võitjaks Kaitseliidu Viru maleva võistkond Rakvere politseijaoskonna ja Virumaa Teataja Kotkasilmade ees.

Järva malev
Jaanuarikuus alustas Kaitseliidu Järva malevas tegevliikme sõdurioskuste baaskursus (TSOBKkl), kus sel aastal osaleb 28 Kaitseliidu liiget. Kursuslasi on nii Järva, Jõgeva kui ka Viru malevast. Kümne nädalavahetuse jooksul antakse õppuritele põhiteadmised ja -oskused peamistes militaarvaldkondades. Kursus lõpeb juunis lõpurännakuga.

2 | 2017

Tartu malev
26. jaanuaril toimus Tartu maleva Nooruse tiirus kapten Indrek Raudsepa VIII mälestusvõistlus. Mälestusvõistluse autahvlile said oma nimed kirja Aimur Kruuse, Indrek Kriisa ja Ernst Tungel.

Valgamaa malev
31. jaanuaril täitus 98 aastat kuulsusrikkast Paju lahingust, millel oli oluline mõju Vabadussõja käigule ja lõpliku võidu saavutamisele. Aastapäeva tähistamist alustati Valga Jaani kiriku seinale kinnitatud Põhjapoegade mälestuskivi ees. Seejärel liiguti Paju küla lähistel asuva Paju mälestussamba esisele platsile, kuhu olid kogunenud ümbruskonna omavalitsuste, ajalooühingute ja jõustruktuuride juhid. Lisaks sinimustvalgetele lehvisid meeste ja naiste käes ka Läti ja Soome värvides lipud.

Kalender

Veebruar

K	1	1919. aastal vabastati Valga ja Võru Punaarmeest; 1993. aastal taasloodi kaitseväe orkester; 1. jalaväebrigaadi taasasutamise aastapäev; ▶ Vahipataljoni taasasutamise aastapäev
N	2	Tartu rahu aastapäev; 1919. aastal suri Julius Kuperjanov; 1920. aastal kirjutati alla Tartu rahulepingule
R	3	
L	4	1919. aastal jõudsid Eesti väed Petserisse
P	5	
E	6	
T	7	1994. aastal taasloodi õhuvägi ▶
K	8	1944. aastal loodi 200. jalaväerügement
N	9	
R	10	1879. aastal sündis kindral Ernst Pödder; 2010. aastal saabus Kosovost koju viimane riviüksus ESTRIF-6
L	11	
P	12	1884. aastal sündis kindral Johan Laidoner ▶
E	13	1919. aastal saabusid Eestisse Rootsi vabatahtlikud; 1944. aastal algas Meerapalu lahing
T	14	1944. aastal toimus Punaarmee dessant Merikülas
K	15	
N	16	
R	17	1990. aastal taasloodi Järvakandis Kaitseliit ▶
L	18	
P	19	1872. aastal sündis kontradmiral Johan Pitka; 1944. aastal saabus 20. Eesti diviis Narva rindele
E	20	1919. aastal moodustati soomusrongide divisjon
T	21	
K	22	2002. aastal avati kaitseväe peastaabi uus hoone Juhkentali 58
N	23	1874. aastal sündis Konstantin Päts; 1918. aastal loeti Pärnus ette iseseisvusmanifest ▶
R	24	Eesti iseseisvuspäev; 1918. aastal kuulutati välja Eesti Vabariik
L	25	1999. aastal asutati Balti Kaitsekolledž
P	26	
E	27	
T	28	1905 sündis kolonel Karl Tarpak

Märts

K	1	
N	2	
R	3	2000. aastal loodi Kaitseliidu jalgpalliklubi „Kalev"
L	4	
P	5	1879. aastal sündis kindral Andres Larka; 1919. aastal loodi meredessantpataljon; ▶ 1919. aastal saabusid Eestisse esimesed Taani vabatahtlikud
E	6	1944. aastal toimus Narva suurpommitamine; 1944. aastal likvideeriti Vaasa-Siiversti-Vepsküla sillapea
T	7	
K	8	
N	9	1944. aastal toimus Tallinna suurpommitamine
R	10	
L	11	
P	12	1880. aastal sündis kindral Jaan Soots
E	13	1998. aastal taasloodi luurepataljon; 1998. aastal taasloodi suurtükiväegrupp; ▶ 1998. aastal taasloodi miinilaevade divisjon; 1998. aastal moodustati kaitseringkonnad ja nende staabid; 2003. aastal lendas operatsioonile Afganistanis esimene EOD-üksus
T	14	
K	15	
N	16	
R	17	1990. aastal asutati Alutaguse malev; ▶ 1998. aastal taasloodi KVÜÕA
L	18	1992. aastal taasloodi Kalevi pataljon; 1992. aastal taasloodi Kuperjanovi pataljon
P	19	2003. aastal loodi luurepataljon; 1919. aastal toimus Munamäe lahing
E	20	
T	21	
K	22	1990. aastal asutati Põlva malev; 2000. aastal heisati Saksamaal Wilhelmshavenis Eesti lipp miinijahtijal Wambola
N	23	
R	24	
L	25	Küüditamisohvrite mälestuspäev; 1949. aastal toimus Eestis suurküüditamine; 2004. aastal hõisati ISAF-i peakorteris Eesti lipp
P	26	1917. aastal (vkj) toimus Petrogradis eestlaste meeleavaldus; 1919. aastal ilmus ajakirja Sõdur esimene number ▶
E	27	
T	28	
K	29	2004. aastal liitus Eesti NATO-ga; 2001. aastal taasloodi Scoutspataljon (ESTBAT); 1990. aastal taasloodi Nõmme malevkond ▶
N	30	
R	31	11920. aastal jõustus Tartu rahuleping; 2004. aastal toimus esimene õhuturbe tutvumislend Eesti kohal

KAITSE KODU!

kaitsekodu

KAITSELIIDU AJAKIRI 2 | 2017

Kaitseliidu ajakiri Kaitse Kodu!
Asutatud 11. septembril 1925

Väljaandja Kaitseliit
Ilmub kaheksa korda aastas

Peatoimetaja: Karri Kaas

Tegevtoimetaja: Rein Säinas

Foto- ja videotoimetaja: Kristjan Prii

Keeletoimetaja: Anu Jõesaar

Makett: Allan Kukk/Directormeedia

Küljendus: Matis Karu

Reklaam ja levi: kaitsekodu@kaitseliit.ee

Toimetus: Tallinna mnt 49a, 80036 Pärnu
Telefon 717 9106

Toimetuse e-mail: kaitsekodu@kaitseliit.ee

Kaitse Kodu! internetis
http://www.kaitseliit.ee/et/kaitsekodu
www.facebook.com/kaitsekodu

Kaitse Kodu! postkastis
Tellimuse saab vormistada Eesti Posti kataloogi alusel postkontoris või Eesti Posti kodulehel (www.omniva.ee)
Eesti Posti kaudu maksab Kaitse Kodu! aastatellimus 2.85 eurot; tellimisindeks 78226

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetusel on õigus kaastöid redigeerida ja lühendada.
Toimetus käsikirju ei retsenseeri ega tagasta.

Kaastööde saatmise tähtajad:
28. veebruar, 4. aprill, 16. mai. 25. juuli, 12. september, 24. oktoober, 5. detsember

Kaitseliit

Naiskodukaitse

Noored Kotkad

Kodutütred

Kaitseliit
Kaitseliit on kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik, sõjaväeliselt korraldatud, relvi valdav ja sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale Kaitseliidu seadusega ja selle alusel pandud ülesandeid.
Kaitseliit on 1918. aasta 11. novembril riigikaitseorganisatsioonina loodud Kaitseliidu õigusjärglane.
Kaitseliidu ülesanne on, toetudes vabale tahtele ja omaalgatusele, suurendada rahva valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda.
Kaitseliitu kuulub üle 15 000 liikme. Koos Kaitseliidu struktuuriüksuste Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütardega on Kaitseliidu peres tegev üle 25 000 vabatahtliku.

Kaitse Kodu!
Kaitseliidu ajakirja esimene number ilmus 1925. aasta 14. oktoobril 40-leheküljelisena trükiarvuga 18 000 eksemplari. Seega kuulub Kaitse Kodu! vanimate seni ilmuvate Eesti ajakirjade hulka.
Osava reklaami ning väljaande sisu väärtuslikumaks ja välimuse kaunimaks muutmisega kasvas Kaitse Kodu! menu lugejaskonnas ning 1928. aasta lõpus oli see juba Eesti üheks loetavaimaks ajakirjaks. Aastatel 1929–1932 ilmus Kaitse Kodu! senise kahe korra asemel kuus igal nädalal. Ajakirja viimane sõjaeelne number ilmus 20. juunil 1940.
Kaitse Kodu! uus algus oli 1993. aastal, mil ajakiri hakkas taas Kaitseliidu hõlma all ilmuma. Ajakirja anti välja neli numbrit, kuni see 1995. aastal peatoimetajana tööle asunud Ivar Jõesaare juhtimisel taas perioodiliselt ilmuma hakkas. Praegu ilmub Kaitse Kodu! kaheksa korda aastas tiraažiga 7000 eksemplari.

Tahta, julgeda, uskuda

Teatavasti paljud asjad muutuvad ajaga. Enamasti ikka paremuse poole, kuigi esmapilgul ei pruugi see nii tunduda. Või siis mitte ...

Siin aga tulebki mängu usk. Mitte kõigevägevamasse või mõnesse üleloomulikku jõudu, kuigi ka selles pole midagi halba, vaid iseendasse ja seeläbi ka organisatsiooni. Miks muidu me seda Kaitseliidu asja ajame, kui me ei usu, et sellest võib kasu olla? Et see midagi muudab?

Jah, vahel võib see usk ka kõikuma lüüa. See on täiesti loomulik. Eriti siis, kui me teeme ja teeme, kuid sellest hoolimata midagi ei muutu. Justkui poleks meie panusest ja pingutusest mingit tolku.

Mõnel üksikul juhul võib-olla ei olegi, aga palju tõenäolisem on võimalus, et on küll. Ja märksa enam, kui me oskame ettegi kujutada. Eestlastele loomuomaselt me seda lihtsalt ei tunnista. Või tunnusta. Vähemalt mitte piisavalt tihti, sest me ju, noh, ükskord, nii kolm aastat tagasi, ütlesime, et hea töö ja jätka samas vaimus. Isegi teenetemärgi andsime kunagi ... kuigi ükski märk ei asenda head sõna.

Aga märgid tuhmuvad. Ja head sõnad ununevad aja möödudes. Kui neid just uuesti ei öelda. Mida ei tehta, kuigi tuleks. Siis inimesed tahaksid, julgeksid, usuksid rohkem, et nende muutustele pühendatud aeg pole olnud asjata vabatahtlikult antud.

Parafraseerides tuntud Norra kirjanikku Herbjørg Wassmot: muutusi ei too mitte aeg, mis möödub, vaid see, mida mööduva ajaga tehakse.

Karri Kaas,
peatoimetaja

KRISTLIN KÕRGESAAR

MARKO REISEL

Mitmekülgsed inimesed meie ümber

ANU TOLSA

RAIDO RUSSI

KRISTA KIIL

MANIVALD KASEPÕLD

MONIKA PAULSEN

KRISTJAN PRII

7. jaanuaril kuulutasid Kaitseliidu ülem brigaadikindral Meelis Kiili ja Naiskodukaitse esinaine Airi Tooming Haapsalu hotellis Fra Mare välja 2016. aasta naiskodukaitsja, kelleks valiti Kristlin Kõrgesaar Naiskodukaitse Järva ringkonnast, ning 2016. aasta kaitseliitlase, kelleks on Marko Reisel Kaitseliidu Lääne malevast.

Tekst: KK!

Kaitseliidu ülema brigaadikindral Meelis Kiili sõnul oli aasta kaitseliitlast ja naiskodukaitsjat valida väga raske. „Kaitseliit on väga ühtlane ja tugev organisatsioon. Kõik nominendid on eeskujulikud riigikodanikud ja ennekõike kogukonna liidrid. Nad on teistele eeskujud kõige laiemas mõistes," ütles brigaadikindral Kiili. Kaitseminister Margus Tsahkna sõnul on iga Eesti riigi kaitsja, olgu ta naiskodukaitsja või kaitseliitlane, oluline ja tema panus tänuväärne.

„Nad on positiivseks eeskujuks oma kogukonnas ja vabatahtlikkusel on väga suur jõud," lisas Tsahkna.

Aasta naiskodukaitsjat Kristlin Kõrgesaart iseloomustab aktiivsus ja osalemine väga paljudes ettevõtmistes, sealhulgas organisatsiooni arendamisel. 2016. aastal asutati tema algatusel uus Naiskodukaitse jaoskond. Lisaks on ta Naiskodukaitse uue baasväljaõppemooduli „Ohutushoid" instruktoriks. Tema kireks on aga on sõjalis-sportlikud võistlused. Ka siin on ta tõeline meeskonna hing, kes hoolib ja hoolitseb, tagab, et ettevalmistus oleks laitmatu ning et ka kõige raskematel hetkedel leitaks üheskoos üles viimasedki jõuvarud.

Aasta kaitseliitlane Marko Reisel on oma käitumise ja pühendumisega pälvinud nii kaasvõitlejate kui ka kogukonna usalduse ja austuse. Tema eestvedamisel sai Kaitseliit juurde uue üksikkompanii, mille väljaõppeürituste ja seltsielu korraldamisega ta aktiivselt tegeleb. Lisaks on ta tunnustatud riigikaitseõpetaja ja innukas langevarjusportlane ning patrullvõistlustel endast kõike välja paneva võitlejana on ta ka ise pannud aluse kunagisele populaarsele patrullvõistlusele Sügistorm.

Võitjatele olid auhinnaks kaitseliitlase ja naiskodukaitsja pronkskujud. Lisaks said kõik nominendid Kaitseliidu ülema, kaitseministri ja kaitseväe juhataja hinnalised kingitused.

Aasta naiskodukaitsja ja kaitseliitlase nominendid

Anu Tolsa Harju ringkonnast. Kohalikus ringkonnas ega malevas ei leidu ilmselt ühtegi inimest, kes Anut ei tunneks. Ta on igal pool kohal ja see, mida ta teeb, on kõigile näha, kuulda ja maitsta. Ta on suurepärane kaaslane ning jagab hea meelega oma aega ja teadmisi teistega. Ta on hinnatud õpetaja, kelle kuulsus baasväljaõppe toitlustusmooduli läbiviijana ulatub oma ringkonna piiridest kaugele väljapoole. Tema korraldatud õppused on detailideni ettevalmistatud ja filigraanselt läbiviidud. Ta on üdini naiskodukaitsja ja selle üle väga uhke.

Raido Russi Tallinna malevast. Raido on aastaid pühendanud väga suure osa oma ajast teenistusele Kaitseliidus. Ta on teinud seda suurusjärgu võrra enam, kui tema ülemad temalt ootavad, ja sadu kordi rohkem, kui organisatsioon seda oma liikmetelt eeldab. Lisaks rühma juhtimisele, väljaõppe kavandamisele ja läbiviimisele ning seltsitegevuse korraldamisele on ta võtnud oma õlule ka kompanii tehnika hooldamise ja remondi.

Krista Kiil Tallinna ringkonnast. Krista on rõõmsameelne ja soe inimene, kellega koos olles on seiklused ja muhe seltskond garanteeritud. Ta viib kõik alustatu alati perfektselt lõpule, sest vähemaga ei ole ta lihtsalt rahul. Staabi- ja tagalakompanii toidulao ülemana suhtub ta oma riigikaitselisse ülesandesse äärmise tõsidusega ning on õppustel alati kohal. Lisaks on ta vabatahtlikuks instruktoriks nii ringkonna kui riigi tasandil. Tema särtsakus ja positiivsus nakatavad alati ka teisi ning loovad raskuste kiuste tunde, et kõik läheb hästi.

Manivald Kasepõld Rapla malevast. Manivaldi teekond Kaitseliidus on olnud pikk ja värvikas – kunagisest palgalisest kaitseväelasest on tänaseks saanud eeskujulikult aktiivne vabatahtlik. Kui 1990. aastal

URVE ROSENBERG

IVAR TALLERMAN

SVEN NEUDORF

IIVE ROHTLA

VALLO TAMME

VILLU VALLISTE

MARGUS IVASK

HELI PALGI

KRISTI JOHANSON

PIRET VALGE

JANAR SAARNIIT

Järvakandis Kaitseliit taastati, oli tema üks taasasutajatest. Teda kui väärikat ja organisatsiooniteadlikku kaitseliitlast võib rahulikult saata ükskõik kui tähtsale sündmusele, ükskõik kui nõudlike inimestega asju ajama.

Monika Paulsen Rapla ringkonnast. Monika on igal pool kaasalööja ja pealehakkaja naine. Temata ei möödu ühtegi lastelaagrit, Põrgupõhja retke ega maakaitsepäeva. Üheks oma südameasjaks on ta võtnud Naiskodukaitse kohaliku ajaloo kogumise. Ta on hingega naiskodukaitsja, kes hoolib väga oma riigist ja selle käekäigust ega pea paljuks ise oma riigi heaks tegutseda.

Ivar Tallerman Alutaguse malevast. Ivar on eestvedaja. Inimesena on ta siiras ja avatud, hea huumorisoonega. Alati abivalmina jagab ta oma teadmisi nii naiskodukaitsjate kui noortega. Ivar on korduvalt osalenud Utria dessandil, mitmeid kordi edukalt läbinud Põrgupõhja retke ning tema kogemustepagasisse mahuvad ka Scoutsrännak ja kindral Tõnissoni rännak-jooks. Oma tegevusega Kaitseliidus ja ka väljaspool organisatsiooni on ta võtnud südameasjaks väärtustada kogukonna hinge.

Iive Rohtla Alutaguse ringkonnast. Kogu aja, mis Iive on organisatsiooni kuulunud, on ta olnud hästi aktiivne ja järginud üht Naiskodukaitse põhiväärtust – elukestev õpe. Pühendumus ja järjekindlus on teinud temast hinnatud vabatahtliku instruktori ning ringkonna kauaaegse esinaise. Ta on formeerimismeeskonna ülem ning korraldab formeerimisalast väljaõpet kogu malevas. Tema suust ei kuule kunagi, et ei saa või ei viitsi või ei taha. Alati leiab ta inimesed ja aja, et talle usaldatud ülesanne täita.

Sven Neudorf Viru malevast. Sven on olnud Kaitseliidus peaaegu selle taasasutamisest saadik. Tema töid ja tegemisi iseloomustab pühendumus ja kohusetundlikkus, tahe täiendada oma teadmisi ja oskusi, ideede rohkus ning võime neid teostada. Tal on julgust vastu võtta otsuseid, mis tihtipeale panevad kukalt kratsima ja tunduvad esiti teostamatud.

Urve Rosenberg Viru ringkonnast. Urve on inimene, kes teeb tõesti oma tööd südamega. Olgu see siis ringkonna juhtimine või noorkotkaste ja kodutütarde juhendamine. Ta ei ole lihtsalt juht, ta on hooliv ja abivalmis, aidates ka neid, kes ise abi küsida ei oska.

Vallo Tamme Järva malevast. Vallo suureks ja tähelepanuväärseks teeneks on töö liikmeskonnaga. Ta ei ole pelgalt algataja, vaid teda saab iseloomustada ka kui elluviijat, teostajat. Vallo ei pelga ühtegi ametit, tavalisest realiikmest rühmaülemani. Ta ei jäta kedagi kuulamata, ei vaidle, vaid argumenteerib, tuues Kaitseliiduga seonduvates asjades välja aspekte, millele ise kohe ei mõtlegi. Tema kaitseliitlase pagasisse kuuluvad edukad osalemised Utria dessandil, Erna retkel, admiral Pitka luurevõistlusel, Põrgupõhja retkel ning maleva ja välisriikide patrullvõistlustel.

Villu Valliste Jõgeva malevast. Villu juures võib esile tõsta tema jäägitut pühendumust, osalemaks kõikidel oma üksuse õppustel, ning autoriteeti kaasvõitlejate seas. Ta omab alati asjadest selget ülevaadet ja oskab anda sama selgeid korraldusi, unustamata seejuures tekitada alluvates olulist õlatunnet. Ta ei ütle kunagi ära abist naiskodukaitsjatele, olgu selleks siis väljaõpe, toetus vahenditega või lihtsalt hea nõu. Aktiivse riigikodanikuna on ta aastaid tegutsenud abipolitseinikuna ning on ka seal oma teadmiste ja pühendumise poolest hinnatud.

Heli Palgi Jõgeva ringkonnast. Heli on enesekindel, julge ja täis teotahet. Ei ole vist nädalavahetust, mil ta ei osaleks mõnel organisatsiooni õppusel, tema tegevusaktiivsus on suisa hirmuäratav. Mingil imelisel viisil on tal õnnestunud võitlejana osaleda vist küll kõigil Kaitseliidu möödunudaastastel suurõppustel, lisaks lugematul arvul sõjalis-sportlikel võistlustel. Pole vist vaja lisada, et isegi Pitka retk oli tema jaoks pigem jalutuskäik. Ja nagu muuseas on ta selle kõige juures veel ka ringkonna esinaine ja enesekaitseinstruktor ohutushoiu kursustel.

Margus Ivask Tartu malevast. Elva abilinnapeana on Margus heaks sillaks kohaliku elanikkonna ja Kaitseliidu vahel. Ta on kindla iseloomuga ja usaldusväärne võitleja, kelle parimateks külgedeks on ettevõtlikkus, õppimisvõime ja organiseerimisoskus. Margus on visiooniga juht, kes näeb suurt pilti, kuid oskab väga selgelt tegutseda ka makrotasandil.

Piret Valge Tartu ringkonnast. Pireti kohta öeldakse, et ta on usaldusväärne, sihikindel ja abivalmis naine, kes tugineb kindlatele väärtustele. Ta suudab oma entusiasmi ja hea huumorisoonega ka kõige keerukamad olukorrad lõbusaks ja lihtsaks muuta. Hea loodusetundjana on ta oma südameasjaks võtnud naiskodukaitsjate koolitamise ellujäämistarkuste vallas ning temast on saamas ohutushoiu kursuse instruktor. Ta töötab keskkonnaametis ning on ka seal väsimatu retkejuht ja looduse tutvustaja nii väikestele kui suurtele.

Janar Saarniit Põlva malevast. Kaitseliitlasena on Janar osalenud aktiivselt väljaõppes ja saavutanud märkimisväärseid tulemusi erinevatel laskevõistlustel ning teda võib alati leida kõikidelt Kaitseliidu suurõppustelt. Ta on mees, kes oskab jääda märkamatuks, kuid on alati kohal. Tööst vabal ajal tegeleb ta võitluskunstiga ja jagab oma kogemusi treenerina kõigile huvilistele, eeskätt kaitseliitlastele ja naiskodukaitsjatele. Igal vabal hetkel võtab Janar jalge alla matkaraja, et nautida Maarjamaa loodust.

Kristi Johanson Põlva ringkonnast. Kristi on alati särasilmne ja naerusuine. Tema jaoks ei ole sõnapaare „ei saa" ja „ei oska" – raskustes leiab ta võimalusi. Aktiivse naiskodukaitsjana lööb ta meelsasti kaasa kõikidel õppustel ja on tihtipeale ka ise korraldajaks. Ta on sisekaitsestruktuuris staabiassistent ning tegutseb valitud erialal suure pühendumusega. Ta on tubli sportlane, ent, mis veelgi tähtsam, ta innustab ja veab kaasa, nõnda on tervisespordipisikuga nakatunud paljud naiskodukaitsjad. Lisaks on ta aktiivne tõukerattaspordi propageerija terves maakonnas.

Anu Jõgeva Võrumaa malevast. Võib julgelt väita, et ilma Anu panuseta, korraldamiseta, osalemiseta ei toimu Võrumaa malevas mitte ühtegi suuremat Kaitseliidu õppust, sündmust ega algatust. Sama kehtib ka isamaaliste ettevõtmiste puhul Vastseliina vallas ja piirkonnas. Ta on loonud toimiva ja püsiva koostöö naiskodukaitsjate ja kaitseliitlaste vahel, kaasates sellesse ka noorkotkaid-kodutütreid. Oma Kaitseliidu tegevustes on Anu olnud väga mitmekülgne, tulemuslik ja piirkonna inimestele nähtav.

Jaanika Sild Võrumaa ringkonnast. Aktiivse naiskodukaitsjana lööb Jaanika kaasa väga mitmetes valdkondades ning kui näeb kitsaskohti, siis räägib

JAANIS VESKIMETS

JAANIKA SILD

ANU JÕGEVA

ASTA TSIRP

DITMAR MARTINSON

EDA KIVISILD

TIINA KADAK

KERT HUMALA

KAIDO KIVI

ÜLLE SÜLLA

MALLE KARM

neist julgelt, pakkudes lahendusi, või likvideerib need ise mängleva kergusega. Oma tegevuse ja suhtumisega iseloomustab ta oma kaaslaste arvates imehästi Naiskodukaitse tõekspidamisi ja väärtusi. Kindlasti on ta ühtaegu nii tark kui ka osav. Olgu selle kinnituseks fakt, et 2016. aastal võitis ta koos kahe kaaslasega üle-eestilise esmaabi erialavõistluse ning noppis mitmeid häid kohti erinevatelt laskevõistlustelt.

Jaanis Veskimets Valgamaa malevast. Oma tegemistes on Jaanis eeskujuks nii Kaitseliidus kui ka teistes eluvaldkondades. Laskesportlasena on ta Kaitseliitu esindanud kodustel ja ka välismaistel laskevõistlustel. Lisaks aktiivsele tegevusele Kaitseliidus on Jaanis ka ühiskondlikult aktiivne, olles tegev külaliikumises ja kohalikus omavalitsuses. Just tema kohta sobib ütlus: „Kes teeb, see jõuab!"

Asta Tsirp Valgamaa ringkonnast. Asta aktiivsustunde ei suuda küll keegi kokku lugeda. Suveperioodil ei ole harvad need korrad, kui ta ei jõua erinevate ürituste vahel kodus isegi pesu pesta ja puhata. Pakib koti ja edasi järgmisele missioonile. Kindla ja usaldusväärse partnerina aitab ta alati organiseerida nii ringkonna kui üle-eestilisi üritusi. Vanuse poolest on ta ikka juba veidi üle 25, ent julgus võtta vastutust ja tahe kaitsta oma riiki on seda suuremad. Ta kuulub kergejalaväekompaniisse ning osaleb oma üksuse tegevuses erilise kohusetundega.

Ditmar Martinson Sakala malevast. Kuuludes maleva juhatusse, omab Ditmar kindlat visiooni ja nägemust Eesti riigikaitse olemusest ning julgeb seda ka esitleda. Aktiivse kaitseliitlasena on tema panus nii vabatahtlikuna kui ka juhatuse liikmena maleva üldisesse arengusse olnud märkimisväärne. Ditmar on nii meie noortele kui ka täiskasvanutele eeskujuks, kuidas olla ustav oma kodule, oma kodukandile ja oma riigile.

Eda Kivisild Sakala ringkonnast. Eda on järjepidev ja kindlameelne tegevliige, kes pühendab Naiskodukaitsele hinge ja südame. Ta on hea kuulaja ja empaatiline juht, kes julgeb vastu võtta ka ebapopulaarseid, kuid vajalikke ja õiglasi otsuseid. Tema mitmekülgsus ja tegevusaktiivsus nii naiskodukaitsja kui kodanikuna on peadpööritavad. Ta on Viljandi Haigla siseaudiitor, hariduselt jurist ja ajakirjanik, lisaks hispaania keele asjatundja ja koorijuht ning rahvusliku käsitöö üliõpilane Viljandi kultuuriakadeemias. Tema eestvedamisel on loodud Kaitseliidus mitmed projektikoorid, ta on ajalehe Oma Maa peatoimetaja, staabiassistent, ringkonna esinaine ... Tal on kaks poega ja seitse papagoid!

Kaido Kivi Pärnumaa malevast. Pärnumaa maleva orkestri vanemana on Kaido orkestri liikmete silmis hinnatud ja väärtustatud „inimhingede spetsialist". Tänu tema suurepärasele organisaatorivõimele on orkester teinud koostööd ja andnud ühiseid kontserte mitmete teada ja tuntud muusikutega. Tänu Kaido toetusele, entusiasmile ja eestvedamisele on paljud orkestri liikmed leidnud endas kutsumuse asuda tööle professionaalsete muusikutena.

Tiina Kadak Pärnumaa ringkonnast. Tiinal on palju lennukaid ideid, ent erinevalt keskmisest loovindiviidist on tema ka tegudeinimene. Käib välja mõtte, paneb kokku meeskonna ja teostab. Ta on rannakaitsekompaniis rühma parameedik ning õpetab esmaabi nii Naiskodukaitses kui noorteorganisatsioonides. Lisaks on ta tulihingeline harrastussportlane. Tema suur kirg spordi vastu motiveerib ringkonna liikmeid üha enam pingutama ja proovima uusi asju, et katsetada oma piire. Tublisti järgib ta ka organisatsiooni perekesksuse printsiipi – ka tema tütred on naiskodukaitsjad.

Malle Karm Lääne ringkonnast. Malle on asendamatu ringkonna kõigis ettevõtmistes, olgu selleks siis toitlustamine või formeerimine. Lisaks on ta hinnatud võistkonnaliige sõjalis-sportlikel mõõduvõtmistel ning Naiskodukaitse erialavõistlustel. Tema mitmekülgsus lubab täita just neid ülesandeid, mida parasjagu vaja, ta on spetsialist nii esmaabi kui staabiassisteerimise vallas. Tublide rehkendajate arvepidamise järgi osales ta 2016. aastal organisatsiooni tegevuses 563 tundi.

Kert Humala Saaremaa malevast. Oma tegevuse ja aktiivsusega Kaitseliidus on Kert paljudele kaitseliitlastele suureks eeskujuks ja autoriteediks. Iraagi ja Afganistani missioonide kogemused on andnud talle teadmisi ja oskusi, et olla oma rühmale innustav instruktor. Lisaks enda pidevale täiendamisele motiveerib ta ka üksuse liikmeid ennast täiendama taseme- ja erialakursustel. Jõudumööda lööb ta kaasa Noorte Kotkaste ja Kodutütarde tegemistes ega ütle ära ka kogukonna ettevõtmistele, nii et teda võib kohata kõikjal.

Ülle Sülla Saaremaa ringkonnast. Kaaslaste sõnul on Ülle enesekindel, otsekohene ning äärmiselt abivalmis inimene. Ta lööb käed külge kõiges. Ka siis, kui vahel on tunne, et ei oska või ei suuda. Oma särava ja julge hoiakuga on ta eeskujuks paljudele. Naiskodukaitse on tema tegemistes tähtsal kohal ning kõike, mida ta ette võtab, teeb ta suure pühendumusega. Ta on Naiskodukaitsesse kuulunud juba 17 aastat ning olnud kogu selle aja jooksul tegus ja aktiivne.

LISAINFO

Aasta kaitseliitlast ja naiskodukaitsjat valiti seitsmendat korda.

Varasematel aastatel on aasta naiskodukaitsjaks valitud:
2010 Kristiina ABEL Tartu ringkonnast
2011 Nele PERNITS Rapla ringkonnast
2012 Lembe LAHTMAA Sakala ringkonnast
2013 Anu SAUE Lääne ringkonnast
2014 Kaire LÕHMUS Järva ringkonnast
2015 Triinu KÜÜNAL Jõgeva ringkonnast

Aasta kaitseliitlaseks on varem valitud:
2010 Madis MINTEL Lääne malevast
2011 Kaupo VARIK Pärnumaa malevast
2012 Kristjan BACHMAN Tartu malevast
2013 Meelis TINNO Alutaguse malevast
2014 Tiia KIIS Võrumaa malevast
2015 Aare KABEL Järva malevast

ERAKOGU

Mees, kes

Külm on. Tuul surub mind vastu mahajäetud maja, nagu tahaks mind läbi otsida, valutab mu liigeseid ja proovib hingevarga kombel mu rinnakorvi pääseda. Kell on umbes neli hommikul, see on minu ja Johanna teine vahtkond õppuse Põhjatäht 2016 ainsa, kuid külma öö jooksul.

Tekst: MARTIN MÄGI

Tõnu Park liitus Kaitseliiduga juba taasloomise ajal, kuid jäi siis organisatsioonist pere ja töö tõttu kõrvale. Nüüd lööb ta vabatahtlike riigikaitsjate tegemistes taas aktiivselt kaasa

võitis Kotkalennu

Ühel hetkel ma murdun ja kui patrull on taas kord meie sektoris, jätan oma lahingupaarilise nende kaitse alla, jooksen nurga taha pargitud meedikute auto juurde ja võtan sealt endale villase kaitseväe teki. Patrull vaatab mu tekki ilmse kadedusega, kuid liigub pikemata edasi.

Pimedusest astub meie juurde kõhn, pikka kasvu mees. Ma tunnen teda hästi, igasugune tunnussõna hõikumine jääb ära. Tean täpselt, kes ta on, mis ta kutsung on ja mis rollis ta on. Seda huvitavam on ta tulek meie postile. Ta paneb suitsu ette ja annab meile termose, ilma sõnagi ütlemata. Tee tundub päris tuline. Joome. Ta vaatab mu pontšoks seotud tekki, noogutab ja kaob sõnatult patrulli jälgedes nurga taha.

„Kes see oli?“

Nii küsib Johanna, esimest korda õppusel olev lahingupaariline. Park. Tõnu Park. Hea mees. Kotkalend 2016 parim kusjuures. Teist korda järjest on meie kompanii mees seersandikursusel parim. Eelmise aasta parim oli Evelin Luik, samuti meie kompaniist.

Johanna muigab mu sõnakasutuse üle – Evelin, parim mees. Ütlen, et Evelini sündimata laps on käinud õppustel rohkem, kui mõni kaitseliitlane terve aasta jooksul. Vot sellised inimesed on meie kompaniis.

Räägin Johannale, kuidas ma esimest korda õppusel olin. See oli 2014 juunis toimunud Põhja kompanii Aegna dessant. Mul oli SBK-l käimata, ei osanud varustust pakkida ega midagi. Rääkimata jaotaktikast või muust sellisest.

Eksisime seal jaoga ära. Pärast öeldi mulle, et ei eksinud me kuhugi, meie jao asukoht oli kogu aeg teada, sest kellegi katelok kolises üle terve saare. Õhtusöögi järel õpetas Park, kes ise parasjagu SBK-l oli, mind korralikult katelokki pakkima. Ega seal midagi keerulist polnudki, väikesed trikid. Taskurätikute pakk läks kahvli ja põleti vahele ja vaikus majas. Tema õppis selle SBK-l ära nii, et pakkis veoauto kastis oma seljakotti ringi, kui teised samal ajal seda autot lükkasid.

Ta on Kaitseliidus Kaitseliidu loomisest saadik. Ta läks Kaitseliitu kohe, kui see pärast Eesti iseseisvumist taasloodi.

„Niimoodi käivad Kaitseliidus asjad?“ naerab Johanna. Käivad jah. Pool aastat hiljem SBK-l olin ise veokat lükkamas, kui vähem kogenud noorsõdurid autokastis varustusest kolinaid kõrvaldasid.

Ja Kotkalend 2014. Väga intensiivne õppus oli. Kuulipildur jooksis ennast MG-3ga nii kokku, et ta määrati haavatuks ja saadeti telki taastuma. Park ülendati abist kuulipilduriks ja mind laskurist kuulipilduri abiks. Katelokid olid meil mõlemal kaasas, kuid sõjajumal ei tahtnud meile süüa anda.

Iga kord, kui 20kilost supitermost käe otsas vedav kokk meile järele jõudis, kästi meie jaol ära liikuda. Kaks korda pakkisime oma söögivarustuse lahti ja kaks korda kästi meil ära liikuda. Kolmandal korral, kui higine ja ropendav kokk oma termosega meile järele jõudis, ei hakanud me katelokkidega vaeva nägema. Õigesti tegime. Enne veel, kui kokk kõnevõime tagasi sai, sai jagu taas liikumiskäsu. Jaoülem krahmas kokalt meile kaasa pool Kirde saia. Sõime seda Pargiga tulepositsioonil, vihm sadas selga ja saiale, ise lõõpisime, et ikka parem, kui kuiva saia süüa.

„Park on siis kolm aastat Kaitseliidus olnud?“

Johanna uurib edasi. Tegelikult rohkem, aga mitte järjepidevalt. Ta on Kaitseliidus Kaitseliidu loomisest saadik. Ta läks Kaitseliitu kohe, kui see pärast Eesti iseseisvumist taasloodi. Oli Tartu malevas Meelis Säre üksuses. Käis putši ajal Tallinnas Toompead kaitsmas. Relvi ei olnud, vormigi ei olnud. Ainult jämedast kaablijupist „kumminuiad“ ja Molotovi kokteilid. Kujutad ette, kaab-

ERAKOGU

Tõnu leiab, et sõdur peab olema valmis asendama jaoülemat ja jaoülem rühmaülemat. Siis tekib kontekst, suurem pilt toimuvast

lijupiga? Kui on teada relvastatud dessantväelaste ja tankide tulek? Seda postiga saadud väljakutset hoiab ta siiamaani alles.

Tavaelus on Park aga selline mees, kes on elus kõike teinud. Rootsis talutöid jne. Viimased 20 aastat aga on ta lennujaamas. Seal on ta ka juba kõike teinud, näinud nii Estonian Airi sündi kui surma. Praegu töötab Nordicas.

Tal on tütar. Pere oli tal siis Haapsalus ja tema käis sealt Tallinna Lennujaama tööle. Selline logistika läks liiga raskeks, Kaitseliidu asjad veel juurde. Ja loomulikult langes ära Kaitseliit. Uuesti tagasi tuli ta 2014, kui Ukrainas madinaks läks. Siis ta elas juba Kalamajas. Otsis netis n-ö kodukohajärgset üksust ja leidiski Põhja kompanii.

See kõlab teatud kontekstis väga halvasti, aga ma arvan, et Ukraina konflikt tuli meile kõvasti kasuks. See tõi Kaitseliitu väga häid inimesi. Minu näiteks. Ja sinu. Ja Tõnu. Ja veel paljud. Inimeses, kes muidu ajavad oma asja, on autojuhid, kokad, juristid jne. Kui asi aga jamaks kipub minema, siis tulevad nad appi ja teevad oma asja hingega. Meil on tänu neile palju parem Kaitseliit ja kaitsevõime.

ERAKOGU

Tartu Kaitseliit

Lutsu 12. tel. 34417

PÄEVAKÄSK 6. SEPTEMBRIST 1991.

KÄSEN KAITSELIITLASEL Tõnu Pargil

ILMUDA TEISIPÄEVAL, 10. SEPTEMBRIL KELL 19.00 KALEVI

TÄNAVASSE NOORTEMAJA "SÕPRUS" ETTE.

TARTU KAITSELIIDU PEA[illegible]

Üheksakümnendate alguses toimunud putši ajal oli Tõnu Park nende kaitseliitlaste hulgas, kes käisid Tallinnas teletorni kaitsmas

„Kuidas sa temast nii palju tead?"

Park on aktivist ja no mina ka natuke. Olime alguses samas rühmas ja jaos, siis viidi Tõnu üle teise rühma. Aga ikka trehvad ju inimest ja saad rääkida. Lõunapausid. Lasketiirus või hiljem relva puhastades. Või õllekas mõnikord. Me elame Tõnuga mõlemad Kalamajas, selle uue kõrtsi St. Vitus lähedal. Otsustasime selle ükspäev ära proovida ja ma küsisin seal Tõnu käest, millal ta aru sai, et ta on NAK 2016 parim.

Ta ütles, et ei saanudki. Ta ei teadnud seda enne, kui see rivistusel välja öeldi. Ja kui ta kõrvad kuulsid, et tema nimi öeldi, siis pea ei saanud aru, et jutt käib temast. Ja kui aru sai, siis läks talle suits silma. Tunnustust vastu võtma läks häguse pilguga. Ta ise oli ennast pidanud kursantide edetabeli teises pooles olevaks. Aga Kotkalennu manöövrite ajal õnnestus tal teha üks väga hea tiibamine ja võita sellega väike lahing. Samas järgmises kontaktis ta hävis. Ta ise arvas, et põhjus võis olla selles tiibamises, kuid tõelist põhjust teavad ainult instruktorid.

Ma ise arvan, et asi ei olnud ainult selles tiibamises. Tõnus on selline vaikne tegutsemistahe. Kui ta on kohal, siis ta ei passi ja ei hoia tegevusest kõrvale. Talle meeldib vormi kanda. Ta arvab, et ta muutub paremaks inimeseks, kui vormi selga paneb. Inimesed vaatavad teda teistmoodi, kui tal vorm seljas on.

Lisaks jaoülema oskustele kasvatab NAK väga palju ka sõdurioskusi. Sõdur peab olema valmis jaoülemat asendama ja jaoülem rühmaülemat.

Tõnus on selline vaikne tegutsemistahe. Kui ta on kohal, siis ta ei passi ega hoia tegevusest kõrvale

Ise suhtub ka endasse teistmoodi. Ei kõnni, käed taskus, või halva rühiga. Kaitseväeline viisakus tuleb sisse.

„Kui palju üldse NAK-ist kasu on?"

Tõnu ütles, et tohutult. Võitleja olemus muutub seal. Kui oled saanud NAK-ile ja avastad, et võib-olla sinus ei ole ikkagi jaoülema kutsumust, siis see aeg pole maha visatud. Sinust saab palju parem sõdur.

Lisaks jaoülema oskustele kasvatab NAK väga palju ka sõdurioskusi. Sõdur peab olema valmis jaoülemat asendama ja jaoülem rühmaülemat. Tekib kontekst, suurem pilt toimuvast. Ja edaspidi, igal järgmisel Kotkalennul kavatseb Park kohal olla. Puhtast austusest nende inimeste vastu, kes oma Kotkalendu lendamas on.

Põhjatähel on ta jaoülem. Ainult inimesi on tal vähe. Tal on sisuliselt ainult kaks lahingupaari. Sellest hoolimata asub ta kompanii koosseisus ülesannet täitma. Me peame mingi plaani välja mõtlema, kuidas me Kaitseliitu rohkem inimesi saame, eriti oma Põhja kompaniisse. Seal õllekas tuli meil üks päris hea värbamise idee ka, praegu plaanime selle elluviimist.

Üks sinise jopega naine…

Nädal hiljem, taas St. Vituse maja tumedat mekkides, räägime Tõnuga möödunud õppustest ja muust ka.

Kui sul lapsena oleks olnud võimalus oma tulevikku vaadata, kas oleksid nähtut uskunud? Ajal, millal Ameerika Hääl oli keelatud ning närimiskumm ja kirju kilekott olid staatusesümbolid?

„See tundub mulle siiamaani ulme, et meil on sellised liitlased nagu Ameerika sõdurid. Ja et nad on meiega kõrvuti. Et me istusime sinuga Kaitseliidu õppusel Bradleys, vormis ja relvaga, õlg õla vastas Ameerika võitlejatega. Ja harjutasime oma asju koos nendega. Ameeriklased on meie ainsad tõsiseltvõetavad liitlased. Kõik liitlased on abiks, aga nemad on meie heidutuse selgroog, kandev jõud."

Samas olid sa valmis kaablijupiga Pihkva dessantväelaste vastu minema?

„Sa oleksid ju ka?" küsib Tõnu vastu.

Ma üritan endas vastust leida, aga see vastus ei tule kergelt.

Kui palju sind aidati, kui NAK-il olid?

„Oma töökaaslase tsiviilist, kes suutis kogu aeg graafikud teha nii, et sain osaleda peaaegu aasta aega kestnud NAK-il, esitaksin ma küll mingi auhinna kandidaadiks."

Kas Põhjatähel presidenti nägid?

„Nägin, aga ei saanud aru, et ta president on. Ta tuli koos kaitseväe juhataja Terrasega. Me tegime oma asja edasi. Alles hiljem taipasin, kellega tegemist on."

Mina samamoodi. Teostasin parasjagu mänguhaavatu teist läbivaatust, kui sisse tuli Terras kaaskonnaga. Paar elukutselist oli tal kaasas, üks oli kapten. Ja seltskond tsiviile.

Üks sinise jopega naine tuli istus mu kõrvale maha, pani oma käed haavatuks määratud higise ja määrdunud kaitseliitlase peale ja hakkas tehnilisi küsimusi küsima. Mis vigastus on, mis kannatanu vererõhk on jne. Kahtles minu anamneesi täielikkuses. Mina vaidlesin talle vastu, mõtlesin, et see on keegi kaitseväe arst või hakkaja naiskodukaitsja. Kuni tuli üks veebel ja pöördus tema poole „proua president". Siis ma sain aru, et selle „haavatu" kohal askeldades puudutab minu pea meie presidendi pead.

President ise tuli meile appi haavatut käsitlema! Ja tead, mulle jäi sellest nii soe tunne. Et meil on selline president, kes lihtsalt ei vaatle, vaid tuleb ja teeb asju. On nii vahetu. Ja et ta ei käinud mitte ainult meie juures, vaid ka Okkale tulnud reservväelaste ja ajateenijate juures.

Naerame Tõnuga iseennast, kuidas me oma suurimat ülemust, Eesti riigikaitse kõrgeimat juhti ära ei tundnud.

Meie inimestest saadud soe tunne püsib minus pärast Põhjatähel külmetamist siiani ja tekitab tunnet, et Kotkalennu tegelik võitja ei ole paradoksaalsel kombel Tõnu, vaid hoopis meie sinuga, hea Kaitse Kodu! lugeja. Ja meie kaasvõitlejad. Ja meie tsiviilidest sõbrad.

Inimesed, kelle paremal poolel Kaitseliit esile võimaldab tõusta.

Kui otsid endale Kaitseliidus kohta või tahad selle loo kohta küsida, siis kirjuta mulle. Me Tõnuga aitame Sinu Põhja kompaniiga liitumise korda ajada.

martin.magi@pohjakompanii.ee

Põhjatähe õppus
välismaalase pilgu läbi

Soome Tactical Training Group Finlandi liikmed on osalenud suurel hulgal Eestis korraldatud õppustel kõrvuti kaitseliitlastega. Viimane selline õppus oli möödunud aasta lõpus toimunud Põhjatäht.

Tekst: JANI HELLBERG

REIN SÄINAS

Saabus järjekordne kutse osaleda Kaitseliidu õppusel. Sel korral siis Põhjatähel Tallinnas. Mõned meist olid varem juba osalenud mõnel Kaitseliidu õppusel, teistele oli see täiesti uus kogemus.

Ise olen harjunud, et täpne eelinfo eesoleva kohta puudub ja isegi need asjad, millest on räägitud, ei pruugi toimuda. Seetõttu pakkisin kaasa hulgaliselt varustust, et saada vajadusel hakkama kõikides mõeldavates olukordades. Meil on kombeks võtta kaasa oma relvad ja isiklik varustus, et treenida sama varustusega, mida ise peame vajadusel kasutama.

Kaitsjate hea töö

Õppuse algus laupäeva hommikul oli sel korral väga sujuv. Panin isikliku varustuse selga ja tutvusin baasi territooriumil oma jaoga, laadisime üksuse varustuse autole ja hakkasime liikuma. Sel korral olime osa rühmast, mille ülesanne oli varitseda ja peatada vastase kolonn ning kaitsta lennujuhtimiskeskust Lennart Meri nimelise lennuvälja ääres.

Viiest soomlasest ja kahest eestlasest moodustati kolonni peatamiseks seitsmeliikmeline jagu. Vastane jäi miinivälja ja tankitõrjerelvade tule tõttu kiiresti jõe teisel kaldal seisma ja keegi neist ei soovinud ronida jäätuva jõe külma vette. Varitsuse järel tegime kiire positsioonide vahetuse lennujuhtimiskeskuse juurde, poolekilomeetrine sörk täisvarustuses ajas kõigil naha märjaks.

Laupäevase õppuse eesmärk oli anda ründajatele võimalikult palju võimalusi harjutada tegutsemist varitsusele sattumisel. Esimene varitsus jõekaldal peatas kogu ründava üksuse. Järgmine varitsus ainult käsirelvade tulega toimus umbes tund aega hiljem teel ja metsas. Selleks ajaks ei olnud ründajatel enam sõidukeid, seega oli nende peatamine veelgi lihtsam.

Meie rühm jagunes kolmeks, mõned võitlejad läksid positsioonidele metsa sisse, teed kattis täpsuslaskur koos paarilisega, kes oli relvastatud automaadiga. Lennujuhtimiskeskuse lähedal asus ülejäänud rühm koos teise täpsuslaskuriga.

Kui ründajad olid lähenemisteel olnud varitsusest välja rabelenud, sunniti neid tule all eemalduma metsa kaudu, kus ootas juba järgmine varitsus. Tuli ja liikumine töötas hästi. MG-3 kasutamine andis samuti suure eelise, sest kui kuulipilduja oli

Kaitseliidu õppustel on rohkem üllatusi ja vajadust oma tegevust käigult muuta, mis õpetab kiiresti muutuva olukorraga toime tulema

LISATEAVE

Põhjatäht 2016

Kaitseliidu Põhja maakaitseringkond pidas 3. ja 4. detsembril õppust Põhjatäht, mis keskendus olukorrale, kus Kaitseliit peab kiirkorras reageerima AS Tallinna Lennujaama ning politsei- ja piirivalveameti abipalvele tagada lennujaama lähijulgeolek ja kaitse võimaliku vaenlase eest.

Õppuse juhi, Tallinna maleva pealiku kolonelleitnant Toomas Väli sõnul on Põhjatäht õppus, mida Tallinna maleva Põhja üksikkompanii on traditsiooniliselt korraldanud iga aasta hilissügisel. „2015. aastal toimus see Koplis endise Balti Manufaktuuri hoonekompleksis. 2016. aastal on õppuse alaks Tallinna Lennart Meri rahvusvahelise lennujaama lähiümbrus. Loomulikult seab see teatud piirangud lahingutegevuse matkimisele, samuti on vajalik teavitada lennureisijaid lennujaama ümber toimuvast," lisas kolonelleitnant Väli.

Õppuse aladeks olid peamiselt Suur-Sõjamäe piirkond Tallinnas ning Soodevahe, Rae raba ja Kangru küla ümbrus Rae vallas.

hästi varjatud laskepositsioonil, oli ründajatel praktiliselt võimatu otse mööda teed positsioonile läheneda.

Pealetungijate esimese laine jõudmine lennujuhtimiskeskuse lähedusse oli väga vaevaline, sest maastik oli vettinud ja pehme. Paljud oleksid ilmselt eelistanud välivormi asemel veekindlat tuukriülikonda.

Õppuse plaani kohaselt jõudsid ründajad lõpuks eesmärgini ja vahekohtunikud noppisid välja võitlejad, kes jäid kaitsjate tule alla ning said „pihta". Kaitsjatel oli suhteliselt lihtne eemalduda 50 meetri kaugusel asuvale järgmisele positsioonile ootama uute sihtmärkide ilmumist.

Vastane tegutses samamoodi nagu tee peal, liiga palju võitlejaid

ERAKOGU

Viiest soomlasest, kelle hulgas oli nii täpsuslaskureid kui tavavõitlejaid, ja kahest eestlasest moodustati jagu, kelle ülesandeks sai vastase kolonni peatamine

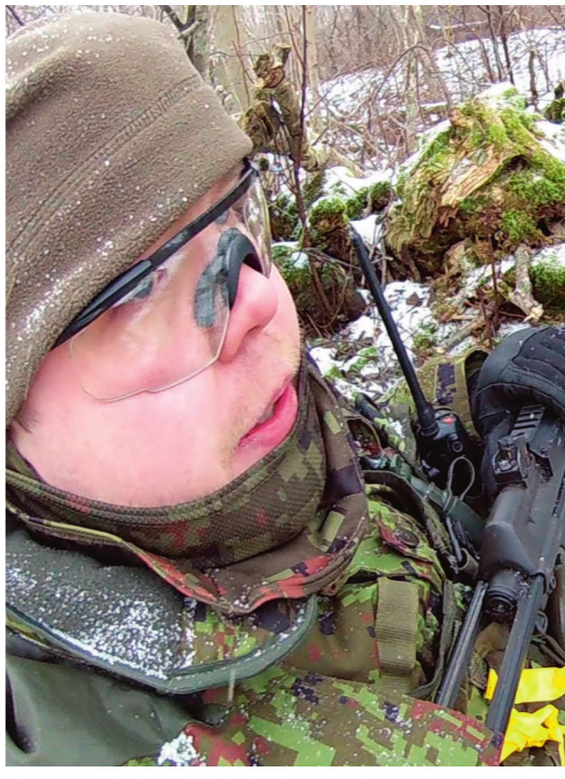

oli samal positsioonil, kus lasti mitu valangut ilma positsioone vahetamata ja isegi salvevahetused tehti varjumata.

Laupäevane kaitsjate tegevus oli hea, välja arvatud käskude andmine ja juhtimine. Kõik toimis inglise keeles väga hästi, kuid käsud muutusid nii kiiresti, et keegi ei suutnud neid piisavalt kiiresti täita. Eemaldudes oli ka eemaldumise suund ebaselge.

Me oleme harjunud lühikeste ja sisukate käskudega, siis ei tule ka arusaamatusi. Õnneks koosnes kogu seltskond nii kogenud võitlejatest, et ülesannetega saadi käsuahela osalisest tõrkumisest hoolimata ikkagi hakkama. Me hoidsime oma positsioone ja jälgisime, kuhu teised lähevad.

Skaudid olid takerdunud kaitseliitlaste teise varitsuse juures ega jõudnudki meie objektide lähedusse.

Takerdunud rünnak

Pühapäeval oli meie põhiline ülesanne teha Scoutspataljonile vastutegevust, kaitsta lennujuhtimiskeskust ning radarijaama. Sama rühmaga läksime alustuseks positsioonidele lennujuhtimiskeskusesse viiva tee äärde.

Skaute ei paistnud ja me asusime vaatlema igas suunas. Neli võitlejat jäid miinidega varitsema silla juurde, kolm sillalt pool kilomeetrit edasi tee äärde ja ülejäänud radarijaama lähedale. Ise olin tee ääres koos täpsuspüssiga, lisaks minule olid seal vaatleja ja granaadiheitur.

Kiiresti tekis probleem sellest, et ei kontrollitud teed pidi saabuvaid sõidukeid. Enamik neist olid tõenäoliselt oma tavalisi sõite tegevad eraisikud, kes ei osalenud õppusel, kuid mitu kahtlast autot sõitsid meie positsioonide lähedusse ja jäid sinna seisma. Tumedate klaasidega pakiauto, maasturid jne. Seal passisime siis järgmised viis tundi, millisest autost ründajad välja hüppavad, kuid seda ei juhtunudki, sest skaudid olid takerdunud kaitseliitlaste teise varitsuse juures ega jõudnudki meie objektide lähedusse.

Ise olen käinud 10 aastat Eestis koolitamas, õppustel ja võistlustel.

ERAKOGU

Soome relvavendadele meeldib osaleda Kaitseliidu väljaõppes, sest eestlaste õppuste sisu on tavaliselt väga hea

LISATEAVE

Tõlkija kommentaar

HEIKKI KIROTAR

Soome kaitseväe ja mittetulundusühingu MPK Ry õppustel toimetatakse varem täpselt kokku lepitud plaani ja ajagraafiku kohaselt. Samas on Kaitseliidu õppustel rohkem üllatusi ja vajadust oma tegevust käigult muuta, mis õpetab kiiresti muutuva olukorraga toime tulema, nii et Eesti õppusel osalemise võimalust hindavad soomlased väga kõrgelt.

Olukord, kus maakaitseüksuses on kriisi tekkides mõned eestlased jaoülemateks, võitlejateks aga vabatahtlikud soomlased või mõne teise sõbraliku riigi kodanikud, on igati loogiline. Seega on juba täna kasulik liitlastena koos läbi harjutada olukord, et käsud tuleb anda inglise keeles inimestele, kes ei ole Eesti kaitseväe taustaga.

Selle aja jooksul olen tähele pannud, et ajagraafikuid siin küll tehakse, kuid praktikas ei peeta neist kunagi kinni. Eelinfo ei ole alati usaldusväärne või seda ei saa üldse. See teeb kaugemalt tulijatel elu keerulisemaks, sest kui ei tea ajagraafikut, tuleb laevapiletite tellimine jätta viimasele minutile.

Õppuste sisu on seevastu nii hea, et neid me ootame pikisilmi ja osaleme rõõmuga! Eelmised olid Tallinnas Kopli linnaosas ning Rummus. Sellistesse kohtadesse ei ole lihtsalt võimalik pääseda muidu, kui Kaitseliidu õppusel osaledes.

Tõlkinud Heikki Kirotar

REIN SÄINAS

Põhjatäht keskendus olukorrale, kus Kaitseliit peab kiirkorras reageerima AS Tallinna Lennujaama ning politsei- ja piirivalveameti abipalvele tagada lennujaama lähijulgeolek ja kaitse võimaliku vaenlase eest

SILVER HINNO

Ka keerulistes oludes peab elu jätkuma

Läinud aasta Orkaanil tegutsesid Pärnumaa maleva staabi koosseisus kaks töörühma, kes ei juhtinud metsas tegutsevaid Kaitseliidu üksusi, vaid planeerisid – õppustega samas operatsiooniruumis – tsiviilelu korraldust erakorralise olukorra tingimustes.

Tekst: ROMEK KOSENKRANIUS

Tegelikult on õppusesse Orkaan juba kolm viimast aastat integreeritud osa, mille sisuks on tsiviilelu korraldamine kriisiolukordades.

Õppuse käigus mängis staabi tsiviil-militaarkoostöö element (CIMIC) läbi mitmesuguseid etteantud kriisiolukordi ja töötas välja tsiviilstruktuuridega seotud lahendused või käitumismudelid, mida hiljem on võimalik kasutada reaalsetes kriisiolukordades. Olgu selleks kriisiks siis laiaulatusliku mõjuga õnnetuse põhjustatud hädaolukord, erakorraline olukord riigis seoses massiliste korratuste või nn roheliste mehikeste tegevusega või ka otsene relvastatud konflikt meie riigi territooriumil.

Kaitseliit ei pea õppima ainult seda, kuidas võidelda vastasega maastikul või viia oskuslikult läbi manöövreid, vaid ta peab õppima ka toetama ja kaitsma tsiviilstruktuure erinevates kriisiolukordades, võimaldamaks neil tagada riigis kord ja Eesti Vabariigi põhiseaduse kaitse.

Mis on mis?

Lugejale väga lihtsalt ja lühidalt selgitades on **hädaolukord** selline seisund, mis häirib olulise hulga inimeste igapäevast elu ja on tekkinud looduse või inimeste põhjustatud õnnetuste tagajärjel. Näiteks suurem üleujutus, erakordselt külmad ilmad, ulatuslik tulekahju või keemiatehase plahvatus mõjutavad eraldi või kogumina paljude piirkonnas elavate inimeste argielu.

Erakorralise olukorra või selle tunnustele vastava olukorra puhul on mängus sihilik inimtegevus mitmesuguseid ühiskonda destabiliseerivaid võtteid kasutades, et muuta elu riigis või riigi ühes osas paljudele elanikele häirivaks ja ohustada riigi julgeolekut.

Tegelikult ei olegi kriisikomisjonile nii oluline, milline on olukorra juriidiline definitsioon või kas mingi olukord on ametlikult välja kuulutatud või mitte, sest riigi ja kohalike omavalitsuste ülesanne on kodanikele tagada või taastada normaalne elukorraldus, ükskõik mis põhjustel kriis on tekkinud.

Kriisikomisjon tegutseb, et vähendada ja piirata juba tekkinud kahju, edasist kahju ära hoida ning olukord stabiliseerida. Eestis on aastaid tagasi loodud kriisikomisjonid: vabariiklikud, regionaalsed ja oma komisjonid ka suuremates omavalitsustes. Regionaalsesse kriisikomisjoni kuuluvad erinevate riigiasutuste esindajad, maavanemad ja suuremate omavalitsuste juhid. Vastavalt seadusele on igal riigiasutusel ja omavalitsusel kriisiolukorras täita omad ülesanded, näiteks omavalitsuste üks ülesanne on tagada viie erineva elutähtsa teenuse – elektrivarustuse, veevärgi ja kanalisatsiooni, prügiveo, ühistranspordi ja kaugkütte – toimimine.

Teatud olukordades, kus ühiskonda püütakse destabiliseerida juba sihilikult ja hakkavad tekkima erakorralise olukorra tunnused, on mõistlik Kaitseliidu ja kriisikomisjonide tegevust integreerida, et lahendada olukordi edukamalt ning jagada paremini oma ressursse. Siit tekkis ka mõte tuua Kaitseliidu õppustele sisse tsiviilelu juhtimise korraldus kriisiolukordades. Pärnumaa malevapealik kolonelleitnant Tõnu Miil ja staabiülem major Kristjan Kivimäe olid plaaniga päri ning nii läksid asjad kolm aastat tagasi käima. Ka jõustruktuuride esindajad ja omavalitsusjuhid on õppustel osalemisest alati huvitatud olnud.

Õppus pani mõtlema lihtsatele asjadele

Aasta tagasi Orkaanil toimunud staabiõppuse viisime läbi koos Pärnu maakonna omavalitsusjuhtidega,

Viimasel õppusel Orkaan kuulusid kriisikomisjoni staabi koosseisu lisaks Kaitseliidu staabikoosseisule veel politsei- ja piirivalveameti, päästeameti, kaitsepolitsei, riigi ning kohalike omavalitsuste esindajad

KARRI KAAS

et koolitada vallavanemaid tegutsema kriisijuhtimise staabi koosseisus ning mõtlema võimalustele ja ohtudele, mis võivad esile kerkida erinevates kriisiolukordades.

Õppus võimaldas vallavanematel tutvuda staabitöö spetsiifikaga ning võimalustega, kuidas saab kriisiolukordades toetada nende tegevust Kaitseliit. Aga ka lihtsamate vajalike oskustega – näiteks kuidas lugeda kaitseväes kasutusel olevat kaarti.

Eelkõige aga suunati omavalitsusjuhid mõtlema sellele, kuidas tagada või taastada normaalne elu olukorras, kui elekter või vesi maakonnas kaob, külapoe letid on tühjad või kohalikust tanklast pole enam võimalik kütust osta. Ehk siis planeerima tegevusi, mis tagaksid kriisiolukordades tavapärase elu toimimise nii palju, kui see on võimalik. Või siis mõtlema sellele, millised objektid on vallas elutähtsate teenuste tagamisel kriitilised ja kuidas säilitada kriisiolukorras võimalikult kaua normaalset elukorraldust.

Viimasel õppusel Orkaan kuulusid kriisikomisjoni staabi koosseisu erinevate jõustruktuuride – politsei- ja piirivalveameti, päästeameti, kaitsepolitsei, riigi ning kohalike omavalitsuste – esindajad, seda siis lisaks Kaitseliidu staabikoosseisule.

Kokkuleppeliselt nimetame Kaitseliidu õppustel staabi juurde loodud kohalike omavalitsuste ja jõustruktuuride esindajatest moodustatud kriisijuhtimise staapi kriisikomisjoniks. Seda põhjusel, et enamik õppustel osalevatest tsiviilstruktuuride esindajatest kuuluvad ka Lääne-Eesti regionaalse kriisikomisjoni koosseisu.

Õppusel osalejatele tundus see variant kõige mõistlikum ja töökindlam, sest ühises operatsioonijuhtimise keskuses on ametkondadel võimalik teha paremini koostööd: jagada ressursse, toetada üksteist ning rakendada ühtseid protseduure, mis on Kaitseliidu staabiohvitseridele juba tuttavad.

Näiteks on võimalik anda Kaitseliidu üksusi kasutada politsei ja piirivalve erinevate ülesannete täitmiseks, dubleerida sidesüsteeme, kui politsei, päästeameti või omavalitsuste tavapärased sidesüsteemid on mingil põhjusel rivist väljas, või kasutada näiteks staabiruume Kaitseliidu turvatud alas kriisijuhtimise staabi turvaliseks tööks. Kohalike omavalitsuse esindajad saavad aga näiteks anda kriisijuhtimise staabile juurdepääsu võimalikele evakueeri-

LIINA TOOME

Tegelikult on õppusesse Orkaan juba kolm viimast aastat integreeritud osa, mille sisuks on tsiviilelu korraldamine kriisiolukordades.

KRISTJAN PRII

Kriis ei pruugi alati endaga kaasa tuua vajadust relva järele haarata

Teatud olukordades, kus ühiskonda püütakse destabiliseerida juba sihilikult ja hakkavad tekkima erakorralise olukorra tunnused, on mõistlik Kaitseliidu ja kriisikomisjonide tegevust integreerida.

misaladele ning -hoonetele, aidata korraldada evakueerimist, korraldada ressursside piiramist ja juhtimist või anda infot kohaliku infravõrgustiku kasutusvõimaluste kohta.

Viimasel Orkaanil oli tsiviilelu kriisijuhtimise staabi ülesandeks mõelda välja tavapärase elu toimimise lahendused olukordades, kus esinesid mastaapse hädaolukorra (erakordselt madal välistemperatuur) ja erakorralise olukorra (rahutused, massilised korrarikkumised, diversiooniaktid) tunnused.

Kriisijuhtimise staap sai õppuse käigus lahendada mitmeid erinevaid kriisiolukordi ja kuigi staabi töö on nn virtuaalne kaardiõppus, võisid töörühmad lahendusi pakkudes arvestada vaid reaalseid ressursse ja ametkondade võimalusi. Õppuse käigus jagunes tsiviilelu kriisijuhtimise staap kaheks osakonnaks, üks pool tegeles ressursside juhtimise planeerimisega ja teine kavandas olukorra lahendamiseks vajalikke tegevusi.

Igal kriisijuhtimise staabi liikmel on küll omad ülesanded lahendada ja omad volitused ressursse kasutada, kuid neid ülesandeid lahendati ühiselt, üksteist toetades – ehk võtmesõna oli koostöö.

Õppuse lõpuks valmisid tegevusplaanid kriisiolukordadeks ning ma usun, et kõik õppusel osalenud said väärtuslikke kogemusi, mida on võimalik kasutada reaalse vajaduse tekkides. Sarnaseid tsiviil-militaarkoostöö õppusi ja koostööd partneritega jätkatakse ka edaspidi.

Kaitseliidu üksusi on võimalik anda kasutada näiteks politsei ja piirivalve ülesannete täitmiseks

Tahta, julgeda, uskuda – Utria dessant 2017

Tänavusel esimesel patrullvõistlusel Utria dessant 2017 tuli esimesele kohale Tallinna maleva Põhja kompanii võistkond. Uurisime ühe võitja, Marek Soopi käest muljeid tänavuse jõukatsumise kohta.

Tekst: MARTIN ANDRELLER

KRISTJAN PRII

Kuidas tegite ettevalmistusi käesoleva aasta Utria dessandiks?

„Korra kuus oli meil õppeõhtu, mis hõlmas relvade, meditsiini, laskmise, pioneeri- ja muude sõjatehniliste asjade ülekäimist. Lisaks toimus iga pühapäeva õhtul ühine üldfüüsiline treening."

Milline oli sellel aastal kõige raskem ülesanne ja miks? Milline on üleüldse raskeim ülesanne olnud ja millisel võistlusel?

„Sellel aastal oli meie jaoks kõige raskem IED valmistamine, sest jõudsime küll õige lahenduseni, aga tööle seda veel ei saanud. Osaletud võistlustel on aga seni kõige raskem ülesanne olnud üle-eelmise Utria alguses toimunud jooks Tuhamäkke ja sealt alla koos suuskade ja muu varustusega."

Millise kontrollpunkti korraldus oli võistlejale kõige parem? Miks see nii oli?

„Sellel aastal oli kõige parema korraldusega laskmise punkt automaadist, püstolist ja kuulipildujast MG-3. Parim oli see seepärast, et oli huvitavalt korraldatud ja MG-3ga ei ole seni saanud võistlustel lasta tõusvaid ja langevaid sihtmärke."

LISATEAVE

Utria dessant 2017

12.–14. jaanuarini Ida-Virumaal väldanud Utria dessandi võitis Tallinna maleva Põhja kompanii võistkond, teiseks tuli Scoutspataljoni I ja kolmandaks 1. jalaväebrigaadi pioneeripataljoni võistkond.

Käesoleva aasta võistlus paistis silma väheste katkestajate poolest. 27 startinud võistkonnast lõpetas 24. Eestist võtsid omavahel mõõtu Naiskodukaitse, Kaitseliidu ja kaitseväe võistkonnad. Välisriikidest olid esindatud Soome, Saksamaa ja Poola.

Võistlus lõppes laupäeva hommikul lõpujooksu finišiga Narva Hermanni kindluses, võitjad kuulutati välja Sinimäe koolis toimunud tseremoonial.

Utria dessanti korraldab Erna Selts, keda toetavad Kaitseliit ja Vaivara vallavalitsus, alates 1999. aastast, meenutamaks Vabadussõja suurimat dessantoperatsiooni, mille tulemusena puhastati 17.–19. jaanuarini 1919 punavenelastest Narva-Jõesuu, Narva ja Jaanilinn. Vabadussõja suurima dessantoperatsiooni üldjuht oli toona kapteni aukraadi kandnud Johan Pitka. Dessantrühmi juhtisid major Martin Ekström, staabikapten Karl Aleksander Paulus ja kapten Anto Nestori Eskola.

Võrreldes varasemate võistluste ja miks mitte ka teiste üritustega – kuidas üldine korraldus võistlejale tundus? Kas oli episoode, millele korraldajad peaksid tulevikus rohkem tähelepanu osutama?

„Eks korraldajatel oli nii helgemaid kui ka kehvemaid kohti, aga üldjoontes võib korraldusega rahule jääda. Ainuke asi, mille kallal nuriseda, on see, et lund ei olnud piisavalt ja suusatada ei saanud. Aga see polnud juba korraldajate viga."

ERAKOGU

Tallinna maleva Põhja kompanii võistkond Sirgala kaevanduse nõlvadel

KARRI KAAS

Lõpujooksu ajal pidid võistlejad ronima Hermanni kindluse vallist üles

KARRI KAAS

Tänavusest võistlusest võttis osa ohtralt väliskülalisi, pildil Saksa meeskonna liige meditsiiniülesannet lahendamas

Milline oli kõige meeldejäävam hetk trassilt? Mõni naljakas või, vastupidi, raske hetk?

„Meeldejäävaim hetk trassil oli hetk enne lõpujooksu, kui õnnestus 30 minutiks silm kinni lasta ja tunda pärast seda end uuestisündinuna. Teine huvitav hetk oli kohtumine

TANEL JÄRVET

Kaart, millega opereeris Põhja kompanii tiim, roheliste nooltega Põhja kompanii liikumismarsruut

LISATEAVE

Mõned meeldejäävad hetked Utria dessandilt 2017

TANEL JÄRVET, kpt

- Võistkonna start 13. jaanuaril 00:00. Tuul ca 15 m/s, -2 kraadi. Üle aastate ilma suuskadeta Utria. Ei taha kuidagi trassile minna!
- Teises punktis selgus, et IED valmistamisel oleme kobakäpad. Tehniline taiplikkus on patrullitiimile ülivajalik oskus!
- Iga punkti eel saime ca 50 minutit puhata. Kohe sulejope selga, kerge madrats täis puhuda, magamiskotti ja väike uinak. Nii oli pea värske iga ülesande alguses.
- Tugimehed on Utrial ülitähtsad! Kuuma vett termosesse ja võid minna vastu ükskõik mis väljakutsetele.
- Kuulipilduja MG-3 drillid ja laskmised Sirgalas olid Utria kõigi aegade kolme parima ülesande hulgas! Instruktorid andsid kohe tagasisidet ning täitsime ülesandeid nagu päris olukorras.
- Meditsiiniülesandelt oli võimalus liikuda otse mööda teed takistusribale. Adrenaliin oli üleval: kas teel on vastutegevuse varitsus? Astusime, astusime ja siis lähenes suurem kolonn. Kraavist jälgides oli pilt selge: vabariigi presidendi sõiduk saatemasinatega. Kohe oli süda rahulik, sellisel teel ei saa vastutegevuse varitsust olla ...
- Reede ööl vastu laupäeva saime ka lörtsitormi. Pidasime vastu, kuigi vahepeal tuli liikuda metsas GPS-iga nähtavusega 10 meetrit.
- Ja lõpujooks Eesti SEJ juurest Narva Hermanni kindluseni. Tahtejõuga hoidsime tempot ka rasketel hetkedel! Jooksime ühtlase tempoga ja kuna tundsime Narvat, siis polnud vaja kaardi lugemiseks peatuda.

vastutegevusega, kui sattusime ühel teeületusel kontakti ja pidime kiiresti eemalduma. Kolmas meeldejääv hetk oli lõpujooks, kus tundsin meeletult head tiimitunnet ja indu. Teadsime, et kui anname endast maksimumi, siis on kõik võimalik. Neljas ja parim asi pärast lõpujooksu oli Olgina sauna ülemisele astmele ronimine ja väsinud kehale korralikult leili andmine."

Mitmes militaarspordivõistlus see sul oli ja millal uuesti starti? Mis tõmbab sind sellistel võistlustel osalema?

„See oli minu viies Utria dessant. Alustasin patrullvõistlustega 2013. aastal. Uuesti võib mind stardis näha Pitka retkel ja enne seda ka Valgel Laeval ja Scoutsrännakul. Võistlustel paneb mind osalema soov saada välja igapäeva mugavustsoonist, otsida ja leida iga võistluse lõpuks enda sisemusest midagi uut, hea tiimitunne ning parim võimalus katsetada rahuajal varustust ja näha kauneid ja ilusaid Eestimaa paiku."

Allmärkus: „Tahta, uskuda, julgeda" (pr. k. *Vouloir, Croire et Oser*) oli kuni 2009. aastani toimunud Šveitsi patrullvõistluse Swiss Raid Commando deviis. Põhja kompanii patrullitiim kannab SRC deviisi edasi oma tegevustes.

Meeldejäävaim hetk trassil oli hetk enne lõpujooksu, kui õnnestus 30 minutiks silm kinni lasta ja tunda pärast seda end uuestisündinuna.

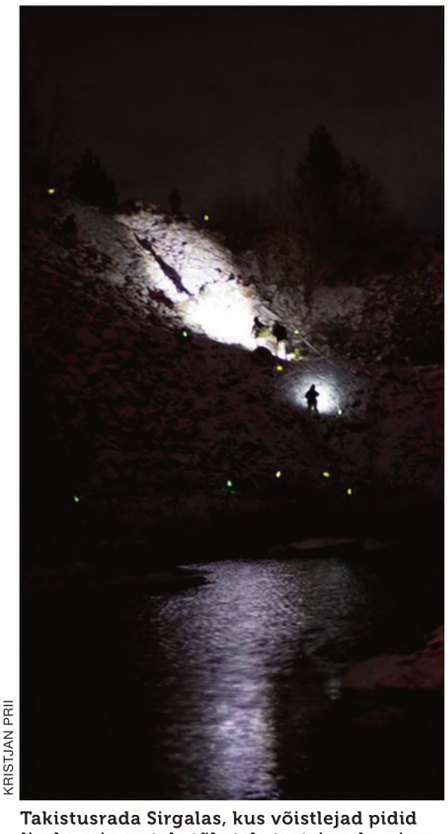

KRISTJAN PRII

Takistusrada Sirgalas, kus võistlejad pidid lisaks erinevatele tõketele trotsima ka pimedust ning lõikavat tuult

KOMMENTAAR

LENNART KOMP, srs

Minu eredaim elamus Utrialt on tõenäoliselt see uskmatust täis hetk, kui olime jõudnud Sinimäe kooli parklasse ja nägime telefonist, et mitteametlikus tabelis olime esikohal. Ja saime natukese aja pärast kinnituse, et jah, võitsime.

Meeldejääv on see tõenäoliselt seepärast, et pärast kolme ala olime ju 17. kohal ja liidritest kümnete punktide kaugusel. Kuid hoidsime meeskonna vaimu ja moraali kõrgel, keskendusime igale ülesandele maksimaalselt, et anda parim sooritus ka olukorras, kus tundus, et koha mõttes kõrgele pääsemise lootust on vähe.

Kaitseliidu
uuenenud kodu(leht)

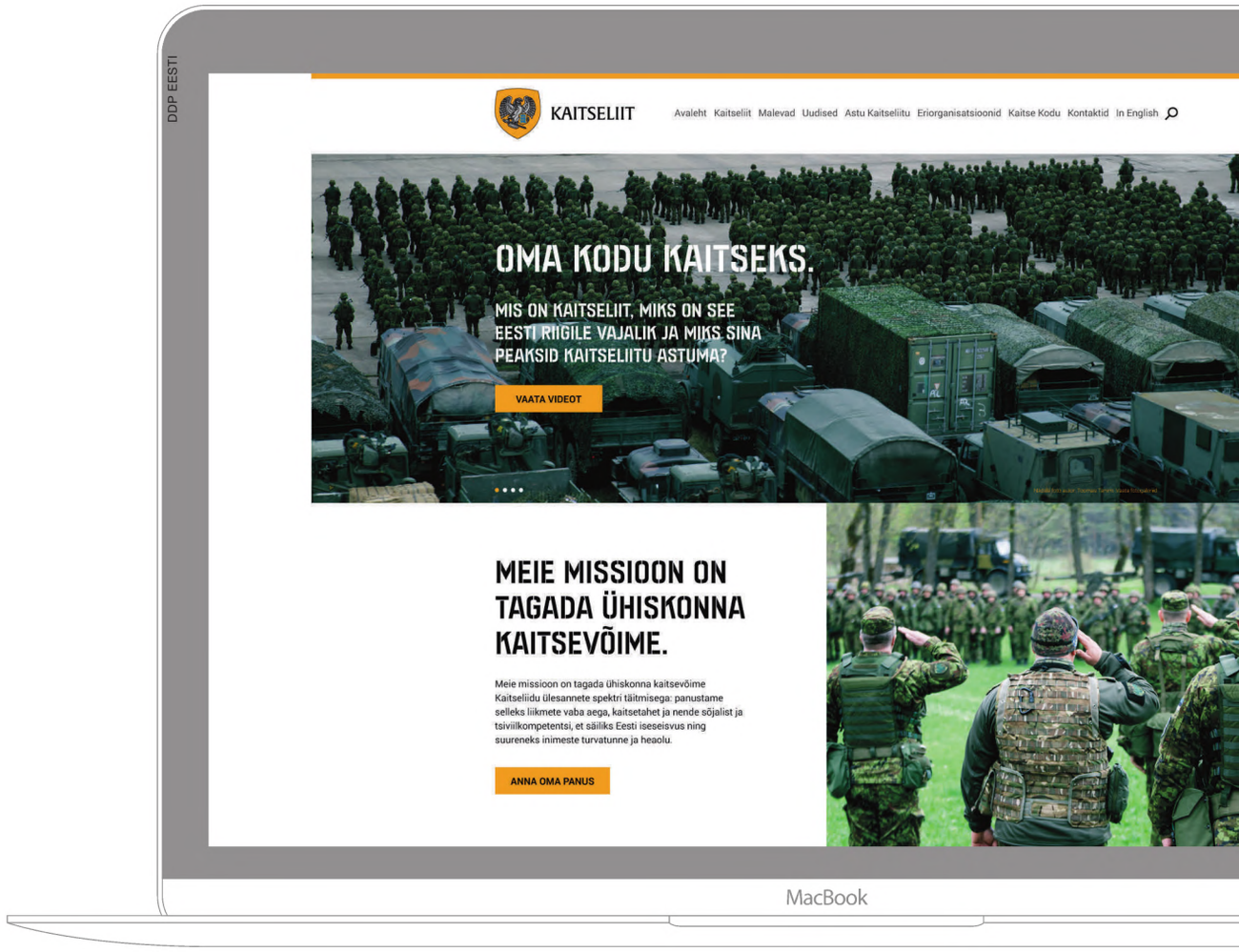

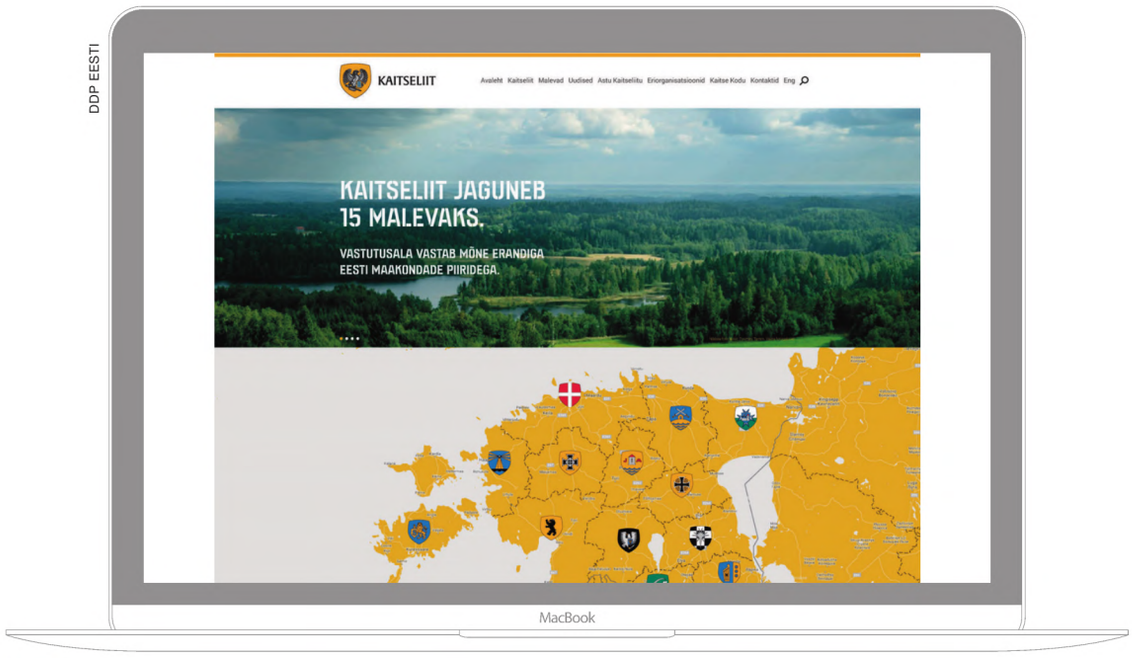

Peamine infohankimiskanal on tänapäeval vaieldamatult internet. Nii puutub ka Kaitseliidust huvitatud inimene organisatsiooniga põhjalikumalt kokku just veebikeskkonnas ning esmamulje kujundamisel on kodulehel väga suur roll.

Tekst: ANDER AVILA, reklaamiagentuur DDP Eesti *art director*

Sellepärast võtsime ülesandeks Kaitseliidu kodulehekülje kaasajastamise, et inimese esmakohtumine organisatsiooniga oleks lihtne ja mugav ning annaks kindlust järgmiste sammude ettevõtmiseks.

Eelmise aasta augustis sõlmis Kaitseliit reklaamiagentuuriga DDB Eesti 3aastase raamhankelepingu, mille eesmärgiks oli järgnevatel aastatel Kaitseliidu liikmeskonna suurendamine, värbamiskampaaniate korraldamine ning sise- ja väliskommunikatsiooni efektiivsemaks muutmine. Esimene samm selles protsessis oli ühtse visuaalse identiteedi loomine. Teine samm on tänapäevase veebi loomine ning enne selle kallal tööleasumist tuli selgeks teha, mis praegusel kodulehel vajaka jääb.

Fookuses on lihtsus ja mugavus

Kaitseliidu kodulehe üks suuremaid puudusi on korraliku värbamissektsiooni puudumine. Praegune koduleht kõnetab uudiste ja sündmustega tegevliiget, kuid jätab unarusse inimese, kes tunneb huvi Kaitseliiduga liitumise vastu. Sellest tulenevalt oleme välja töötanud eraldi värbamislehe, mis annab ülevaate Kaitseliidu eesmärkidest ja vajalikkusest (1minutilise videoga) ning erinevatest malevatest ja suunab külastaja liitumislehele.

Liitumislehel on senine dokumentide virvarr esitatud organiseeritud kujul ning

DDP EESTI

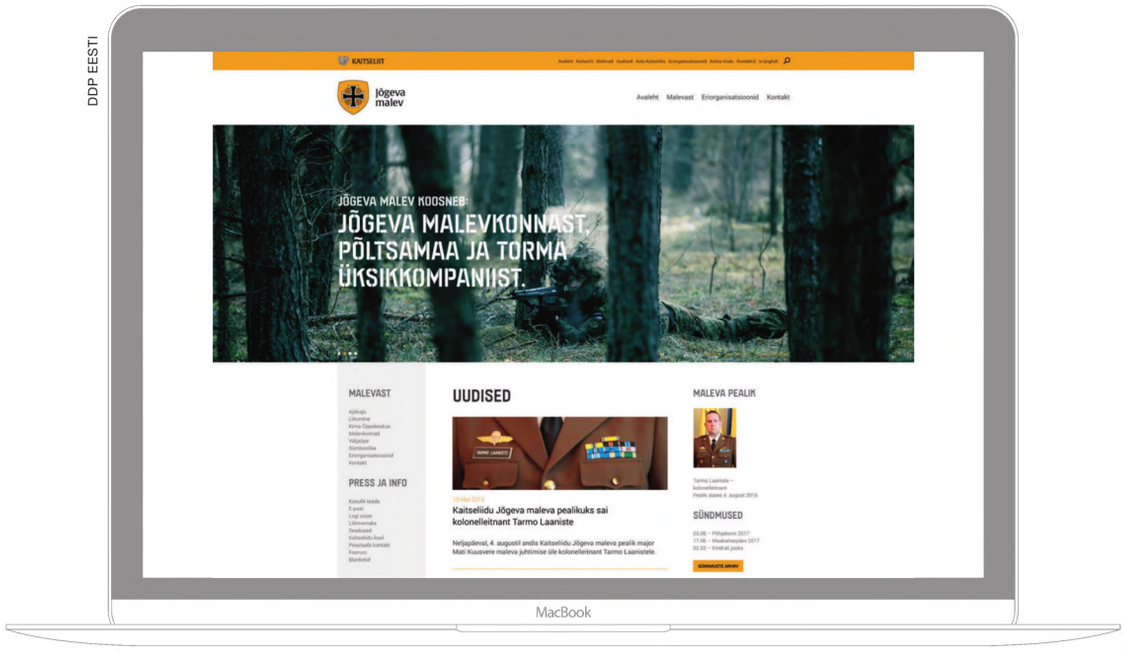

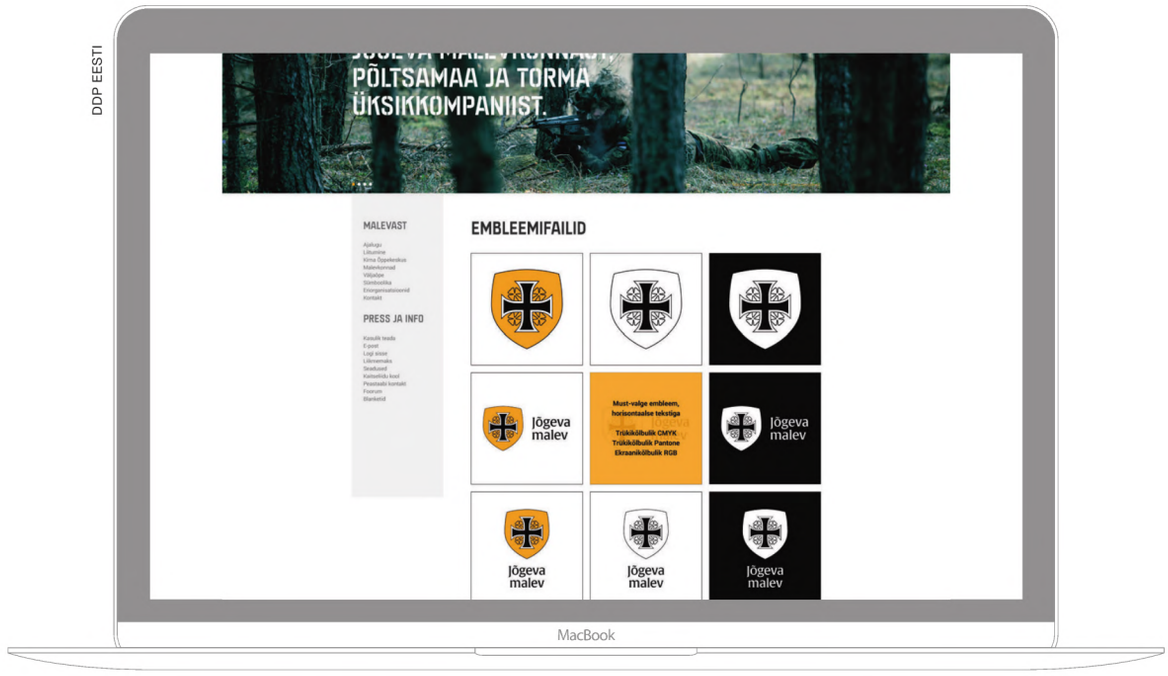

DDP EESTI

tänu info korrastamisele oleme vähendanud Kaitseliiduga liitumiseks vajalike sammude arvu viielt kolmele. Numbriliselt ei pruugi erinevus näida suur, kuid Kaitseliidust huvitatud inimesele teeb uuendatud struktuur liitumise üksjagu lihtsamaks ja mugavamaks.

Selleks, et huvilised saaksid selgema pildi eri malevatest, uuendame ka malevate vahelehte. Enne oli lehel malevate nimekiri, nüüd on malevad nähtavad Eesti kaardil oma piirkondades koos seletusega, milline on malevate roll Kaitseliidus.

Tegime seda selleks, et inimesed, kellel on huvi liituda, saaksid paremini aru, kuidas Kaitseliit organisatsioonina töötab.

Malevate vahelehelt pääseb edasi juba uuenenud malevate lehele, kus kasutame malevate uusi, ühtlustatud stilistikaga embleeme ning suuri ilusaid fotosid. Fotodega püüame edasi anda positiivseid emotsioone ja tähendusrikkaid hetki, mis kaasnevad kaitseliitlaseks olemisega – mets, värske õhk (segatuna püssirohuga), parajalt koormust vaimule ja kehale ning suurepärased sõbrad kogu eluks. Samuti vaatame üle sisu poole – praegu leiab allüksuste lehtedelt päris suures mahus info dubleerimist. Info ülekülluse korral on aga tõenäoline, et tõesti tarvilik info jääb üles leidmata ja tarbimata.

Tänu info korrastamisele oleme vähendanud Kaitseliiduga liitumiseks vajalike sammude arvu viielt kolmele.

Eesmärgiks on ühtne sõnum

Eelnevalt oleme kirjutanud Kaitseliidu visuaalsest ühtlustamisest. Et see töö vilja kannaks, peavad kõik materjalid, sealhulgas malevate ühtlustatud embleemid, olema kättesaadavad kõikidele malevatele. Selleks oleme loonud malevate lehele eraldi sümboolikalehe, kus on vastavalt vajadusele võimalik alla laadida eri formaatides, nii ekraanikui ka trükikõlbulikke embleeme.

Enam ei pea oma maleva logo otsima mälupulgalt või kõvakettalt erinevate kaustade rägastikust – uuendatud embleemid on kenasti ühes kohas ja lihtsasti kättesaadavad. Lisaks embleemidele saab sümboolikalehelt kätte ka kõik vajalikud kirjatüübid, visiitkaardi-, diplomi- ja esitlusepõhjad ning juhendid, kuidas sümboolikat kasutada, et kommunikatsioonimaterjal oleks ühtses stiilis ning toetaks terviklikult Kaitseliidu üldist kommunikatsiooni.

Uudistesektsioon läbib samuti uuenduse – sellest saab eraldi lehekülg, kuhu kogutakse kõik uudised ja artiklid ning talletatakse foto- ja videogaleriid sündmustest. Sisuliselt on meie eesmärgiks luua Kaitseliidu uudisteportaal, kus on võimalik Kaitseliidu üldisest infovoost hõlpsasti välja filtreerida ka ainult „oma“ malevat puudutavad uudised.

Siiani on Kaitseliidul puudunud keskne fotogalerii (praegune, mõne üksiku albumiga fotogalerii, mille viimane foto pärineb aastast 2015, ei lähe arvesse) – ka selle integreerime uudistesektsiooni üheks osaks.

Arvestades, et juba kaks aastat tagasi ületasid nutitelefonides teh-

DDP EESTI

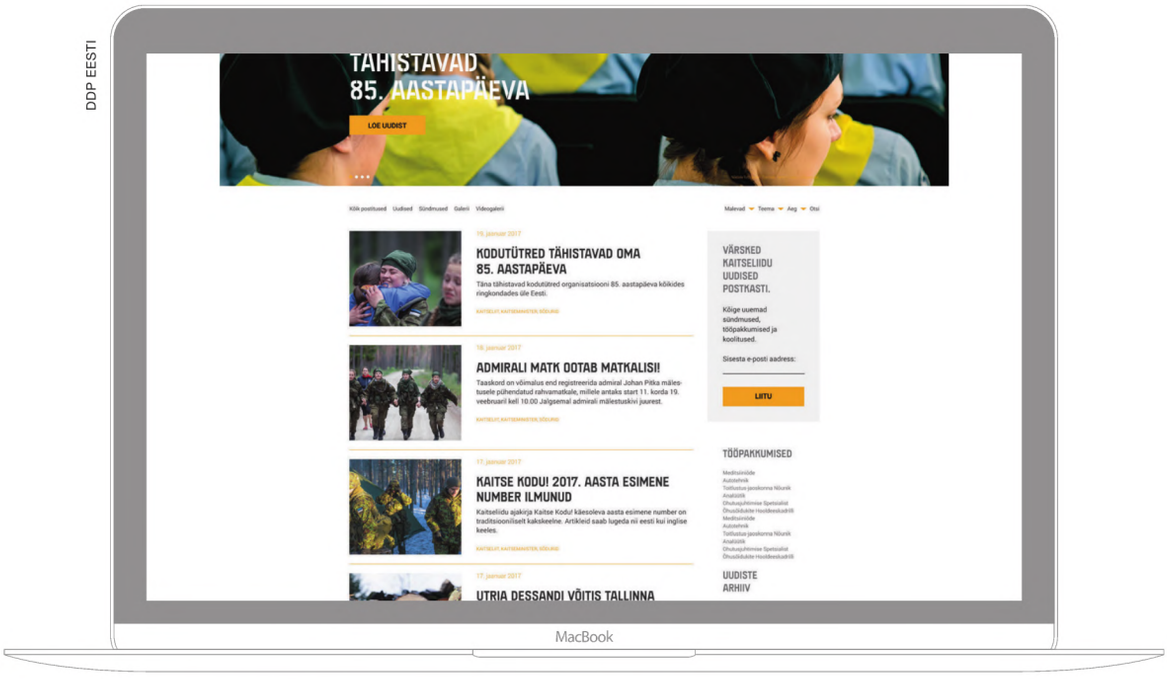

Kõik uuendused on mõeldud selleks, et koduleht oleks üldmuljelt selge ja mugav

DDP EESTI

tud Google'i otsingud lauaarvutis tehtud otsingute hulka[1], on nutitelefonisõbralik kodulehekülg täna juba kohustuslik. Kaitseliidu uus koduleht on üles ehitatud nii, et kõik kodulehel olev informatsioon on tarbitav ka väikesel ekraanil. Huvilistel on võimalik saada Kaitseliidust informatsiooni bussiga koju sõites ning tegevliikmed saavad oma maleva uudiseid lugeda kasvõi õppusel öises ahjuvalves.

Kõigi ülalkirjeldatud tegevuste lõppeesmärgiks on tuua Kaitseliidu veeb tänapäeva – tagada kodulehele ligipääsetavus kõikide seadmetega; luua veebile värske väljanägemine ja lihtsam infostruktuur; ehitada üles sümboolikapank ja töötav värbamisleht.

Kõik uuendused on mõeldud selleks, et koduleht oleks üldmuljelt selge ja mugav kasutada nii praegusele tegevliikmele kui ka inimesele, kes soovib Kaitseliiduga liitumiseks saada teavet või leida kinnitust oma valiku õigusele.

Allikad:

1 *Sterling, G. 2015. It's Official: Google Says More Searches Now On Mobile Than On Desktop. Search Engine Land (http://searchengineland.com/its-official-google-says-more-searches-now-on-mobile-than-on-desktop-220369). 28.01.2017.*

AIVAR KROONMÄE

Hindamatu ressursi arvestus Võrumaa malevas

Nagu nafta, on ka aeg taastumatu ressurss. Selle üle peab pidama arvestust, see on õiglane ja annab võimalikult täpse ettekujutuse iga kaitseliitlase panustatud ajast. Eriti tähtis on siin asjaolu, et 99% juhtudel pole see aeg tasustatud ning 99% juhtudel tuleb millegi arvelt.

Tekst: TOOMAS PIIRMANN

Kaitseliidus on palju tegevusi, mis tehakse koos naiskodukaitsjate, kodutütarde või noorkotkastega või hoopis mõne tsiviilorganisatsiooniga. Ka nendesse üritustesse panustatud aja üle tuleb arvestust pidada

Suuremal osal meist on lisaks põhitööle pered, sõbrad, hobid, ühiskondlikud tööd ja muud kohustused, mis hõivavad meie aega. Enamasti selle üle mingit arvestust ei peeta.

Ka kaitseliitlased pole selles suhtes erandid, kuid lisaks tööle ja teistele asjadele panustavad nad vabatahtlikult oma aega ka Kaitseliitu. Seetõttu on oluline ka ühtne ajaarvestuse süsteem, kus arvestatakse kogu organisatsioonile pühendatud aega, sest see aeg on sisuliselt riigi kaitsevõime heaks kulutatud aeg.

Miks selline arvestus malevasse tekkis?

Aega hakati Võrumaa malevas arvestama juba umbes 2004.–2005. aastal, kui tubli Aivo Hütsi hakkas lihtsalt endatehtud Exceli tabelis kõigi sõjalistel õppustel käijate tunde kokku arvestama, tehes iga aasta kohta kokkuvõtte. Seda kokkuvõtet kasutas nii maleva palgaline kui vabatahtlik koosseis tublimate premeerimiseks, analüüsiks jne. See süsteem ei taganud veel kogu tegevuse jäädvustamist. Eks tänagi jääb palju tegevusi kahe silma vahele ja seda enamasti võitlejate endi või nende ülemate laiskusest oma tunde „üles anda“. Pilt aga on tõele suhteliselt lähedane ja annab meile aimu, kes, mida ja kui palju aasta jooksul tegi.

Loo kirjutaja käis aastatel 2010–2011 Kaitseliidu koolis kursustel. Hiljem selgus maleva tabelisse vaadates, et kuigi olin startinud reedel kell 15.00 ja tagasi jõudnud pühapäeval 17.00 (see teeb 50 tundi kodust eemal), läks arvesse vaid tunniplaanis kirjas olnud aeg ehk siis 24 tundi. Tundus ülekohtusena, et panustatud aega selliselt arvestatakse. Mitte ainult minule.

Kõndisin maleva staabis korrus allapoole pealiku kabinetti (sel ajal Kalev Ader) ja ütlesin, et teen malevale uue ajaarvestuse süsteemi põhimõtted, mis kajastavad paremini tegelikkust. Kandvaks ideeks sai, et kaardistatud peab saama kogu panustatud aeg ja tegevusi peab olema võimalik eristada.

Veel samal õhtul sai kondikava valmis, järgnesid mõned arutelud maleva juhatusega, väljaõppe omadega ning muidugi Aivo Hütsiga, tänu kellele see arvestus tänaseni töötab, ja nii see arvestuse plaan valmis saigi.

Kandvast ideest tulenevalt on pilt lihtne ja selge: stopper läheb käima, kui paned kodus vormi selga ja astud uksest välja, kinni lüüakse see siis, kui jõuad tagasi koju. Oli erinevaid arvamisi, kas kohalesõit peaks arvestusse minema või ei. Peale jäi arvamus, et vabatahtliku puhul on see ainumõeldav. Ta ei saa ju sõidu ajal muude tegevustega tegeleda. Eriti ilmekalt tõendab seda asjaolu, et tihti kestab tegevus ise näiteks paar tundi, aga sõidule kulub 8 tundi. Lugeda panuseks vaid kaks tundi poleks õiglane ega kajastaks tegelikult kulunud aega. Imestama paneb, et näiteks malevapealiku sõit Võrust Tallinna ja tagasi teenistusaja sisse ei lähe (ju siis läheb kuhugi mujale?).

Kandvast ideest tulenevalt on pilt lihtne ja selge: stopper läheb käima, kui paned kodus vormi selga ja astud uksest välja, kinni lüüakse see siis, kui jõuad tagasi koju.

Kui võitleja elab alaliselt Võru maakonnas, siis arvestame kohaletulekule umbes tund aega lisaks, kui ta elab Tartus, siis kaks tundi jne. Aluseks võtame inimese reaalse elukoha, mitte nn sissekirjutuse.

Ka magamisaeg läheb arvestusse, miks mitte. Ei maga ju kaitseliitlane kodus oma soojas voodis, vaid telgis või Alus naril või saali põrandal, sellegi aja võtame inimeselt ära. Vabatahtliku aja arvestuses ei saa *copy-paste* lähtuda tööaja arvestusest vastavalt töölepingu seadusele. Põhimõtted on erinevad. Kasutusel on see meetod muutumatul kujul olnud juba 6 aastat.

Tegevused, millele panustatud aega arvestatakse, on jagatud valdkondadeks:

- sõjaline väljaõpe ja õppused;
- sõjalise tegevusega seotud tegevused;
- muud tegevused, näiteks politsei abistamine, ausamba valve, paraad, võistlustel osalemine Kaitseliidu esindajana jne (v.a vaba aja veetmine, pidu jne – erandina arvestatakse siin peo või vaba aja tegevuse organiseerija ja tema abiliste ajapanust);
- vaba aja veetmine (ekskursioonid, peod).

Nagu eelnevalt sai öeldud, tegeleb kogu malevat hõlmava arvestusega

KARRI KAAS

Võrumaa malevas kasvab organisatsiooni 500 tundi panustanud kaitseliitlaste arv kiiresti, millest järeldub, et ka 1000 tundi on käeulatuses

malevas Aivo Hütsi, kes on vabatahtlikuna teinud seda juba aastaid. Küll pole ma veel näinud, et ta ise oma sellele tööle kuluvat aega tabelisse arvestaks.

Kes ja millal neid arvestusi esitab?

Kui üritust korraldab maleva staap, siis annab ajapanuse arvestuse staap. On korraldajaks allüksus, siis allüksus. Reegel on selline, et iga ürituse või õppuse korraldaja vastutab arvestuse esitamise eest ja need esitatakse jooksvalt.

Lisaks toimub palju selliseid tegevusi, kus tehakse midagi koos näiteks Naiskodukaitse, kodutütarde või noorkotkastega või hoopis mõne tsiviilorganisatsiooniga. Siis peab üritusel osaleja ka ise vaatama, et tema tunnid arvestatud saaksid. Kui see oma laiskusest tegemata jääb, ega siis olegi süüdistada kedagi peale iseenda. Eks on isegi laisk oldud. Näiteks malevkonna pealiku töö on selline, et jooksva tööaja arvestamine oleks hullumeelsus. Oleme arutanud, et võib-olla tuleks kirja panna mingi kindel arv tunde aastas neile vabatahtlikele ülematele, kes aktiivselt oma üksustega tegelevad. See tundub praegu parim variant olevat ja loodetavasti sellise otsuse kohe ka teeme.

Küsimusi võib tekitada, miks näiteks vaba aja ürituse korraldaja saab oma tunnid kirja, aga osaleja ei saa. Meil see suuremat poleemikat ei tekitanud. Korraldamine pole lõbu, vaid tavaliselt suhteliselt pingeline tegevus, mis kestab oluliselt kauem kui üritus ise. Arvestusse panebki ürituse korraldaja enda ja abiliste tegelikult kulutatud tunnid.

Kogu sõjalise väljaõppega seonduva arvestame eraldi. Miks nii, seda ei pea vist ajakirja lugeja jaoks seletama. Ta teab seda isegi.

Võib-olla tuleks kirja panna mingi kindel arv tunde aastas neile vabatahtlikele ülematele, kes aktiivselt oma üksustega tegelevad.

Mis me selle andmekoguga teeme?

Päris palju: me näeme, kui palju keskmiselt üksuste kaupa ja mis tegevustega meie liikmed ühel aastal on tegelenud. Saame neid arve võrrelda eelmiste aastatega. Näeme keskmist tulemust, näeme neid, kes pole üldse osalenud, ja neid, kes on hullult ponnistanud. Me ei ole seda arvestust veel rühma ja jao tasanditele laiali löönud, aga tunne on, et peame vist sinnani jõudma. Nii saab allüksuste ülematega täpsemalt rääkida inimestest, ajast ja ülesannetest.

Täna näeme, et 500tunniliste kaitseliitlaste arv kasvab kiiresti, ka 1000 tundi on võimalik. 200tunniliste arv tegi eelmisel aastal rekordi – ja meil polnud isegi Kevadtormi. Näeme ka seda, et need inimesed kulutavad end liialt. Kannatama võib hakata pereelu, sissetulek, hobid, kogukond jne. Võib-olla ühe aasta jõuab nii, kõvemad ka rohkem, aga siis võib käia raks ... ja inimest pole kas organisatsiooni jaoks enam olemas või pole teda enam üldse, sest tervis ütles üles. Tänu sellele tabelile näeme selliseid indikaatoreid. Lihtne on olla passiivne liige, käia näiteks kord aastas väljas ja kõik. Või üldse mitte enam osaleda ja nii mitu aastat või rohkem.

Oleme sellest andnud märku ka peastaabile, kahjuks pole seni näinud väljaõppeplaanides muutusi. Viskame järjest välja oma traditsioonilisi üritusi ja õppusi, sest selleks ei jätku liikmetel enam aega. Me ei saa ju hakata torpedeerima ülevalt tulnud tegevuste plaani. Neid, kes näevad kogu aasta tegevusplaani koos spordivõistluste, mälestusürituste,

UNO MINKA

Vabatahtliku aja arvestuses ei saa *copy-paste* lähtuda tööaja arvestusest vastavalt tööle-pingu seadusele. Põhimõtted on erinevad

noorte abistamise ja paljude teiste üritustega, võtab see mõtlikuks.

Kuidas me üritame oma liikmeid premeerida?

Me pole veel jonni jätnud ja punnime edasi. Selline ajaarvestus annab meile andmebaasi, et premeerida liikmeid panuse eest ühe aasta tegevustesse. Maleva juhatus võttis palju aastaid tagasi otsuse premeerida nii 200- kui 500tunnilisi. 200lised saavad igal aastal särgi maleva sümboolikaga ja 500tunnilised midagi asjalikku lisaks.

Kui vaadata tundide arvu, siis pole tasu suur. Küll aga jäime nüüd vist jalgu Kaitseliidu uuele premeerimise-tunnustamise eeskirjale. Enne järgmist tunnustuse jagamist peame end viima kurssi, kas me ikka võime seda selles ulatuses teha. Seni oleme kulutanud tunnustamisele maleva omatulu ja leidnud, et see on kulutatud otstarbekalt. Kulutatud raha ja saadud tulemus pole meie arvates võrreldavad ja on tugevalt organisatsiooni kasuks.

Tore on see, et paljud tunnevad jooksvalt huvi, kas nad saavad 200 tundi täis, ja teevad seda juba aasta keskel. Maleva särk on vist tõesti hinnaline!

Kõigile oma maleva sümboolikaga särk selga (no ikka tundide eest)!

KARRI KAAS

Võrumaa malevas peetakse arvestust näiteks sõjalisse väljaõppesse ja õppustesse ning sõjalise tegevusega seotud tegevustesse panustatud aja üle

Sakala malev
astus uude sajandisse

Kaitseliidu Sakala malev on Eesti vanim malev ja tähistab tänavu 7. septembril oma sajandat tegevusaastat. 4. jaanuaril sai malev omale moodsa staabi- ja tagalakeskuse.

Tekst: ANTS KALAM

Kuigi malev asutati juba 1917. aastal, saadi päris esimene malevakodu alles 10. augustil 1929, kui vanematekogu otsusega osteti Kaitseliidule maja Viljandis Jakobsoni ja Koidula tänava nurgal, aadressiga C. R. Jakobsoni 16. Kaitseliit omakorda andis maja kasutamiseks Sakala malevale, mis tegutses hoones kuni Kaitseliidu likvideerimiseni suvel 1940.

Taastamisjärgsetest raskustest uue hooneni

Kaitseliit taastati Viljandimaal 9. veebruaril 1990, mil Karksi malevkond nidas taastamiskoosoleku. Koos Sakala maleva taastamisega hakati tagasi taotlema ka malevale kuuluvat vara. Maleva staabihoones Jakobsoni tänavas tegutses aga Viljandi lastemuusikakool, selle tagastamisest keelduti ning asemele pakuti hoonet Jakobsoni 8.

Kuna antud kinnistu asus teiste majade vahel ega rahuldanud maleva vajadusi, jätkati otsinguid, kuni 1999. aastal koliti Viljandi linna piiril Karula teeotsas asuvale kinnistule, kus seni asus Viljandimaa Veterinaarkeskus. Hoone ülakorrusele kolis Viljandimaa riigikaitseosakond ja alumise korruse sai enda valdusesse Sakala malev. Ülakorruse ruumid remonditi kohe pärast kolimist, aga alakorrus omandas värskema kuue alles 2001. aastal.

Sakala maleva uus staabi- ja tagalakeskus Peetrimõisa külas Viljandimaal

KRISTJAN PRII

Kui 2005. aastal Viljandimaa RKO likvideeriti, sai malev endale ka teise korruse ruumid. Samal aastal ehitati keldrikorrusele saun ja 25 m siselasketiir. Algaastatel hallati hoonet veterinaarkeskusega kahasse ja malevale kuulus kobarhoonest ainult üks tiib koos keldrikorrusega. Veterinaarkeskuse kaotamisega sai malev enda käsutusse kogu kompleksi.

Mida aasta edasi, seda rohkem hakkasid ilmnema puudused ja ehitusvead. Suuremate vihmade või sula ajal sai malev endale kaks ujulat: väliujula katusele, kust drenaaž enam vett ära ei viinud, ja siseujula keldrisse, kuhu vesi pressis plokkide vahelt. Laod ja relvaruumid olid külmad ja niisked.

2015. aasta tõi Sakala maleva ellu pöörde, sest hakati ehitama uut staabi- ja tagalahoonet. Uue hoone ehitamise vajaduse tingis olemasoleva hoone väga halb seisukord ja ebapiisav funktsionaalsus Kaitseliidu ülesannete täitmiseks. Uuele hoonele asetas nurgakivi Kaitseliidu ülem brigaadikindral Meelis Kiili 14. märtsil 2016. Ehitustööd lõppesid sama aasta lõpus.

Pidulik avamine Kärstna lahingu aastapäeval

Vinge tuule ja krõbeda külmaga avati käesoleva aasta 4. jaanuaril pidulikult Sakala maleva uus staabi- ja tagalakeskus. Hoolimata lõikavast tuulest oli kohal arvestatav hulk kaitseliitlasi. Kui aeg hakkas tiksuma ürituse algusminuteid, kutsuti vanast staabihoonest rivi noorkotkaid ja kodutütreid. Nüüd võis pidulik jalutuskäik uue staabi- ja tagalakompleksi esisele alata. Rivi paika kohendatud, kanti saabumisest ette malevapealikule, kes tervitas malevat, andis käsu heisata lipp ja laulda hümn, millele järgnesid pidulikud tervitused külalistelt.

Esimesena asus kõnelema kaitseminister Margus Tsahkna, kes ütles: „Sakala malev on Kaitseliidu kõige vanem malev ja mul on väga hea meel viibida täna siin, uue hoone avamisel. Ma tänan kõiki neid inimesi, kes on panustanud selleks, et Sakala malev on saanud selles uues keskuses reaalsed töö- ja arenguvõimalused."

Teisena kõneles Kaitseliidu ülem brigaadikindral Meelis Kiili, kelle sõnul peavad uuele staabi- ja tagalakeskusele andma hinge Sakala maleva kaitseliitlased ise.

„See tähendab seda, et siia tuuakse tegevused, antakse head väljaõpet ja siia peab inimestel olema hea tulla. See peab olema avatud kogukonnale. See peab olema keskus, mis ei ole ainult sõjaliseks väljaõppeks, vaid kohaks, kuhu tulevad noored ja koostööpartnerid, see saab olema Viljandi hingehall," ütles Kaitseliidu ülem.

Ta lisas, et iga uus hoone on progress, nagu on progress seegi, kui me okupatsiooniaja jäänused lammutada suudame. „Me peame ja see on meie kohus ja meie võimalus. Just selliste töötingimuste loomine ongi kõige parem panus. Siia tullakse hea meelega ja siit minnakse hea meelega, tunnetades, et oleme teinud midagi Eesti riigi ja meie inimeste

SAKALA MALEV

Uuele hoonele asetas nurgakivi Kaitseliidu ülem brigaadikindral Meelis Kiili 14. märtsil 2016

kaitseks. Ma soovin teile edu ja kasutage seda hoonet hästi.“

Nüüd oli kord kõneleda peoperemehel, Sakala maleva pealikul major Ahto Alasel. Oma lühikese sõnavõtu lõpetuseks soovis ta kõigile rõõmsat hoone kasutamist, tänas hoone ehitusprojekti autorit, ehitajat ja omaniku järelvalve teostajat ning andis neile üle meened.

Õhtu pikima sõnavõtuga esines Sakala maleva pealiku abi, riigikogu liige Helir-Valdor Seeder ning viimasena sai sõna Viljandi maavanem Erich Palm, kes ütles: „Täna on mul au olla siin koos teiega, teie uue staabi- ja tagalakeskuse avamisel. Ma soovin väga, et see hoone annab meile uued võimalused nii tsiviilkui individuaalkoostööks.“

Uue maja õnnistas Sakala maleva kaplan kapten Peeter Parts. Sümboolse kuulipilduja lindi lõikasid läbi kaitseminister Margus Tsahkna, Kaitseliidu ülem brigaadikindral Meelis Kiili, Sakala maleva pealik major Ahto Alas, Viljandi maavanem Erich Palm ja ehitaja esindajad. Koos lindilõikamisega algas ka ilutulestik uue hoone katuselt.

Kaitseliitlaste vajadustest lähtudes projekteeritud hoone

Nüüd kutsuti kõik kohalolnud sisse, kus malevapealikust giidi juhatusel oli kõikidel võimalus tutvuda uue hoonega.

Ringkäiku spetsiaalselt Kaitseliidu vajadustele projekteeritud hoones alustati selle uhkusest, 50meetrisest kolme rajaga siselasketiirust, mis on varustatud elektrooniliste märklaudadega. Lasketiiru kõrval asuvad relvahoidlad ja relvade hooldusruumid, koridoris aga õhutorustik, mida

1. Enne teist maailmasõda asus maleva maja Viljandis Jakobsoni ja Koidula tänava nurgal, aadressiga C. R. Jakobsoni 16. Pärast taasiseseisvumist hoonet Kaitseliidule tagasi ei antud.

2. Algaastatel baseerus staap endise Viljandi sõjakomissariaadi ruumes C. R. Jakobsoni tänaval majas number 14, mis ehitati 1888. aastal historitsistlikus laadis kahekorruselisena kivist elumajana. Algselt kuulus hoone Viljandi kreisiülema abile parun von Wolffile. Aastal 1917 asus hoones Viljandi sõjarevolutsioonikomitee. Hiljem asus hoones Sakala Partisanide Pataljoni staap ja nõukogude ajal kasutati seda sõjakomissariaadina. Pärast taasiseseisvumist asus hoones Riigikaitse Viljandimaa osakond ja KL Sakala maleva staap.

3. Pärast Vene vägede lahkumist kolis Sakala malev vanasse villasse Jakobsoni tänav 8. Aastail 1908–1910 ehitatud villa Dolli omanik oli Viljandimaa praosti August Westrén-Dolli vanem poeg Martin. Kahekorruseline ärklikorruse ja osaliselt välja ehitatud keldrikorrusega hoone on juugendstiilile omaselt sujuvate joontega. Hoone autoriks on peetud mitut arhitekti, viidatud on ka eesti rahvusliku arhitektuuri suurkujule Karl Burmanile.

Karula teeristis asuvasse Viljandimaa Veterinaarkeskusesse koliti möödunud sajandi üheksakümnendate lõpus. Alguses jagati hoonet nii veterinaarkeskuse kui ka Viljandimaa riigikaitseosakonnaga, kuid uue aastatuhande esimese kümnendi keskel saadi see seoses esimese asutuse kolimise ja teise likvideerimisega täiesti enda valdusesse.

VILJANDI MUUSEUM

ERAKOGU

VILJANDI MUUSEUM

LISATEAVE

Staabi- ja tagalakeskuse avamine pühendati Kärstna lahingule

See maleva seisukohast oluline sündmus pühendati vabadussõja ajal toimunud Kärstna lahingule, mis peeti 2.–6. jaanuarini 1919. aastal. Neli päeva kestnud võitlused Kärstna väljadel lõppesid meie vägede võiduga, lüüa said Eestisse sisse tunginud vaenlase hinnanguliselt ühe suurema ja parema üksuse, 49. kütirügemendi osad.

Oma panuse andsid sellesse ka kaheksateist Kärstna lahingus hukkunud eesti meest, kelle nimed on raiutud Kärstna monumendile. Nende mälestuseks asetas monumendi jalamile kimbu Kaitseliidu Sakala maleva pealik major Ahto Alas 4. jaanuaril. Auvalves seisid Kaitseliidu Karksi malevkonna pealik nooremleitnant Ervin Tamberg ja kohalikud kauaaegsed kaitseliitlased Priit Silla ja Jaan Roht.

ERAKOGU

kasutatakse relvade esmaseks puhastamiseks pärast väliõppusi.

Relvahoidlate vastas asuvad laoruumid, kus ladustamine toimub allüksuste kaupa. See tähendab, et ühele allüksusele vajaminev varustus asub ühes laoruumis. Ladude kõrval asetseb ka hubane remonditöökoda, mis on varustatud kõige vajalikuga tehnika remondiks ja hoolduseks. Seal on võimalus ka tehnika pesuks enne hooldustöid. Alumisel korrusel asuvad veel avarad õppeklassid ja kohaliku allüksuse kodu.

Ülakorrusel paiknevad kasarmu tüüpi majutusruumid 40 inimesele koos kõige juurdekuuluvaga, ja kaks külalistetuba. Seal on ka korraliku varustusega jõusaal ja saunaruum. Tööruumid Sakala maleva palgalistele töötajatele on küll askeetlikud, kuid mugavad.

Kõike uues staabi- ja tagalakeskuses asuvat pole siin mõtet üles lugeda, eks seda peab ikka ise nägema. Tulge meile külla, olete oodatud meie uude majja!

KRISTJAN PRII

Sakala maleva uus hoone projekteeriti Kaitseliidu vajadusi silmas pidades

SIIM VERNER TEDER / KAITSEVÄGI

Mõtteid kaplani rollist ja staatusest

Kõik me oleme kuulnud väljendit, et lahinguväljal ei ole ateiste. Seda lauset aitab paremini mõista väide, et iga sõdur usub võitu.

Tekst: major RAIVO NIKIFOROV, Kaitseliidu vanemkaplan

James Van Patten kirjutab: *„Religioon on see, mis hõlmab inimese suhteid üleloomulike vägedega ja toob kaasa põimunud teenistuse, aukartuse ning palve või uskumuste kogumi, mis on kinnitatud usust ja kirest.“*[1] Kaplani ülesandeks on inimestes olevate põimunud uskumuste, teenistuse, palve ja kire säilitamine või süvendamine. Järgnevalt kirjeldan kaplani erinevaid rolle oma ülesannete täitmisel.

Kaplan on ohvitser

Ohvitserilt eeldatakse juhtimist ja tema järgi kohandatakse käitumist. Kaplanilt eeldatakse kindlasti juhtimist religiooni valdkonnas. Kaplan teostab religioosset kontrolli teenistuste, tseremooniate ja õpetamise kaudu, kasutades selleks temale usaldatud oskusi ja vahendeid. Kui kaplan keskendub ainult religioossele teenimisele ja piirab seda ainult oma kitsa konfessiooniga, siis tema sotsiaalne kontroll on sarnane kaitseväes levinud sotsiaalse kontrolli mudeliga. Selles olukorras ei omaks ilmalik sotsiaalne kontroll kaplani tegevusega sidet, kuid samas kontrollivad nad kaudselt mõlemad teineteise tegevusi. Selline mudel sobib religioossetele liikumistele, kus hierarhia on hästi paigas ning sotsiaalsus on formaalne, näiteks katoliku ja õigeusu kirikus.

Eesti kontekstis võib ka luterliku kiriku sotsiaalsus olla formaalne, kui rahva kiriku mõistele antakse riigi dimensioon. Selline tugev sotsiaalne kontroll on ka islami kultuuris, aga Eestis ei oma islam sotsiaalset kontrolli ka mitte moslemite üle ja seega on nende käitumine mitte-

formaalsem. Kui kaplan keskenduks ainult oma konfessiooni teenimisele, siis sotsiaalne rahulolu on sellise käsitlusega kindlasti tagatud, aga eriti optimaalne see ei ole. Eestit kaitsta sooviv kodanik, kes astub Kaitseliitu, ei vaheta kogudust ja tema religioosne õpetaja on jätkuvalt tema konfessiooni vaimulik juht. Eestis puudub riigikirik ja kaplan on riigi seatud korraldaja isikute usuliste väärtuste tagamiseks ehk erialapealik.

Kaplan on moraalsete normide edastaja ja religioossuse esindaja

Kaplan õpetab Kaitseliidus ja kaitseväes käitumist lähtuvalt kristlikust maailmavaatest. See läheb kokku religioossete liikumiste doktriinidega, kus institutsioon on armu ja õndsuse vahendaja.

Eesti ja kristlik maailmavaade on praegu nii põimunud, et nende lahutamine tekitab kindlasti inimestes konflikti. Siin on võimalik, et kaplani tegevust asendab keegi teine. Inimeste jaoks näiliselt valutult toimub see nii, nagu seda teostas nõukogude võim. Ainus, mis muutub, on inimeste suhtumine eetikasse. Ühes eetika õpetamises räägime mitteformaalsest sotsiaalsest kontrollist kolmanda osapoole kaudu. Teises räägime eetikast kui kolmanda osapoole formaalsest moralismist.

Kaplan on inimese religioossuse esindaja tseremooniatel. Ta teostab seda avalikel tseremooniatel, palvuste kaudu rivistustel ja pärgade asetamisel. Seda rolli vähendades imestame, miks alahinnatakse kaplani vajalikkust inimestele ja miks religioossed inimesed ei ole rahul kaplani tegevusega.

Kui kaplan keskenduks ainult oma konfessiooni teenimisele, siis sotsiaalne rahulolu on sellise käsitlusega kindlasti tagatud, aga eriti optimaalne see ei ole.

Kaplan on hingehoidja

Kaplanite õigus suhelda, järgimata subordinatsiooni, on kahedimensiooniline. Ühelt poolt saab kaplan sotsiaalselt tasandilt astuda väga kõrgele positsioonile. Teisalt annab see võimaluse suhelda inimestega hästi vahetult. Väikseima vastutusega inimeste konflikti lahendamisel on ta informeerija. Informeerija on isik, kes vahendab konflikti osapoolte infot, kuid ei tee ise midagi selleks, et seda konflikti lahendada. Nende panus on tavaliselt piiratud probleemi lahendamise varase staadiumiga ja selles rollis on isik

ARDI HALLISMAA / KAITSEVÄGI

Eestit kaitsta sooviv kodanik, kes astub Kaitseliitu, ei vaheta kogudust ja tema religioosne õpetaja on jätkuvalt tema konfessiooni vaimulik juht

Kaplan on inimese religioossuse esindaja tseremooniatel

ARDI HALLISMAA / KAITSEVÄGI

enamikul juhtudel jäänud saladusse. Sellised isikud on tuntud kui klatšimoorid. Nad saavad oma informatsiooni juhtidelt, teistelt informeerijatelt või on ise midagi kuulnud. Kaplanite puhul on sellisel juhul tegemist konfidentsiaalsuse nõude rikkumisega ja sellises olukorras ei võta keegi enam kaplanit tõsiselt ega pea teda usaldusväärseks isikuks.

Informeerija rolli ei tohi ka üle dramatiseerida. Kindlasti on olukordi, kus on näha, et inimesed on üksteisest mööda rääkinud või jätnud endasse midagi, mida oleks pidanud jagama, see aga viib solvumise ja viimaks vihkamise ning ohvriks muutumiseni. Sellises olukorras on kaplani roll informeerijana väga oluline. Ta ei pea jagama inimeste konfidentsiaalset infot, aga ta saab anda inimestele vihjeid üksteisega suhtlemiseks.

Eksootiline variant informeerijast on prohvet. Selles olukorras on informeerija isik, kelle poole pöördutakse selguse saamiseks õiguserikkuja isiku või tema plaanide osas. *„Tavaliselt materiaalse kompensatsiooni eest võivad sellised spetsialistid kasutada informatsiooni saamiseks rituaale: taimede lehti, kaarte, loomade sisikonda, transsiviimist, jne.“*[2] Meie ühiskonnas on telesaade „Selgeltnägijate tuleproov” sama sisuga.

Kaplan jääb alati toetavaks ja teenivaks isikuks, isegi sellisel juhul, kui lahingusse on jäänud alles vaid üks reamehe auastmes sõdur.

Religiooni vaatenurgast ei saa välistada kaplani prohvetiannet, aga kristlikust vaatenurgast lähtudes ei tohiks kaplan kindlasti tegeleda sellise tegevusega, mis ei lähe kokku kristlike põhimõtetega. Kaplan ei saa keelata inimestel sellega tegeleda, aga pigem peaks siin tema religioosne kogemus ja pagas aitama inimestel mitte lasta endaga manipuleerida ega ennast siduda tegevusega, mida peaks klassifitseerima eksortsismiks.

Donald Black on jaganud konflikti lahendamise viiele tasandile: sõber, lepitaja, vahekohtunik, kohtunik ja surveavaldaja ehk represseerija. Kolmas osapool saab olla ka sotsiaalselt toetav. Black ütleb, et kolmas osapool peab asuma sotsiaalselt staatuselt võrdsel kaugusel konflikti osapooltest ja konflikti lahendamine toimib suurema tõenäosusega siis, kui kolmanda isiku sotsiaalne staatus on kõrgem kui konflikti osapooltel. See on ka põhjus, miks kaplan paikneb struktuuris üksuse staabis ja omab ohvitseri auastet. Sellest tulenevalt, et konflikti osapoolte staatus peab olema madalam kui kolmanda osapoole staatus, peaks kaplan olema üksuse ülema võimalikult vahetus alluvuses. See ei olene sellest, kui palju ülem vajab kaplani nõuannet, vaid eesmärgiks on parim tulemus nõustatavate jaoks. Kui kaplan kuulub staapi ja on ise samal tasandil staabi ohvitseridega, siis sotsiaalse kontrolli vaatenurgast ei saa kaplan olla lepitajaks sellesama staabi koosseisule. Staabis peaks kaplan alluma otse vähemalt staabiülemale.

Kristlikust vaatenurgast lähtudes ei tohiks kaplan kindlasti tegeleda sellise tegevusega, mis ei lähe kokku kristlike põhimõtetega.

Kokkuvõtteks

Kaplan seisab kindlasti inimeste õiguse eest usule. Kaplan peab seletama, miks on vajalik austada inimeste usulisi vaateid ning sellest tulenevaid rituaale ja käitumisi. Selles rollis on kaplan spetsialist religiooni alal. Kõige enam on kaplan eetikaalane nõustaja. Siin ei tohiks

ARDI HALLISMAA / KAITSEVÄGI

Eesti ja kristlik maailmavaade on tänapäeval nii põimunud, et nende lahutamine tekitab kindlasti inimestes konflikti

temast saada moraalitseja, vaid ta peaks suutma eetikas välja tuua inimväärikuse.

Kaplani ohvitseristaatus aitab kaasa parima tulemuse saavutamisele hingehoius, ta ei saa asendada ohvitseri lahingus. Sellel on mitu põhjust: a) kaplan on üksinda oma ala spetsialist ja ei ole kedagi, kes teda asendaks; b) kaplan ei oma sellist kompetentsust, et võtta riviohvitseri koht.

Kaplan jääb alati toetavaks ja teenivaks isikuks, isegi sellisel juhul, kui lahingusse on jäänud alles vaid üks reamehe auastmes sõdur. Kui kaplan on jäänud lahinguväljale üksinda, siis on ta ülesandeks teostada väärikas viimse au avaldamine ning teenimise kaudu säilitada või süvendada usku ja kirge langenute lähedastes.

Allikad:

1 *James Van Patten, Religioon, TÜ loengkonspekt Sotsiaalkontroll ja religioon, lk 104*

2 *Donald Black, The Social structure of right and wrong, Academic Press, 1998, lk 99*

SIIM VERNER TEDER / KAITSEVÄGI

Kaplan on ohvitser, kellelt eeldatakse juhtimist religiooni valdkonnas

Kaplani ja usu rollist Kaitseliidus ja meie elus

ANTS KALAM

Usk ja selle roll meie elus, mida annab usk inimesele ja millest jääb ta usuta ilma? Selliseid küsimusi on veel sadu ja neile otsime vastuseid koos Sakala maleva kaplani kapten Peeter Partsiga.

Tekst: ANTS KALAM

Kuidas sai teist usumees ja kaplan?

„Olen Mulgimaa mees, sündinud Mustlas Tarvastu kiriku pastoraadis (toonane Mustla haigla). Elasime Posti tänavas ja meist kolm maja edasi elas noorte- ja skaudijuht, Eesti üks tolle aja kuulsamaid kirikuõpetajaid Harri Haamer. Kodus kasvatas isa mind rahvuslikus vaimus, et kõik kuri ja halb siin maailmas on kommunistide tehtud. Kui auto maja ees peatus, siis kõik võpatasid ja jäid vaikseks, et nüüd tullakse ära viima!

Kuna olin varasest noorusest suur iseõppija, siis teadsin juba esimeses klassis sellist tegelast kui Uku Masing, kes oli usuteaduskonna õppejõud ja võrdleva usundiloo arbuja. Eks see usaldus ja huvi usu vastu ning religioon kui selline viisid mind niikaugele, et pärast keskkooli astusin toonasesse Usuteaduste Instituuti. Kooli lõppedes kutsus Viljandi praostkonna praost Herbert Kuurme mind Mõisaküla ja Halliste kogudusse õpetajaks. See oli 1983. aastal, kui peapiiskop, punaväe major Edgar Hark andis käsu, et tuleb minna teenima. Nii et mul oli au teenida Halliste kirikut enne Kalev Raavet. Jumalateenistused toimusid endise õpetaja Paul Uibopuu

majas Kulla alevis, sest Halliste kirik oli varemeis ja võssa kasvanud.

Nõukogude armeesse ma ei läinud, vaid susserdasin ennast sealt kõikide võimalike nippidega ära. Enne Eesti kaitseväkke jõudmist olin kümme aastat õpetajaks Järva-Jaanis, Järva praostkonna praosti Harald Mere käe all. Mul oli au olla koos temaga Eesti Kongressil Estonia teatri saalis.

Kui 1997. aastal tekkis võimalus läbida kaplanite kursused, olin meelsasti päri. Mulle hirmsasti meeldis sõjaväeline õhkkond. See olukord, kus kõik on reglementeeritud ja päev on ära planeeritud, samuti see isamaaline patriootlik kasvatus, mis mulle on väga tähtis ja millega peab tegelema ja tegeleb ka kaplan. Kursused läbisin keskpäraselt, kuid sellele vaatamata kutsuti mind teenima Viru pataljoni Jõhvis. Arvati, et las mees proovib, ja nii ma seal viis aastat olingi. See oli minu kaplanitee algus. Seal läbisin ka sõduri baaskursuse, käies läbi ellujäämislaagrid ja kõik muu sinna juurde kuuluva. Kuigi olen jõudnud kapteni auastmeni, pole ma sõjaliselt kuigi tugev."

Milline on teie arvates usu roll Kaitseliidus?

„Usk, see on usk Eesti kaitsevõimesse, relvadesse ja kamraadlusesse. Ühesõnaga, usk Eestisse selle kõige paremas mõttes. See on usaldus käsuahela kui militaarmaailma ühe põhialuse vastu ja käsukuulekus. Vahel käsuahela kõige alumised lülid nurisevad või ei saa aru käsu tähtsusest. Nad nurisevad, et meie küll sellise Eesti eest ei sõdiks, aga kas see ikka on nii? See kõik ongi kaplani teema. Teisest küljest aga ka religioon.

Kaplan on multikultuurne, ta ei rõhuta oma konfessiooni, vaid on kõikidele uskudele ühine. Meie noorte hulgas on nii maausulisi kui taarausulisi, on isegi sataniste ja muid erinevaid vaateid. Ka nende noortega tuleb tegeleda ja hoida kätt toimuva pulsil. Kaplan ei ole tegelane esireast, pigem on ta igapäevaelus nähtamatu taustajõud.

Mind on õpetatud olema see taustajõud, kelle olemasolu kõik teavad, kellele on võimalik alati helistada ning kohtumise kokku leppida. Ka lahinguväljal ei ole kaplani ülesanne olla eesliinil, vaid tagalas.

Kaplan on multikultuurne, ta ei rõhuta oma konfessiooni, vaid on kõikidele uskudele ühine.

NATO terminites kutsutakse meid kohalolekuteenistuseks. Need on teenistused, mis on alati kohal ning kelle alad ja telgid on tähistatud. Kui meditsiiniteenistuse telgil on punane rist, siis kaplani telgil must. Kaplani ülesandeks on langenute hooldus ja väärikas ärasaatmine. Kuid tegeleda tuleb ka haavatutega, sisendades neisse lootust ja usku peatsesse paranemisse. Kaplan ei ole propagandist. Ta ei suru kellelegi peale oma vaateid ja usku ega tohigi seda teha. Tänapäeva sõda on asümmeetriline, selle piirid on hägustunud ja siin puudub sageli rindejoon. Inimese psüühika muutub sageli, kui talle antakse kätte relv või ta satub piirsituatsiooni. Ka selliste nähtudega tuleb kaplanil tegeleda, proovides suunata neid võitlejaid õigele teele.

Hain Rebas kui meie kaplanaadi rajaja 1993. aastal ütles, et kaplan on oma aastapalga välja teeninud, kui on kaitseväes hoidnud ära kas või ühe enesetapu.

Enesetappude teema kaitseväes on raske teema, millel ei tahaks pikalt peatuda, kuid millega on mul ka isiklik kokkupuude. Tapal aset leidnud 2002. aasta sündmustes ei käitunud ma eriti professionaalselt ja toonane kolonel Urmas Roosimägi saatis mind selle eest vahipataljoni teenima. Targad mehed on ju öelnud, et kaitsekraavis ja haigepalatis ei ole ateiste. Neis oludes kutsutakse sageli appi Jumalat, vaatamata sellele, kas ollakse usklik või ei."

Kui suur tähtsus on jumalasõnal teie vastuvõttudel Kaitseliidus?

„Eks see ole olukorra ja professionaalsuse küsimus. Tuleb vaadata, millised on kuulajate ootused ja ka soovid minu pöördumisele. Vahel on suitsunurgajutt tõhusam kui õpetlik jutlus. Samas aga võiks ka uurida pühakirja, lähtudes usupühadest ja tähtsündmustest.

Ausus on hästi oluline. Mida ausam inimene on, seda austamisväärsemaks teda peetakse. Teisest küljest on meil traditsioonid ja need on meile olulised. Kirik ju ei sunni teid palvetama, kui te seda ei taha, aga see võimalus osaleda peaks olema tore kogemus. Meil on küll palju diplomeid ja oleme kõrgesti haritud, aga samas ei mõista me lihtsaid asju. See on kurb! Me hakkame unustama traditsioone, me ei hinda seda, mis on hoidnud meid elus sajandeid! Eks meie, kristlased, palveta ka nende eest, kes seisavad meie riigi kõrgetel ametipostidel. Kristlaste ülesanne ongi palvetada ja olla lojaalsed, et äratada kodanikuaktiivsust, mis on väga oluline. Kaitseliit on kodanikuaktiivsuse üks väljendusi, kuid seda võiks olla tunduvalt rohkem."

LISATEAVE

Kapten Peeter Partsi teenistuskäik

Peetri põhitöö on Kolga-Jaani Johannese koguduse õpetaja amet. Tema tegevus kaitseväes algas 1997. aastal, mil ta lõpetas kaitseväe kaplanikursuse KOK-II ja teda kutsuti Jõhvi Viru pataljoni kaplaniks. 1998 lõpetas ta kaplanikursuse Soomes ning 1999 vastavad kursused Norras ja Kanadas. 2003 teenis ta kaplanina Tapa suurtükiväegrupis, 2004–2006 Tallinnas vahipataljonis, 2007 viibis Estcoy-IV koosseisus missioonil Afganistanis, 2008–2010 oli logistikapataljoni kaplan.

Alates 2011. aastast on ta Kaitseliidu Sakala maleva vabatahtlik kaplan.

FLICKR.COM

Kongsbergi tehnoloogiapark linnulennult

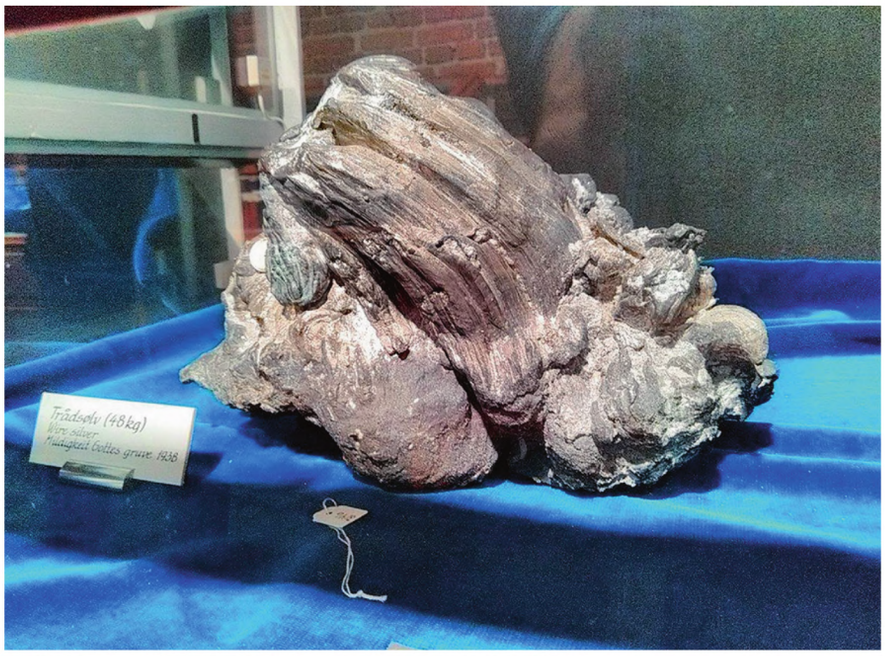

REIN SÄINAS

Selline toorhõbedatükk leiti 1938. aastal ja see kaalub 48 kg

Kongsberg – Norra kaitsetööstuse alustala

Norra kaguosas Buskerudi maakonnas asuva Kongsbergi linna nimi ei ütle enamikule meist midagi. See kaevanduslinnana tuntud asula asutati 1624. aastal Taani-Norra kuninga Christian IV ajal ning 1749. aasta rahvaloenduse ajal oli Kongsberg kõige suurema rahvaarvuga linn Ida-Norras. Tänapäeval on Kongsberg aga tuntud Norra riigikaitsetööstuse suurima ettevõtte Kongsberg Gruppen koduna.

Tekst: REIN SÄINAS

Väike osa Kongsbergi relvatehase toodangust

REIN SÄINAS

Relvatööstus Kongsbergis alati hinnatud

Kongsberg on pikaaegsete traditsioonidega ettevõte. Ja traditsioonid ei ole seotud ainult hõbeda kaevandamise ja müntide vermimisega, mida on sealkandis tehtud juba mitu sajandit, vaid ka relvade ja relvastuse tootmise ning arendamisega. Kongsbergi relvatehas rajati juba 1814. aastal. Kaks ettevõtte tuntumat toodet on läbi aegade olnud Kongsberg Colt ja vintpüss Krag-Jørgensen. Viimane võeti 19. sajandi lõpus standardrelvastusse Taani, Ameerika Ühendriikide ja Norra armees.

Krag-Jørgenseni vintpüsse ja selle erinevaid modifikatsioone kasutati Taani armees 1889. aastast kuni 1940. aasta aprillini, mil sakslased Taani okupeerisid. Kuni teise maailmasõja lõpuni oli relv kasutusel ka Norra armees. Ameeriklastel oli see relvastuses kuni 1903. aastani, mil see vahetati oma toodangu, vintrelva M1903 Springfield vastu.

Kongsberg Colti valmistati USA Colt M1911 baasil. Relvade masstootmist alustati Kongsbergis 1918. aastal ning kokku valmistati neid relvi üle 32 000. Norra armees olid püstolid kasutusel veel kuni 1985. aastani, mil nad vahetati Glock P80 vastu välja.

Kaitseliitlased on Kongsbergi relvatehase toodanguga tihedamalt kokku puutunud alates 2012. aasta lõpust, mil kaitseministeeriumi hanke tulemina jõudsid meile Norras moderniseeritud 7,62millimeetrise kaliibriga automaadid AG3 F2, mis on sarnased nii Eesti kaitseväes kui ka Kaitseliidus kasutusel olevate automaatidega AK4. Norrast saabunud automaadid on varustatud kokkukäivate teleskoopkabade, alumiiniumist laesäärte, sihikuliistude ja esikäepidemetega, mis muudavad automaadi kergemaks ja kompaktsemaks ning võimaldavad relvadele kinnitada lisaseadmeid. Norrakad ise vahetasid aastatel 1967–1974 modifitseeritud automaadid AG3 välja 2007. aasta aprillis.

Selline näeb välja Kongsberg Colt, mida Norra armee kasutas kuni 1985. aastani, mil see Glock P80 vastu välja vahetati

Kõrgtehnoloogia viib taevasse

Tänapäeval on Kongsbergi toodang tunduvalt kõrgtehnoloogilisem. Üks, ehk enim kõneainet pakkuv ja arenev toode on *Joint Strike Missile* (JSM), mille kohta võiks maakeeli öelda ka pikamaalaevade vastane reaktiivmürsk. See rakett on loodud hävitama tugevalt kaitstud objekte. Möödunud aasta lõpus sai teoks ka edukas lennukatse Ameerika Ühendriikides.

Norras arendatud reaktiivmürsk on USA-s leidnud suurt poolehoidu ning sealse firmaga Raytheon loodetakse kvalifikatsiooniprogramm 2018. aastaks lõpule viia. Praegu käivad katselennud ameeriklaste hävitajatega F-35, kuid ka Norra õhujõududel on plaanis oma järgmise põlvkonna hävitajateks muretseda F-35d. Katselendude tulemusena väitis Kongsbergi Kaitsesüsteemide president Eirik Lie, et tulemused vastasid igati ootustele.

JSM-i kohta võib öelda, et see on „lase ja unusta“ - rakett. See on disainitud läbi tungima vaenlase õhutõrjest, vältides ka peibutisi. Juba enne lendu allalaetud sihtmärgi koordinaadid ning missiooniplaneerimise funktsionaalsus võimaldavad mürsul optimaalselt ära kasutada ümbritsevat maastikku. Täpsed navigeerimisvahendid kindlustavad, et sihtmärk märgistatakse väga täpselt ning ka mürsk ise on väga hea tabavusega. Praegu käivad küll JSM-i arendustööd, aga tema eelkäija, *Naval Strike Missile* (NSM) on juba kasutusel paljudes NATO riikides ning mürsku saab lendu lasta laevadelt, autodelt, helikopteritelt ning lennukitelt.

Kaks ettevõtte tuntumat toodet on läbi aegade olnud Kongsberg Colt ja vintpüss Krag-Jørgensen.

Remote Weapon Station (RWS) ehk kaugjuhitav relvaplatvorm on teine suurem kõrgtehnoloogiline toode, mille Kongsberg on välja töötanud ja edasi arendanud ning tegutseb ka ühe juhtiva varustajana maailmas. See, ennast lahingutes juba tõestanud platvorm võimaldab meeskonnal süsteemiga turvaliselt opereerida, istudes masina kaitsva soomuse taga või kusagil mujal.

Seda süsteemi saab kasutada erinevatel masinatel. RWS on disainitud kerge või keskmise kaliibriga automaatrelvadele, kuid on niivõrd mitmekülgne, et sellel saab kasutada ka lühimaamürske, suitsugranaate, õhutõrjerakette. Ameeriklased on selle süsteemi juba kasutusele võtnud nii Humvee'de kui Strykerite peal ning nüüd tahab USA armee neid kasutama hakata ka tankidel M1A2 Abrams.

Kongsbergi Kaitsesüsteemide osakonna president Espen Henriksen sõnas möödunud aasta lõpus tehingut kommenteerides, et sellega on nad tõestanud, et Kongsberg on usaldusväärne partner. „Oleme uhked, et saame anda oma panuse sõdurite turvalisusele. Protector-süsteem kaitseb üksusi, lastes masina relvadega opereerida turvalisest kohast, olgu siis masina kaitsva soomuse tagant või mõnest muust turvalisest paigast.“

Oma tööd on Kongsbergi tehnoloogiaarendajad teinud tublisti, nad omavad pikaaegset kogemust kaugjuhitavate relvaplatvormide alal ning on viimase 15 aasta jooksul neid RWS platvorme tarninud üle 17 000 ühiku 18 riiki.

Vaatamisväärset leiab muudki

2008. aastal ligi 900 miljoni Norra krooni eest tehtud investeering võimaldas Kongsbergi tööstuspargil ehitada uued tootmispinnad ning parandada töötingimusi. See suur ja uhke tööstusettevõte on linna peamisi tööandjaid. Kuna tegemist on Norra ühe tähtsaima kaitsetööstuse ettevõttega, ei ole selle territooriumile pääsemine ja seal ringi vaatamine niisama lihtne. Kuid Kongsbergis on veel teisigi vaatamisväärsusi, mida tasuks sinna sattudes külastada.

Esiteks muidugi kaevandusmuuseum. Tegelikult asub ühe katuse all suisa mitu muuseumit. Kaevandusmuuseum annab ülevaate Norra

Kongsbergi Kaitsesüsteemide kaugjuhitav relvaplatvorm soomukil

THE SWEDISH ARMY MUSEUM

Kongsbergis valmistatud vintpüss Krag-Jørgensen, 1892. aasta mudel, kaliiber 6.5 x 55 mm

kaevandustööstusest ning loomulikult Kongsbergi enda vanadest hõbedakaevandustest. Pea kakssada aastat oli Kongsbergi peamiseks tuluallikaks hõbe. 19. sajandi alguses hakkasid aga hõbedavarud vähenema ning kui suur tulekahjulaine veel omakorda 1810. aastal linna laastas, otsustati Kongsbergi rajada hoopis relvatehas. Täna on muuseumis võimalik tutvuda kaevanduses kasutusel olnud tööriistadega ning seal on ka üks maailma suurimaid toorhõbeda kollektsioone.

Tänu hõbedakaevandusele on Kongsberg olnud koduks ka Norra kuninglikule rahapajale. Selles endises rahapajas asub praegu Norra mündikoda, mis valmistab mõningaid ametlikke Norra ja teiste riikide münte ning vermib igal aastal ka Nobeli rahupreemia medaleid. Mündimuuseumis saab iga külastaja ülevaate Norra müntidest, mida on sajandite jooksul kasutatud, alates Christian IV hõbedollarist kuni tänapäevaste nikkelmüntideni.

Suusasõpradele on Kongsberg tuntud kui suurte suusahüppajate sünnikodu. Tänaseks on Petter Hugstedi ning Birger Ruudi ja tema vendade võidetud taliolümpiamängude ja teiste rahvusvaheliste võistluste karikad ja medalid välja pandud suusamuuseumis. Väljapanekute hulgast võib leida enam kui 5000 trofeed, sealhulgas seitse olümpiamedalit. Kel tahtmist, saab Kongsbergis praegugi suusad alla panna ja proovida oma oskusi kohalikus mäesuusakeskuses.

NIGHTFORCE

Maailma tuntuimad ja hinnatuimad sihikud nüüd Eestis!

Populaarseimad mudelid laos! Teiste tarneaeg 5 nädalat!

		Eesti	Soome
	ATACR™ 5-25 x 56 mm, ZeroStop™, klikk .1 Mil, rist MIL-R	**2 469 €**	2 915 €
	NXS™ 5.5-22 x 50 mm, klikk .1 Mil, rist MIL-DOT	**1 861 €**	2 345 €
	NSX™ 5.5-22 x 56 mm, ZeroStop™, klikk .1 Mil, rist MIL-R	**2 147 €**	2 715 €
UUS	SHV™ 4-14 x 50 mm, F1, ZeroStop™, klikk .1 Mil, rist MIL-R	**1 431 €**	1 865 €

www.finnaccuracy.com
Nightforce'i maaletooja Soomes.

Jaemüük Baltic fox
Baltic Fox OÜ, Raua 1, 10124 Tallinn
www.balticfox.ee, tel: 6895820

Maaletooja SPORDI TÄPSUSRELVAD
Spordi Täpsusrelvad OÜ
www.tapsusrelvad.ee, tel. 5076117

Liising SVEA FINANCE

8 ruutmeetrit ajalugu

25. märtsil 1950. aastal toimus Järvakandist vaid mõne kilomeetri kaugusel lahing Nõukogude okupatsiooni esindajate ja kohalike metsavendade vahel. 66 aastat hiljem „rünnati" punkrit jälle.

Tekst: MARTIN HEREM

Eelnenud kuudel oli julgeolek agentuuritöö tulemusena välja selgitanud siin tegutsenud metsavendade kolme punkri asukohad. 25. märtsi hommikul piirati punkrid ümber. Kui selgus, millises punkris metsavennad asuvad, siis koondati kõik jõud sinna ja tehti punkris olijatele ettepanek alla anda. Vastuseks anti piirajate pihta tuld.

Järgnenud pooleteisetunnises lahingus tapeti kolm metsavenda: Järvakandi elanikud Johannes Aaspe ja Eduard Heiden ning Adolf Valler Veliselt. Julgeolekujõudude kaotustest andmed puuduvad. Punker ise põletati pärast lahingut maha. Nimetatud metsavendadest on pikemalt kirjutatud kogumiku „Järvakandi läbi aegade" II ja III osas.

66 aastat vana kartulivaru

10. septembril 2016. aastal „rünnati" punkrit jälle. Seekord oli eesmärgiks aga ajaloo uurimine, täpsemalt – punkri väljakaevamisega metsavendade eluolu ja punkrilahingu detailide selgitamine. Lisaks militaarse taustaga ajaloohuvilistele Tallinnast, Tartust ja Järvakandist olid tegevust juhtimas oma ala asjatundjad Mauri Kiudsoo ja Arnold Unt.

Nii telliste kogus kui nende päritolu annab vihjeid kohalike elanike toetuse kohta.

Tänaseks meie hulgast lahkunud metsavaht Müntti sõnul kujutas kõnealune punker endast maapealset, umbes 4 x 8 meetri suurust „puhta nurga" ja viilkatusega palkmajakest, kus olid narid, laud ja tellistest ahi. Punkri seinad olid väljastpoolt umbes meetri kõrguselt soojustatud turbamätastega. Punkrit külastas Müntti viimati 1947–48, kohtudes tookord ka metsavendadega.

Tänaseks meenutavad punkrit vaid säilinud põlvekõrgused turbamätastest vallid. Õigemini küll meenutasid, sest väljakaevamiste käigus tehti punkri asukohta 8 x 1 meetrine läbilõige, sügavusega umbes 30 cm. Etteruttavalt tuleb lisada, et see on alles esimene etapp. Kaevamiseks valitud lõik jooksis risti üle punkrikoha. Kuna tegemist on endise maapealse ehitisega, mille puitosad on suuresti tules hävinud, siis ilmusid esimesed leiud juba minutitega.

Esiteks tellistest, tänaseks lagunenud ahi. Suurem osa ehitusmaterjalist sarnaneb kõikide selleaegsete ahjude tellistega, kuid välja tuli ka kiilukujulisi šamott-telliseid, mida tõenäoliselt kasutati 1940. aastatel klaasivabrikus. Nii telliste kogus kui nende päritolu annab vihjeid kohalike elanike toetuse kohta. Tegelikult on teada, et selle punkri ehitamisel toetas metsavendi hobutranspordiga metsavaht Jüri Verbak.

Kogu kaevamise jooksul ilmus nähtavale klaasi – akna-, pudeli- ja tarbeklaasi – ning ka keraamiliste toidunõude tükke. Punkri ühest küljest leiti kolme erineva relva padrunikesti, kokku 13 tk. Kestad

MARTIN ANDRELLER

Kaevamise initsiaator Martin Herem ja arheoloog Mauri Kiudsoo arutlevad pinnasest väljajoonistuva konstruktsiooni üle. Sellise ettevõtmise juures kiirustada ei saa ning pigem on mõistlikum kõike rahulikult teha. Kevadel jätkuvad väljakaevamised punkri põhiruumis ning avatakse ka n-ö sahvri seinastik

kinnitavad piirajatele vastupanu osutamist ning küllap lisavad järgmised kaevamised teadmisi lahingu intensiivsuse kohta. Nii, nagu ka leitud käsigranaatide detailid. Vahemärkusena olgu öeldud, et laskemoona või relvi sealt enam leida ei õnnestu. Tookord, pärast lahingut, otsiti punker põhjalikult läbi. Kuid tänased kaevamised jätkusid sellegipoolest üllatustega.

MARTIN ANDRELLER

Punkri seinte konstruktsioon vajab veel täpsustamist, kuid sahvri avamise käigus leitu põhjal võib öelda, et vähemalt punkrinurkades on kasutatud okastraadiga kinnitamist. Sarnaseid lahendusi püstpalkide kasutamisega on varasemalt ka mälestustes kirjeldatud, kuid täpsema vastuse annavad kevadel jätkuvad kaevetööd

3 X MARTIN ANDRELLER

Mida kõnelevad leitud esemed? Püksinööp? Nagiks muudetud rihmakonks? Esmapilgul muidugi vähe, kuid arvestades nende paigutust punkrivaremes ja nende vigastusi on võimalik taasluua olukord nii, nagu see oli punkri viimasel päeval

Punkrilahingute paigus leidub pinnases padrunihülsse. Hülsside abil on võimalik eristada kaitsjate ja ründajate positsioone, kuigi kasutati sama kaliibrit. Ründajatel oli kasutada värske moon, seevastu kaitsjate moon oli vanem toodang. Tulepositsioone ja seega ka lahingu käiku on võimalik tänu sellele üpris täpselt paberil taasluua

Klaas on küll habras materjal, kuid siiski saab kildudest taastada punkriakna suuruse või saada pudelipõhja järgi aimu, milliseid anumaid kasutati punkris asjade või toiduainete hoidmiseks. On teada, et püstolkuulipilduja padruneid matsid mõned metsavennad maha just tihedalt suletud klaaspudelites. Kas ka selle pudeliga nii oli, ei oska muidugi enam keegi öelda

Ühel hetkel ilmus ahjukivide vahelt välja ehet meenutava keti fragment. Edasisel uurimisel osutus see hoopis seinakellapommide ketiks, sest ketile lisandusid hammasrattad ja kellakorpuse tükid. Terve kaeve ulatuses tuli maa seest välja akupatareide osi. Nende leidude põhjal võib arvata, et kui julgeolek metsavendade raadiot ei konfiskeerinud, siis tuleb järgmiste kaevamiste käigus välja ka see. Naljaga pooleks võib nentida, et metsavennad sõid õigel kellaajal korralikest nõudest sooja toitu ning kuulasid taustaks BBC-d või Moskva raadiot. Retseptide järgimiseks oli neil olemas isegi kaal.

Kaevamine andis teavet ka vähemalt ühe toiduaine kohta. Nagu eestlased ikka, sõid metsavennadki kartulit. Punkri ühest osast, mida võib ka sahvriks pidada, tuli välja kummaline, kartulit meenutav muna. Esimese hooga ei tahtnud seda keegi kartuliks pidada – see peaks ju 66 aastat vana olema. Kuid neid „munasid“ oli veel ja veel. Suure tõenäosusega olid sahvris asunud kartulid tänu punkri süütamisele sedavõrd üleküpsenud ja söestunud, et säilisid panipaigas tõesti 66 aastat. Tegelikult kinnitavad need kartulid ühes muude leidudega punkrielanike head olukorda. Kui metsavendadel oli veel märtsikuu lõpus kartulivaru, siis võib järeldada, et kohalike toetus oli märkimisväärne. Oli neil siis palju talvekartulit või sõid nad vähe punkri sahvrist, ilma kohalike toetuseta poleks see saanud sündida. Kui selline varustuse tase tuginenuks vargustele või röövimistele, poleks punker mitut aastat vastu pidanud. Teiste allikate põhjal ongi teada üsna mitmeid toetajaid ümbruskonnast.

Kui selline varustuse tase tuginenuks vargustele või röövimistele, poleks punker mitut aastat vastu pidanud.

Metsavendade toiduainetest on mälestustes räägitud nii siin kui seal. Kellele ei maitsenud (õigustatult) tangupuder kuu aega järjest, see pidi oma talvevarude eest hoolt kandma. Juuresoleval fotol on näha kahte sorti toiduaineid, mis varemest välja tulid: pähklid ja pea ämbritäie suurune kartulisaak. Kartulid olid muidugi säilinud tänu tules üleküpsemisele

Väljakaevamiste juures on hästi oluline täpsus ja muidugi kõrgel tasemel spetsialisti juhendamine – siis võib kindel olla, et meie lähiajaloo uurimises ei tule ette eksimisi ja kogu leidmaterjal saab vajaliku tähelepanu. Isegi kui tegemist on sedavõrd elementaarse tegevusega nagu ahjuaseme ümbruse väljapuhastamine

Kestad räägivad lahingust

Järgmised kaevamised planeeriti oktoobrikuusse. Enne järgmist kaevamist andis töö arhiivimaterjalidega punkri kohta täiendava kirjelduse: *„Ehitatud palkidest 1 m maapinna kohale, põranda all kelder, välisküljed kaetud mullaga. Seintes 3 laskeava. Punkri kõrval on ruum kartulite hoidmiseks.“ (NKGB agent „Artur“ novembris 1949)*

Oktoobris jätkunud kaevamiste käigus puhastati lõplikult sahvriosa ja laiendati kaevet punkri ahjuriismete juures umbes 2 m² ulatuses. Samuti puhastati ümbritsevat ala võsast ja risust ning otsiti märke ründajate tegevusest.

Oodatult lisandus sahvrist kartuleid, mida lõpuks kogunes umbes ämbri jagu. Lisaks tuli sahvrist välja paar peotäit pähkleid, mis sarnaselt kartulitele olid üsna hästi säilinud. Samuti üks 3liitrine keedupott, mille sisu vähemalt esialgu ei suudetud tuvastada, ning paari liitri jagu mullast erinevat kõdunenud massi, mille algupära jääb esialgu samuti saladuseks.

On teada fakt, et punkrielanikelgi oli kasutusel sama laskemoonaga PPŠ, mille padruneid osteti näiteks 1948. aastal otse julgeolekuohvitseri käest.

Sahvri ehituse juures võis märgata traadi süsteemset kasutamist seinadetailide sidumisel. Loomulikult leiti rohkesti klaasi- ja toidunõude fragmente ning erinevaid ehituslikke metallosi. Punkrist saadud leidudest väärivad märkimist 3 rihmapannalt ja reisikohvri metallnurgad. Kõigest sellest saab vaid kinnitust, et metsavennad olid end sellesse varjupaika üsna põhjalikult sisse seadnud.

Kuid üht-teist jutustasid ka väljastpoolt punkrit leitud nn TT-padrunikestad. Punkri ühest väljapääsust vaid mõne meetri kauguselt leitud kümmekond hülssi annavad aimu laskekaugustest. Arvatavasti lõppes lahing lähidistantsidel ja punkri kaitsjatel praktiliselt puudus väljamurdmise võimalus. On teada fakt, et punkrielanikelgi oli kasutusel sama laskemoonaga PPŠ, mille padruneid osteti näiteks 1948. aastal otse julgeolekuohvitseri käest. Punkrist väljaspool asuvad kestad kuulusid tõenäoliselt siiski ründajatele. Nende tootmise aastaks oli 1949. Punkri seest leitud kestad kandsid aga aastaarvu 1947.

Kindlasti annaksid nii punkri kirjeldusele kui lahingule palju selgitusi arhiivist seni veel leidmata NKGB eriettekanded. Kuid arhiivitöö ja kaevamised peavad nüüd ootama kevadet. Arhiiv kolib Tallinnast Tartusse ja kaevetööd nõuavad talvest paremaid tingimusi. Kuigi mõlemas suunas käed sügelevad.

TRIINU KÜÜNAL

Ohutushoiu instruktorite kursusel õpetati ohutushoidu õpetama

Jaanuari keskel said Naiskodukaitse instruktorid Sakala maleva uues majas kokku, et õppida, mida õpetada ohutushoiu kursusel.

Tekst: MARGIT KAUR

Veetsime naaberringkonnas kaks väga tegusat ja arendavat päeva. Kokku oli õppureid rohkem kui 40 ja vürtsi lisamiseks tuli pühapäeval külla Reporteri kaameramees, et meie tegevused ajalukku jäädvustada.

Esimesel päeval otsisime materjali oma valitud tunni kohta ja mõtlesime, mida peaks tulevastele õppuritele rääkima, teisel päeval tegime oma aine kohta 15 minutit kestva näidistunni.

Kokku oli 9 ainet ja kõik tunnid said eriilmelised. Esimene tund andis üldisi juhiseid hädaolukorras käitumiseks. Teise tunni teemaks oli kodu ja vara turvalisus. See tund tekitas vaimustust nii õppijates kui pealtvaatajates, sest instruktorid olid otsustanud kodu turvalisuse õpetamiseks kasutada vahvaid värvilisi makette. Kolmandas tunnis oli teemaks tuleohutus ja neljandas füüsiline enesekaitse.

Viies tund teemal „Ohutusreeglid looduskeskkonnas“ oli samuti tähelepanuväärne. Selleks, et panna õppurid kaasa mõtlema, kustutati klassis tuled ja kirjeldati olukorda, kus ollakse metsa eksinud ja saabub öö. Mida teha? Kuidas käituda?

Kuuendas tunnis enesekaitsest infokeskkonnas oli tore telefonimäng tõestamaks, et infot on alati mõttekas otsida algallikast. Seitsmes tund teemal „Käitumisjuhised relvakonflikti korral“ oli see, mille väljatöötamise ja läbiviimise protsessis ise osalesin. Tegime näitliku, rahvaliku ja natuke humoorika etenduse, mis tekitas kõigis vaatajates palju emotsioone.

Kaheksanda tunni teemaks olid turvareeglid teistes võimalikes

MARGIT KAUR

MARGIT KAUR

hädaolukordades ning üheksandas tunnis regulatsioonid ja ressursid.

Lisaks tundidele oli kõigil silme ees kaks olulist komplekti, mis võiksid olemas olla igas kodus. Üks neist sisaldab toidutagavara, millega üle elada kriisi esimesed päevad, teine raadiot, taskulampi, küünlaid, tikke ja muid vahendeid, mis aitavad hakkama saada, kui peab näiteks mitu päeva elama kodus ilma elektrita.

Instruktoreid oli õppimas palju, osa neist olid suurte kogemustega, teised alles esimest korda elus õpetajarollis. Arvestades õppurite mitmekesisust, oli näidistunde vaadates meeldiv näha, et tunnid olid läbi viidud professionaalselt ning saadaolevaid ressursse kasutatud loominguliselt ja põnevalt. Ka Reporteri kaamera ei heidutanud vapraid instruktoreid. Kõrget taset näitas ka see, et materjali otsimiseks ja tunni ülesehituse kavandamiseks anti aega ainult mõned tunnid, lisaks paar tundi, et ette valmistada pühapäevahommikune näidistund. Ilma omavaheliste kokkulepeteta anti üheksa nii metoodiliselt kui esituselt erinevat tundi. Kuna otsustati, et kogenud instruktorid näidistundi läbi ei vii, sai selleks võimaluse nii mõnigi esmakordne õpetaja.

Minul oli ääretult tore näha nii palju pühendunud ja õpihimulisi naiskodukaitsjaid ühise eesmärgi nimel tegutsemas. Tahe ennast proovile panna ja õppida oli koolituse läbiv emotsioon. Ikka ja jälle tuleb meelde, miks on Naiskodukaitse üks parimaid organisatsioone Eestis. Naiskodukaitsjaid ei heiduta uued proovikivid, teiste naiskodukaitsjate õpetamine on põnev ja kõige parema tunni saab siis, kui ise välja mõelda, mida huvitavat saab selle aine raames teha ja kuidas saaks kõige meeldejäävamaid tehnikaid kasutada.

Ohutushoiu kursus saab olema ütlemata põnev, aga ega teisiti saagi, kui koos on nii palju toredaid inimesi.

LISATEAVE

Ohutushoiu kursus Jõgeval

KATRIN HANNOV

20.–22. jaanuarini toimus Jõgeval ohutushoiu kursus, mille korraldas Naiskodukaitse Jõgeva ringkond.

Päevaplaanis olid kõigepealt teemad kodu ja vara turvalisus, tuleohutus ning ohutusreeglid looduskeskkonnas. Viimases neist õppisime, kuidas käituda looduses viibides nii, et endal oleks turvaline ja ka ümbritsev loodus oleks hoitud. Tuleohutuse teema tundus algul lihtne, kuid ikka leidus, mida meelde jätta või siis meelde tuletada. Kasvõi seda, kui oluline on suitsuandur ja et seda tuleb kasutada ikka nii, nagu ette nähtud, s.t paigaldada andur lakke, mitte kapisahtlisse ning regulaarselt kontrollida selle korrasolekut.

Väga tänapäevane teema oli enesekaitse infokeskkonnas. Jah, ka selles valdkonnas tuleb osata end kaitsta nii erinevate viiruste ja pahavara eest kui ka vägivalla ja kõikvõimalike pettuste eest. Vajadusel tuleb pöörduda veebikonstaabli poole. Eelkõige tuleb meil endil läbi mõelda, mida internetti postitada või mida alla ja üles laadida. Teadkem, et kõik, mis kord sotsiaalmeediasse postitatud on, sinna ka jääb.

Enesekaitse füüsilise rünnaku korral oli praktilise õppega loeng. Sai läbi harjutatud, kuidas vabaneda haardest, hakata vastu ründajale ning tulla välja ohtlikust või ebamugavast olukorrast.

Psühhosotsiaalse esmaabi eesmärgiks on olla kohal, kuulata, aktsepteerida, pakkuda hoolt ja praktilist abi. Kriisiolukordades, olgu need siis suuremastaabilised või üksikisikut puudutavad, on oluline, et kannatanule oleks toeks vastavate oskustega inimene.

Veel käsitlesime tegutsemist ja turvareegleid eri hädaolukordades ja relvakonflikti korral. Saime teada, kuidas käituda ja mida kaasa võtta, kui tekib vajadus evakueeruda. Kodus peaks olema piisavalt varusid ja valmis mõeldud tegutsemisplaan.

Viimasena saime ülevaate ohutushoidu puudutavatest regulatsioonidest eri- ja hädaolukordade puhul. Saime teada, kuhu ja kelle poole pöörduda ning kuidas infot edastatakse.

MARGIT KAUR

Väärtustame kodumaad – NAISKODUKAITSE

2. veebruar

Tartu rahu aastapäeval avas Naiskodukaitse kõikides Eesti maakondades organisatsiooni tegevust kajastavad fotonäitused. Käesoleva aasta lõpuni maakonniti üle Eesti ringirändavatel näitustel saab näha fotosid alates organisatsiooni ennesõjaaegsest tegevusest kuni tänapäevase hästi organiseeritud juhtimisstruktuuri ja väljaõppega Naiskodukaitse ülevaateni.
Näituste avamisega anti avalöök sel aastal 90. aasta juubelit tähistava Eesti suurima naisorganisatsiooni aastapäevaüritustele.

24. veebruar

Tallinnas Vabaduse väljakul toimuval Kaitseväe paraadil on Naiskodukaitse esmakordselt väljas oma lipu ja üksusega.
Naiskodukaitsel on väljas kaks rühma, mis on komplekteeritud Tallinna ja Harju ringkondade baasil. Liputoimkond ja üks rühm kannab Naiskodukaitse talvist pidulikku vormi, teine rühm on talvises välivormis rakmete, kiivrite ja tabelrelvastusega. Selline jaotus iseloomustab hästi kogu organisatsiooni olemust. Igal naiskodukaitsjal on võimalus olla ametikohal Kaitseliidu poolt ettevalmistatavates üksustes, samas täidetakse mitmeid ülesandeid, mis on riigikaitse mõistes toetava iseloomuga. Näiteks veteranide toetuskampaania „Anname au!“, tegevus noortega, elanikkonnakaitsesse panustamine jne.

16. aprill

Tartus Eesti Rahva Muuseumis toimub Naiskodukaitse 90. aasta juubelile pühendatud ajalookonverents, mis on ühtlasi tänu- ja tunnustusüritus nendele inimestele, kes on panustanud Naiskodukaitse taasloomisesse.

2. september

Naiskodukaitse rahvusvaheline koostööseminar, kuhu on kaasatud meie väliskoostööpartnerid (Soome, Rootsi, Norra, loodetavasti ka Gruusia ja Ukraina).
Samal õhtul Naiskodukaitse 90. aastapäeva pidulik kontsert-aktus „Estonia“ kontserdisaalis.

Ole juubeliaasta üritustega jooksvalt kursis:
www.naiskodukaitse.ee

Vajadustest lähtuv erialaväljaõpe

Naiskodukaitse töötab järjepidevalt ja süsteemselt, et parandada oma väljaõppe kvaliteeti ning viia väljaõpe vastavusse hetkevajadustega. Tegutsetakse eesmärgipäraselt ja kindla suunitlusega.

Tekst: HELEN ALLAS

Meie väljaõpe jaguneb baasväljaõppeks, erialaväljaõppeks, juhtide õppeks ja instruktorite õppeks. Käesoleval aastal oleme muude arenduste kõrval võtnud fookusesse erialaväljaõppe, eesmärgiga koolitada konkreetseid erialaspetsialiste, kes leiavad rakendust oma valdkonna ametikohtadel.

Naiskodukaitse tegevus on ehitatud üles erialagruppidele. Meil on 8 erialagruppi: meditsiin, toitlustamine, side ja staap, formeerimine, avalikud suhted, noortejuhid, sport ja kultuur. Erialagrupi liikmetel on oma eriala raames mitmed väljundid ja funktsioonid. Need hõlmavad ka kuulumist Kaitseliidu erinevatesse ettevalmistatavatesse üksustesse.

2016. aasta lõpu seisuga oli Kaitseliidu struktuuris mitmesugustel ametikohtadel üle 500 naiskodukaitsja. Nad leidsid rakendust näiteks sanitarina, parameediku või kompanii meedikuna, staabiassistendina, välikokana, reporterina, tsiviil-militaarkoostöö meeskonna liikmena, rindereporteri või -fotograafina.

Loomulikult leiab naiskodukaitsjaid ka muudelt traditsioonilistelt ametikohtadelt alates sõdurist kuni rühmaülemani, nad on miinipildujad ja tulejuhid, tankitõrjurid, kuulipildurid, formeerijad jne.

Naiskodukaitse väljaõpe

Kui viimaste ametikohtade väljaõpet teostab Kaitseliit oma sõjaväelise väljaõppe süsteemis, siis esimesena nimetatud ametid on omandatavad just Naiskodukaitse enda väljaõppe kaudu. Korraldame kursusi sanitaridele, parameedikutele, staabiassistentidele, avalike suhete spetsialistidele ning välikokkadele.

Sanitari ja parameediku kursusel omandavad õppurid kõik vajaminevad käelised oskused ning teoreetilised teadmised. Õpitakse traumahaige käsitlemist, elustamist (BLS ja ACLS, sealhulgas defibrillaatori kasutamine), perifeerse veenitee rajamist, uurimisprotseduuride (vererõhk, veresuhkur, temperatuur, EKG) teostamist, haavahooldust, intramuskulaarse süste teostamist, nõeldekompressiooni teostamist ventiilpingelise õhkrinna korral ning loomulikult TCCC (lahingus kannatanu taktikalise käsitlemise) põhimõtteid ja reegleid. Kõiki teadmisi kinnistatakse praktiliste harjutustega.

Lisaks kursusel saavutatud praktilistele oskustele peavad kõik parameediku erialakursuse lõpetanud teostama 120tunnise praktika kiirabijaamades ja/või erakorralise meditsiini osakonnas. Kogemus näitab, et mitmed kursuse lõpetanud on pärast praktikat kiirabijaamas kutsutud sinna ka tööle.

Staabiassistentide kursuse läbinu on suuteline täitma staabiassistendi ülesandeid kiiresti muutuvates oludes kõikide kaitseseisundite ajal üksuste ja allüksuste staapide erinevates sektsioonides. Staabiassistendid leiavad rakendust nii maakaitsestaabis kui maakaitseringkonna staabis.

Staabiassistendid on osalenud erinevatel õppustel, nagu Siil, Orkaan, Kevadtorm, Läänetorm, Hunt, Põhjakonn jm. Staabitöösse on panustatud ka mitmetel militaarvõist-

lustel, nagu näiteks Admiral Pitka luurevõistlus ja Utria dessant.

Avalike suhete erialaspetsialiste koolitatakse sisekommunikatsiooni ja mainekujunduse valdkonnas ning täiendõppel omandavad nad tsiviil-militaarkoostööks vajaminevad teadmised ja oskused. Kursuse lõpetanud on võimelised juhtima oma ringkonnas avalike suhete valdkonda ja erinevaid avalike suhetega seotud projekte. Mitmed meie erialaspetsialistid on kaasatud tsiviil-militaarkoostöö ülesannete täitmisesse, tegutsevad reporteri või fotograafina.

Välikokkadele mõeldud erialakursus keskendub masstoitlustamisele, väliköögi toimimise põhimõtetele (väliköögi elementide ning köögi formeerimine, lahtiformeerimine ja ekspluateerimine), menüüde koostamisele ja kalkulatsioonile ning hügieeninõuetele väliköögis. Samuti õpitakse väliköögi meeskonna juhtimist. Kursuse lõpetanu on võimeline töötama välikokana nii üksi kui meeskonnas.

Kursus koosneb teoreetilisest osast (mida on osaliselt võimalik läbida e-õppes) ning praktikast. Viimastel aastatel on välikoka kursuse praktikat läbi viidud Admiral Pitka luurevõistlusel ning sõjaväeliste tasemekursuste lõpuharjutusel Kotkalend.

Kõik võimalused on loodud

Ringkondade selleaastase täiendõppe suunitluseks on ennekõike täiustada lahinguolukordades toimimise oskusi ja teadmisi. Näiteks välikokad saavad täiendõpet toitlustamisest lahinguolukorras, meditsiini erialagrupi liikmed omandavad praktilisi oskusi lahingumeedikutena ning avalike suhete täiendõpe on tänavu piirkondlikult just tsiviil-militaarkoostöö teemaline, et veelgi laiendada naiste hulka, kes on võimelised oma eriala piires panustama.

Kõikidele kursustele ja täiendõppesse on **instruktoritena** kaasatud õpetama oma valdkonna erialaspetsialistid nii naiskodukaitsjate kui kaitseliitlaste seast, aga ka kaitseväest ja teistest avalik-õiguslikest organisatsioonidest, ametitest ja tsiviilstruktuuridest.

Instruktorite taseme ühtlustamiseks viiakse läbi ka erialainstruktorite kursusi – esmaabiinstruktori kursus ning edaspidi ka toitlustusinstruktori kursus. Naiskodukaitses väljaõpet läbiviivatel instruktoritel on väga head erialased ja koolitajateadmised ning neid on rakendatud vastavalt nende pädevusele ja panustamisvõimalustele.

Kõikidele huvitatud naiskodukaitsjatele leitakse nende oskustele, võimetele ning eelistustele vastav ametikoht Kaitseliidu ettevalmistatavates üksustes. Sellest tulenevalt peame pakkuma neile väljaõpet, mis võimaldab neil riigikaitsesse panustada mitmel moel.

Mitmed naiskodukaitsjad on võtnud ka vabatahtliku kaitseväekohustuse. Suures osas tänu uuele riigikaitseseadusele, mis võimaldab isikliku sooviavalduse põhjal kaitseväekohustust võtta, kasvab naiste osakaal, kes annavad oma nõusoleku kuuluda kiirreageerimisüksustesse.

Seega on naiskodukaitsjatele loodud kõik võimalused selleks, et igaühele sobival moel panustada riigikaitsesse. Sellest tulenevalt liigub ka väljaõpe järjepidevalt selles suunas, et võimalikult paljusid naisi oleks võimalik rakendada riigikaitselistes ülesannetes.

ERIALAGRUPP	VÕIMALIK AMETIKOHT KAITSELIIDU ETTEVALMISTATAVAS ÜKSUSES
Meditsiin	sanitar, parameedik, kompanii meedik PECC (kannatanute evakuatsiooni koordineeriva meeskonna liige)
Avalikud suhted	CIMIC (tsiviil-militaarkoostöö meeskonna liige) rindereporter fotograaf veebmeister
Toitlustamine	välikoka meeskonnas kokk, koka abi, meeskonna ülem
Formeerimine	formeerimiskeskuse erinevad ametikohad
Side- ja staap	staabiassistent maakaitsestaabis, maakaitseringkonnas, kompaniis PECC (kannatanu evakuatsiooni koordineerimise meeskonnas)
Noortejuhid	evakuatsioonimeeskonnas (nt õppusel Sibul)

NAISKODUKAITSE

2 lennukit, 3 kopterit ja ligi 60 noort Ämaris

Noorkotkastele ja kodutütardele pakub elu palju väljakutseid – ohtralt erinevaid järgukatseid ja lugematul hulgal laagreid, mille seovad ühtseks tervikuks toredad sõbrad. Aeg-ajalt satub sekka ka mõni erakordsem sündmus, olgu selleks siis mõni võistlus välismaal või kodumaine ettevõtmine.

Tekst: KRISTJAN PRII

3 X KRISTJAN PRII

Sel korral tõi palju lapsi kokku väga põnev ekskursioon Ämari lennubaasi. Haiguste hooajast hoolimata saabus ligi 60 Pärnumaa noort suure valge bussiga neljapäeva hommikul kell kümme Ämari lennubaasi väravasse.

Seal võttis neid lahkelt vastu baasi kaplan Jana Laaneser, kes oli üks ekskursiooni korraldajatest ja ühtlasi giid. Pärast kiiret nägude kontrolli läksid kõik bussi tagasi ja algas kolme kilomeetri pikkune sõit paralleelselt lennuradadega ühe vanema angaari poole.

Angaaris võttis noori vastu leitnant Pille Joala, kes rääkis väga pikalt ja põhjalikult An-2 tüüpi lennukist, mis on, nagu tema jutust välja tuli, maailmas kõige suurem ühe propellermootoriga lennuk.

„Kui käime lennunäitustel, siis meie An-2 on enamasti põnevaimate ja enimkülastatud lennukite esikolmikus," ütles leitnant Joala. „Halvematel kordadel esiviisikus," lisas ta.

Eestis oli veel mõned aastad tagasi kasutusel kolm sellist lennukit. Nendega tehti nii langevarjuhüppeid kui veeti ka reisijaid ja kaupa. Kuna lennuki tiivad on tehtud sisuliselt paberist, siis väga julma kohtlemist masin ei kannata.

Joala üks eredamaid mälestusi seoses An-2ga oli juhtum, kui käidi kõigi kolme lennukiga Narva lähedal abis metsatulekahju kustutamas. Seal ligidal oli pisike lennuväli, kus tangiti kustutusvett.

„Kogu ringi pikkus oli 6 minutit, mis tähendas, et iga kahe minuti tagant tõusis ja maandus lennuk," meenutas leitnant Joala. Tema sõnade kohaselt on lennukite nii tihe graafik suhteliselt harukordne.

Kuna aeg on edasi läinud ja lennukid vanad, üks isegi üle 50 aasta, siis on need ajapikku kasutusest maha võetud. See ei tähenda, et

Kuigi An-2 on juba päris vana mudel, on kaks sellist lennukit Ämaris endiselt töökorras

Heade insenertehniliste lahenduste tõttu on Robinsoni kopteritega võimalik õhus harjutada tegutsemist mootoririkke korral

õhusõidukid poleks töökorras. Kaitseliidu lennuk puhkab küll Tartu lähedal lennundusmuuseumis, kuid kaks masinat on Ämaris veel igaks juhuks valmis.

An-2 tutvustuse lõppedes liikus grupp tagasi bussi, mis sõitis kilomeetri võrra edasi. Seal võttis noored vastu üks toimekas mehaanik. Kui avanes järgmine angaariuks, vaatasid noorkotkastele ja kodutütardele vastu kolm Robinsoni kopterit.

Noortele räägiti kopteri mehaanikast, kuidas sellega lennatakse ja kuidas juhitakse. Tutvustati ka ohutusnõudeid ja kopterile lähenemise nurki.

Tehniku sõnade järgi on kopteriga vist isegi natuke keerulisem lennata kui lennukiga, sest piloot peab kogu aeg kangidega tööd tegema, et kopter käituks ootuspäraselt. Kuna Robinson R44 on tehniliselt hästi disainitud, siis üks lendurite regulaarseid drille on õhus kopterimootori tühikäigule lülitamisega vabalangemisse minek ning mõned meetrid enne maapinda mootori taaskäivitamisega sellest uuesti väljatulek.

„Nii harjutatakse käitumist mootori rikke korral," selgitas tehnik.

Külastus jätkus lennubaasi tuletõrjedepoos, kus vahtkonnaülem rääkis oma tööst lennubaasis. Tema jutust selgus, et tuletõrjujad on lennuväljal pidevas valmisolekus ning nad on vajadusel võimelised abistama ka tsiviilpäästeteenistust. Seda eriti juhul, kui inimeste elud on ohus.

Samuti rääkis vahtkonnaülem ohtudest, mis kaasnevad lennuki süttimisega, ning kuidas ja milliste vahenditega erinevaid lennukid kustutatakse.

Ekskursiooni Ämarisse lõpetas korralik sõdurilõuna lennubaasi suurepärases ja ilusas sööklas, seejärel suundusid lapsed edasi Keila-Joale.

Ämari lennubaasis on tuletõrjedepoo, kus tuletõrjujad on pidevas valmisolekus

Õhtul läksid noored ristteele, kus kohtuti Vanapaganaga, et päeval valmistatud kratid ellu äratada

LÄÄNE MALEV

Talurahva laagrist jõuluballini ehk Kuidas me sooritasime kodutütarde esimest järku

Oma oskuste ja teadmiste põhjal jagunevad kodutütred kuude järku, millest kuues on madalaim ja esimene kõrgeim. Järkude saamiseks peavad kodutütred omandama teadmisi ja oskusi mitmetel elulistel ja isamaalistel aladel. Mida kõrgem järk, seda rohkem peab järgu sooritaja teadma. Lääne malevas korraldasid kodutütred esimese järgu saamiseks noorematele kodutütardele ja noorkotkastele suvel laagri, aasta lõpus aga glamuurse jõuluballi.

Tekst: LIIVIA LINTS ja MARIS ESKO

Kratid muutsid laagrielu põnevaks

Suvine laager kandis talurahva laagri nimetust ning sellest võttis osa 27 inimest, kellest seitse olid täiskasvanud juhendajad, ja kaks kokka, kes kuuluvad Naiskodukaitsesse. „Kodutütarde organisatsiooni olen kuulunud juba üheksa aastat. Just seetõttu tuligi mul mõte korraldada noorematele kodutütardele ja noorkotkastele laager, kus noored saaksid õppida erinevaid vanarahvatarkusi, uskumusi, kombeid ja igapäevaelutegemisi ning mina saaksin selle korraldamisega ühtlasi soori-

tada oma esimese järgu," selgitas Sajajalgsete rühma liige Maris Esko.

Kahe laagripäeva jooksul said kodutütred ja noorkotkad õppida kaheksas erinevas töötoas: või ja kohupiima valmistamine, savikausside meisterdamine, leivaküpsetamine, lõngavärvimine, hingelinnu valmistamine, puust loomakeste meisterdamine (poisid) ja kaltsuvaiba kudumine (tüdrukud). Selleks, et laagrielu põnevamaks muuta, oli kavas ka krattide meisterdamine. Need valmistati päeval töötoas ning õhtul toimus krattide elustamine. Selleks pidid lapsed minema ristteele Vanapaganaga kohtuma. Öösel hakkasid kratid lastele hoogsalt varandust kokku vedama. Selleks aga, et varandus kätte saada, pidid laagrilised läbima pimedas metsas takistusraja.

Peale töötubade oli laagris veel palju lõbusaid tegevusi: kodutütred ja noorkotkad said osavust näidata „talude" vahelises teatevõistluses, kus olid mitmesugused teemakohased ülesanded, õhtul oli võimalus ratsutada hobustega ja osaleda väikeses matkamängus GPS-iga.

LÄÄNE MALEV

Suvise „Talurahva laagri" osalejad ühispildil

Mõte teha midagi glamuurset ja ilusat tuli mulle Kotkaretkel, kui kõndisin põlvini mudas.

Glamuurne ja tantsurohke õhtu

Kui Maris Esko korraldas oma esimese järgu saamiseks suvise laagri, siis Liivia Lints valmistas Lääne maleva noortele ette hoopis isemoodi sündmuse. „Möödunud aasta lõpus toimus Kaitseliidu Lääne

Laagris ühes õpitoas õpiti leiba küpsetama

LÄÄNE MALEV

LÄÄNE MALEV

Enne balli harjutati hoolega kolme peotantsu: rumbat, tšatšat ja valssi

LÄÄNE MALEV

maleva kodutütarde ja noorkotkaste esimene jõuluball. Mõte teha midagi glamuurset ja ilusat tuli mulle Kotkaretkel, kui kõndisin põlvini mudas. Tundsin, kuidas mul lõi lambike pea kohal särama, ja prahvatasin tüdrukutele oma idee kohe välja. Tundus, et ka nemad olid minuga päri, seega teadsin, et seljatagune on kindlustatud."

Järgnenud kuude jooksul mõte jõuluballist süvenes. „Võtsime Marisega asja ette ja käisime idee noortejuhtidele välja. Kuna me ise olime oma ideest kõrvuni vaimustuses, ei jäänud ju nendel ka muud üle, kui meile vajalikud jah-sõnad öelda ja roheline tuli anda. Nüüd lõi mu pea kohal põlema uus lambike, äkki saan ka mina balli korraldamisega oma esimese järgu tehtud? Mõeldud,

Laagris õpetati üht noormeestele vajalikku oskust – lipsusõlme sidumist

Jõuluball avati pidulikult avavalsiga

küsitud, arutatud ja plaan sai paika – 28. detsembril toimub jõuluball!“

Selleks, et ball oleks võimalikult glamuurne ja teemakohane, korraldasid Liivia ja Maris enne laagri, kus õpiti kolme peotantsu – rumbat, tšatšat ja valssi –, valmistati ette kolm etüüdi, küpsetati piparkooke, õpiti triikima triiksärki, prooviti kätt uhkete soengutega, õpiti seltskonnatantse, mida saaks ballil üheskoos tantsida, ning valmistati ka suupisteid.

Osalejad olid jagatud kolme gruppi. Ei saa mainimata jätta, et nende seas olid ka külalised Harjumaalt ja Hiiumaalt. Lõbus oli vaadata kõigi nägusid, kui näitasime ette valsi põhisammu. Mõnede noorte silmis oli rõõmu ja ootust, mõnede silmis aga puhas hirm, kuid tuleb tõdeda, et balli avavalsil sai iga neiu noormehega tantsida.

Liivia: „Nähes kõiki uhketes kleitides ja mitut tooni ülikondades, muigasin endamisi – saingi kõik ilusti riidesse moositud. Marise ja Heli poolt tuli idee teha õhtu lõpus auhinnagala, kus jagasime tänukirju ja tiitleid, nagu aasta magaja, aasta kõige suuremad sõbrad jmt. Gala pani mänge ja tantsulusti täis õhtule ilusa punkti. Seistes ja vaadates etüüde, tantse ja mänge läks süda soojaks. Ma ei näinud mitte ühtegi mossis nägu!“

Kuulates hommikul tagasisiderengis, kuidas iga osaleja tõi välja oma põhjuse, miks talle jõuluball meeldis, tuli Liiviale pisar silma. „Ma olen tänulik, et meile anti võimalus korraldada selline üritus. Veel tänulikum olen aga Maris Eskole, kellega me suutsime iga viimse kui ühe inimese näole naeratuse tuua.“

Mõnede noorte silmis oli rõõmu ja ootust, mõnede silmis aga puhas hirm, kuid tuleb tõdeda, et balli avavalsil sai iga neiu noormehega tantsida.

KOMMENTAAR

KAIDI SITS, Lääne maleva noorteinstruktor

„Kodutütred ei käi vaid laagrites ja matkamas. Neil on ka oma õppekava, mis omandatakse kodutütreks olemise aja jooksul. Õppekava nimetame me järgukatsete kavaks ning kokku on kodutütardel kuus järku. Kõige kõrgem järk on esimene ja kõige madalama kuues järk.

Kavas käsitletakse kuut põhiteemat: Eesti loodus, Eesti ajalugu, kodutütarde teadmised ja oskused, käitumine ja loovus, matkatarkused-skaudioskused, turvalisus. Esimese järgu kodutütar peab koostama loodusteemalise esse, ettekande või uurimuse; koostama referaadi organisatsioonist, riigist või tuntud Eesti naisest; aitama organiseerida ja läbi viia erinevaid üritusi; ta võib juhtida rühma; on oma käitumisega eeskujuks nooorematele; väärtustab inimese tervist ja elukeskkonda; õpib õigesti hindama võimalikke ohtusid; oskab hädaolukordades rakendada teoreetilisi teadmisi; omab teadmisi pereplaneerimisest; teab ja on valmis omandama teadmisi ja oskusi; teab lapse arengu seaduspärasusi.

Läänemaal on mindud teist teed. Meie eesmärgiks on saada rohkem noortejuhte meie oma noorte seast. Oleme püüdnud anda vanematele noortele rohkem vastutust, pannes noori laagrites tegevusi läbi viima ja rännakutel kontrollpunktide kohtunikeks. Loodame, et positiivsed kogemused juhirollis annavad noortele julgust oma teekonda noortejuhina jätkata. Nii on meil tavaks saamas, et esimest järku taotlev kodutütar võib korraldada nooorematele ise laagri või õppepäeva. Korraldamine tähendab seda, et ka sündmuse planeerimine – kokkulepete sõlmimine, päevakava, osalejate registreerimine, lapsevanema infolehed jne – tuleb teha noorel endal. Ja kui üritus on korraldatud, tuleb see paberil vormistada ning noortejuhtidele ette kanda.“

Ursa retk viis ka lapsevanemad võistlustulle

Pärast noorkotkaste ja kodutütarde rühma Ursa Major kümmet tegutsemisaastat võtsid ka lapsevanemad lõpuks julguse rindu, et metsaeluga tutvuma tulla. Nii saigi teoks idee korraldada võistlus Ursa retk.

Tekst: KRISTI KIVISAAR

Tihtilugu tuleb kodudest tagasiside, et esialgu lapsed kirjeldavad oma seiklusi ning emotsioone üritustelt, aga mida aeg edasi, seda vähem lapsevanem nende muljeid kuuleb. Noorte endi sõnul on keeruline toimunut kirjeldada, kui vanemad ei oma ettekujutust, millest jutt.

Noortejuhina arvan, et lapsevanemal on väga oluline näha oma võsukest ka teises keskkonnas ja rollis. Ega nad teagi, milleks nende pojad-tütred võimelised on, kui asjalikud, vastutustundlikud ja usinad võivad nad olla kodust väljaspool.

Vanemad võtsid väljakutse vastu ja tulid esimesele Ursa retke võistlusele, mis oli mõeldud rühma vilistlastele ja vanematele kotkastele-tütardele.

Hästi motiveeritud lapsevanemad

Reede õhtul kogunesid osalejad Kikeperasse Lähkma külamajja, et saada luurekäsk, pakkida varus-

Võistluse tegi eriliseks asjaolu, et vastutegevuses olid tavapäraste kaitseliitlaste asemel lapsevanemad ise

Esimesel Ursa retkel läks võistlustulle 12 kaheliikmelist võistkonda

KRISTI KIVISAAR

tus ning anda näole rohelist jumet. Võistluspaarid viidi autoga tihedas udus pimedasse metsa, kus esialgu tuli välja selgitada oma asukoht ning siis alustada ülesande täitmist. Kokku läks rajale 12 võistluspaari.

Kikepera on muust maailmast haruldaselt ära lõigatud, siin puudub igasugune võimalus telefoni kasutada, mis muudab raja läbimise tunduvalt ekstreemsemaks. Võistlejad läbisid sidega varustatud kontrollpunkte, kus tehti ettekanne oma olukorrast ja saadi uusi korraldusi.

Retkel tuli aidata metsa eksinud tsiviliste, kes nõudsid sooja lõket, võõrkeelsete kirjade tõlkimist, pahalaste auto alla salajase infoga kasti toimetamist ning laagri luuramist, kus lisaks kaardistamisele pidid võistlejad jõudma metsakaamerani ja tegema paarilisega *selfie*.

Võistlejate liikumine trassil oli raskendatud tänu hästi motiveeritud lastevanematele (peamiselt emadele), kes mängu innukalt kaasa mängisid. Ka nemad tõmbasid näole maalingud, said esmakordselt ehitada laagrit, püstitada telki, kütta ahju, koguda lõkkepuid ja nii kogu öö. Usinalt patrullisid nad teedel, ise ärevil, magamata ja väga põnevil. Igal sammul oli neil rohkesti küsimusi: kas lapsed ka nii teevad, kuidas nad siin magavad, kas nad oskavad ise kütta jne.

Ühiste seikluste ühised mälestused

Hommikuks olid kurnatud ja märjad võistlejad jõudnud külamajja finišisse sooja suppi sööma. Viimased pingutused luureraportite täiustamisel, auravad sokid, väsinud pead langenud kätele puhkama. Lapsevanemad, endiselt adrenaliinist energilised, vaatasid kõrvalt ja imestasid, mis keerulisi termineid ja jooniseid lapsed paberile sirgeldavad.

Võistlejatele oli retk hea väljakutse, harjutamaks pimedas orienteerumist, sest öösel on ju kõik hoopis teistmoodi kui päeval. Emade-isade ettekujutus toimuvast oli kindlasti teisem kui reaalsus. Säravad, uhked ja rahul näod lubasid aga uskuda, et kogemus oli seda väärt. Juba on ukse taga järjekord vanematest, kes seekord rongist maha jäid. Ehk leiame ka neile võimaluse. Ühised seiklused loovad ühiseid mälestusi ja jututeemasid ning tugevdavad rühma sidemeid. Selle nimel tasub pingutada.

Loomulikult kuulub ühe luurevõistluse juurde ka maskeering – seda kandsid ühesuguse entusiasmiga nägudele nii võistlejad ise kui vastu tegutsema tulnud lapsevanemad

Tumedast turismist Leedu moodi

Maailmas kogub populaarsust nn *dark tourism*, mis eesti keelde tõlkides võiks tähendada tumedat turismi – tegemist on turismiharuga, mis tegeleb keerulise ja/või traagilise ajalooga kohtade tutvustamisega. Olgu neiks siis lahingupaigad, metsavendade punkrid, salajased sõjasadamad või muud samalaadsed kohad.

Tekst: MARTIN ANDRELLER

Allkiri: Kunagine KGB peakorter õhtuvalguses. Algselt asus selles Vene impeeriumi Vilniuse provintsi kohtumaja, seejärel Saksa Keisririigi valitsusasutused, vastasutatud Leedu sõjaväe värbamiskeskus, enamlaste revolutsioonitribunal, Poola okupatsioonivõimu kohus Vilniuses, Gestapo ja SD Leedu peakorter

MARTIN ANDRELLER

Selliseid totalitaarsete režiimide ajastust jäänud objekte on Eestiski päris palju – iseasi, kas me neid kõiki teame ja teadvustanud oleme. Vilniusesse sattudes aga soovitan kindlasti külastada sealset genotsiidi ja vastupanu uurimise keskust ning nende muuseumit, mis asub kunagises KGB hoones.

Erinevalt sarnased

Nagu selle Tallinna analoog, Pagari tänava maja, nii oli ka Vilniuse KGB hoone aegade jooksul väga mitmesuguses kasutuses. „Tumeda turismi“ seisukohast on aga kõige kõnekam ajavahemik 1940–1991. Genotsiidiohvrite muuseumi püsiekspositsioon asub kahel korrusel, keldris asuvad kunagised kongid ning vangide menetlemise eriruumid.

Muuseumit külastades soovitan kindlasti laenutada audiogiidi – see on seda kolme eurot väärt. Esimene korrus hõlmab endas ülevaadet Nõukogude korra kehtestamisest Leedus ja vastupanu sellele.

Metsavendluse osa leiab põhjalikku käsitlemist, näha on ilmselt sadu fotosid ja palju esemeid. Mis tekitas vastupanu, kuidas seda organiseeriti, kes seda eest vedasid. Muidugi, paljuski tuleb see kõik Eesti metsavendluse tundjale tuttav ette, kuid nii see ongi. Meie rahvuste käekäikudes oli nõukogude ajal väga palju sarnast. Küll aga saab öelda, et sellist rikkalikku foto- ja dokumendimaterjali metsavendluse kohta Eestis teadaolevalt pole.

Vitriinides on väljas metsavendadega, või, nagu Leedus ka öeldakse – partisanidega seotud esemeid. Väljakaevamistel leitud relvi, laskemoona, muidugi kirjutusmasin ja ideoloogilise võitlusega seotud dokumendid. Lisaks heale organiseeritusele üleriigilisel tasandil omas Leedu vastupanuliikumine ka suurel arvul ajalehti ja lendlehti, mida valmistati ja jaotati. Igapäevaelust, rõõmudest ja muredest, aga ka matustest on fotosid mitmes ruumis. Siin-seal on fotode kõrval ka audiogiidi number, mis aitab kõike palju paremini mõista.

Audiogiid on tõesti hästi tehtud – teksti on sisse lugenud mitu inimest, mis tekitab tunde, et vahepeal räägib jutustaja ja siis kõike omal nahal kogenud inimene. Tekst on tehtud ka nii, et läänest pärit külastajadki, kellel enamasti puudub kokkupuude siinpool raudset eesriiet toimunuga, minevikust aru saaksid.

Küll aga saab öelda, et sellist rikkalikku foto- ja dokumendimaterjali metsavendluse kohta Eestis teadaolevalt pole.

Teisele korrusele minnes jääb esimese asjana silma suur Nõukogude Liidu kaart ja sellele märgitud kohad, kuhu saadeti leedulasi – nii küüditatud kui arreteeritud inimesi. Muidugi mõista sattus nendesse kohtadesse ka meie kaasmaalasi.

Küüditamisest oli väljas kaks salaja tehtud fotot. Inimeste äraviimine ja selle eellugu on Leedus keerulisem ja laiem, sest küüditamisi ja küüditatuid oli seal rohkem kui Eestis. Ka see teema – nii küüditatute kui vangimõistetute lood – on lahendatud peamiselt fotode ja dokumentide toel, sekka autentseid esemeid, mis kaugel maal valmistatud. Siinkirjutajale meeldisidki enim tihti elusuurused fotod ja võimalus nende kohta täiendavat informatsiooni saada. Kui seda huvi aga pole, saab seintel olevatelt lühikestelt paneelidelt kõik vajaliku teada. Korrusel informatsiooni jagub. Küüditamised, arreteerimised, elu Siberis ja raskused tagasipöördumisel rulluvad näitusesaalides lahti erinevate inimeste lugude kaudu.

Kuidas murti vastupanu

Üle koridori on aga selle kõige vastaspool – elu KGB-s. Põhjalik ülevaade Leedu KGB tegevusest, struktuurist ja juhtidest, mis on kõik vürtsitatud punase värvuse ja nõukogude propagandale iseloomuliku kitšiga. Samas on näidatud rahva rahumeelset vastupanu ja meetmeid, kuidas julgeolek sellega tegeles.

Keldris ei ole väga palju esemelist või dokumentidel põhinevat ekspositsiooni – kongid kõnelevad seal enda eest. Valvurite ruumid, vangide registreerimine ja fotografeeri-

GENOTSIIDIOHVRITE MUUSEUM

Auku tänav 2A, Vilnius
Piletihinnad: 4 eurot täiskasvanu, 1 euro sooduspilet, 3 eurot audiogiid ja 2 eurot fotografeerimise luba

4 X MARTIN ANDRELLER

Kõndides mööda koridore hakkad tahes-tahtmata mõtlema sellele, mis toimus siia toodud inimeste mõtetes ja südametes, kui neid talutati ülekuulamiselt kongi või kartserisse

mine kõnelevad administratiivsest poolest ning kinnipeetavate kongid, kartser ja piinakambrid sellest, kuidas leedulaste vastupanu murti.

Eraldi on ühte kongi kujundatud ekspositsioon holokaustist Leedus, et näidata hoone ja aja kulgu ka Saksa okupatsiooni ajal. Keldrist sisehoovi minnes leiab eest jalutusboksid ja selle kõrvalt kohe ukse, kust pääseb kunagisse hukkamisruumi. Sellele on tehtud klaaspõrand, mille all pinnasel lebavad inimestele kuulunud esemed. Loomulikult on juures inimeste lood, daatumid ja ka üks video – mida lastele kindlasti ei soovita.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et majas viibitud neli tundi möödusid väga kiiresti ning väga palju jäi veel kuulamata ja paljusse süvenemata. Ekspositsiooni ei saa kindlasti nimetada väga kaasaegseks – ekraane on vähe ja külastajat kaasavaid lahendusi praktiliselt pole, aga siiski on tegemist siinkirjutaja hinnangul õnnestunud väljapanekuga. Mingil hetkel tajusin ennast olevat justkui dokumentaalfilmi keskel. Haarava dokumentaalfilmi keskel.

Kellel on mahti, soovitan tungivalt minna ja seda maja külastada, et tundma õppida meie saatusekaaslaste ajalugu, mis mõneti on

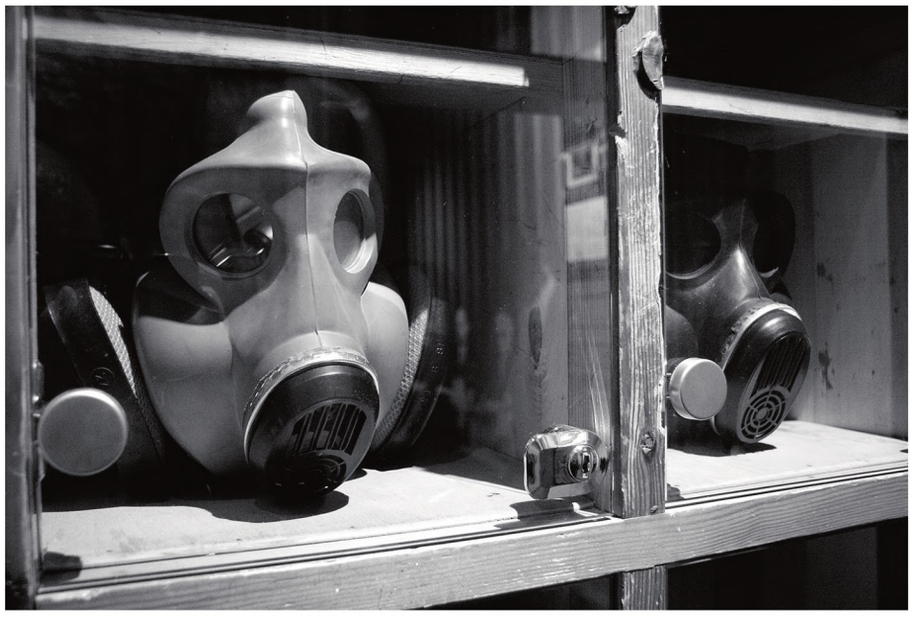

KGB tegevust käsitlevas osas olid koridoris kapid ja lahtrid – mõned olid pitseeritud, mõnedes olid aga gaasimaskid

LISATEAVE

Vastupanu Leedus

Leedu metsavendade koguarv oli suurem kui Eestis, nimetatud on arvu 50 000 võitlejat, kellest hukkus 22 000. Erinevalt Eestist oli sealne relvastatud vastupanu ka väga organiseeritud. Selle ilmekateks näideteks olid üleriigiline vastupanuvõrgustik ja juhtkond. Eriline oli ka püüd kanda ühtset vormirõivastust või vähemalt tunnuseid oma riietel. Kasutati isegi nõukogude vorme, kuid alati koos metsavendade sümboolikaga.

Audiogiidi vahendusel on muuseumis võimalik kuulda ka tõlget omaaegsest vandetõotusest, mille pidid andma kõik metsavennad. Siiski ei suutnud metsavennad, nagu Eestiski, loodetud vabadust tagasi võidelda. Viimane Leedu metsavendade juht arreteeriti ja mõisteti surma (ta hukati 27.11.1957) ning sellega lõppes ka organiseeritud vastupanu. Viimane metsavend hukkus arreteerimiskatsel 1965. aastal ja viimane, kes tuli n-ö metsast välja, tegi seda 1986. aastal, kuigi tema surma põhjus on seni teadmata.

meie omaga sarnane, kuid siiski hoopis teiste mastaapide ja taustaga. Metsavendlusest ja KGB-st saab sealt iga huviline kuhjaga informatsiooni ning keldris kongide vahel kõndides ja iseenda sammude kaja kuulates tekivad kahtlemata pähe igasugused mõtisklused. Need, milleks selliseid kohti tutvustada vaja ongi – peamiselt eesmärgiga, et need ajad ei korduks.

Keldris ei ole väga palju esemelist või dokumentidel põhinevat ekspositsiooni – kongid kõnelevad seal enda eest.

LISATEAVE

Küüditamised Leedus

Leedus olid küüditamised teiste mõõtmetega kui Eestis. Viidi ära suurem arv inimesi, mis oli muidugi seotud ka suurema rahvaarvuga, kuid suuremaid küüditamisi toimus samuti rohkem kui meil.

Suurimad küüditamised olid 1948. aasta mais, 1949. aasta märtsis koos teiste Balti riikidega ja 1951. aasta oktoobris. Kokku küüditati 118 000 leedulast, nendele lisanduvad veel 1941. aastal küüditatud, keda on üle 17 000.

Paljud küüditatutest ei pöördunud kunagi tagasi kas surma tõttu või muudel põhjustel. Leedu ajaloolased on Siberisse elama jäänud või seda tegema sunnitud inimeste arvuks nimetanud 37 505, koos lastega ligi 50 000.

Kong, mis on pühendatud Leedu relvastatud vastupanule ja selle juhtidele. Mõlemad fotodel kujutatud metsavennad elasid kuni oma kohtuotsuseni sellessamas kongis

Kuidas leida teed läbi n-ö punase öö? Ühele leedu metsavennale kuulunud ja 1941. aastal Nõukogude Liidus valmistatud kompass. Paljud esemed vitriinides olid leitud arheoloogiliste välitööde käigus või saadud metsavendade sugulastelt

Teekond sinna, aga mitte tagasi

Mulle Aasia filmid tegelikult täitsa meeldivad. Loogika käib neis kuidagi omi radu pidi, kuigi jah, mida aeg edasi, seda rohkem paistab Hollywoodi mõju. Punasel vaibal löntsida, ülehinnatud šampanjerit luristada ja auhinnakujukesega vehkida tahavad ju kõik, eks. Siiski on sealsed filmitootjad säilitanud selle „miski", mis on neile omane. Mis on muidugi väga lahe.

Tekst: GUNNAR VASEMÄGI

Pihusolevalt tulebki vaatluse alla Aasia, täpsemini Lõuna-Korea toodang „My Way". 2011. aasta väljalase, saanud 2012 KOFRA (The Korea Film Reporters Association) auhinna parima kõrvalosa eest ja kandideerinud 2013 parima välismaise filmi kategoorias Academy of Science Fiction, Fantasy & Horror Films'i väljaantavale Saturn Award'ile, kuid edutult.

Aga sisust. Nagu filmitegijad väidavad ning ajalugu neile takka kiidab, on tegu reaalsetel sündmustel põhineva filmiga. Samunegi, vastab tõele. Aga ärge arvake, et film kajastab olnud sündmusi üks ühele, oh ei, kaugeltki mitte. Ajaloos peituv lugu, mille põhjal film tehti, on üldjoontes selline:

Elas kord ... Koreas üks noormees, Yang Kyoungjong nimeks. Kuidagiviisi jäi ta sel 1938ndamal aastal jalgu jaapanlastele, kes parasjagu Korea poolsaart, aga ka suurt portsu muid maid okupeerisid. Jaapanlased toppisid mehikesele mundri selga ja

CJ ENTERTAINMENT

kupatasid Halin-Goli alla kogemusi omandama. Madina käigus oskas peategelane punaarmeelaste kätte vangi langeda. Nood omakorda saatsid noormehe (18aastane ikkagi) Siberisse metsatöödele aklimatiseeruma. Pahad germaanlased aga pressisid läänest peale ja nii vajutati korea võitleja 1942. aastal Nõukogudemaa mundrisse ning saadeti anastajaid peatama. Eelmainitud tegevuse käigus suutis Yang uuesti vangi langeda, seekord siis sakslaste kätte. Nood ei osanud riisikütusel töötava sõjamehega suurt midagi peale hakata ja pärast pikka arutelu kupatati nüüd juba Wehrmachti hilpudes sõdalane Normandiasse. Jah, vahetult pärast seda läks lahti nõndanimetatud D-day ja meie kangelane ... oli nii taibukas, et langes uuesti vangi, sedapuhku ameeriklaste kätte. Oma järgneva saatuse ja eluõhtu veetis Yang USA-s.

Filmis käivad asjad natuke teistmoodi. Sisse on toodud võistlusmoment, maratonijooks. Kogu kompott saab alguse kahe peategelase Jun-shik Kim'i ja Tatsuo Hasegawa rivaliteedist lapsepõlves. Pägalikud küll, aga üks põlismaalane, korealane, teine okupantide võsuke, jaapanlane. Ega filmi saa teha ilma vastasseisudeta. Selleks, et teises vaatuses pauguks püss, peab see juba esimeses vaatuses kohal olema. Ja on ka. Paatost on samuti, kuid väga häirima ei hakka; verd, plöga ja ihuliikmeid lendab siis, kui on lahingustseen; näitlemist ka täitsa on; graafikaosakond on samuti saanud kõvasti tööd lennukeid, tanke ja muud kraami joonistades, mida tänapäeval vaid üksikeksemplarides ja muuseumikonditsioonis ringi sahkab. Jaapanlased kui kunagised okupandid saavad muidugi ka oma osa. Vähemalt mulle tundus nii.

Üldiselt on film selline tugev keskmine. Ei midagi erilist, kuid minu jaoks kajastas üht osa ajaloost, millest ma varem suurt midagi ei teadnud. Lisaks veel huvitav elulugu, mis filmis on tegelikkusest veelgi huvitavamaks krunditud. Mu isa tavatses igasugu filmiliialduste kohta telekat vaadates öelda: „Nagu filmis!" Eriti siis kui vapper peategelane süldiks klohmiti, tema pihta tulistati ja tankiga üle sõideti, ent ta ometi natukese aja pärast elus ja tervena püsti kargas. Kõnealuses filmis ... eks vaadake ise. Sõjajõledusi on filmis muidugi nii, et küll saab. Ei pea pettuma.

Kahjuks on film üdini šovinistlik. Peale ühe erandi näidatakse seda, kuidas mehed tapavad mehi. Kole, eks. Lõuna-Koreas vist ei ole soovolinikku.

LISATEAVE

„My Way"

Lavastaja: Kang Je-gyu
Osades: Jang Dong-gun, Joe Odagiri, Fan Bingbing
1 tund ja 59 minutit
Lõuna-Korea

Hinnang 10 punkti skaalal:
Idee: 10 – nagu Korea „Juhansoni reisid" (lugege läbi Ilmar Talve „Juhansoni reisid", suurepärane raamat)
Teostus: 6 – eks ta ikka logises siit ja sealt
Näitlejatööd kokku: 7 – peaosalistelt talutav töö, taustajõud olid nadivõitu
Lavastaja: 6 – on potentsiaali paremaks

CJ ENTERTAINMENT

CJ ENTERTAINMENT

Märgiline sõjaraamat ehk Sõda on kole, väga kole

RAAMATU ARVUSTUS

Õigus on neil, kelle sõnul on Eesti märgiks kujunenud sõda. Või täpsemalt selle ootamine ja selleks valmistumine. Võib liialdamata öelda, et ei möödu nädalat, ilma et mõnes maailma väljaandes ilmuks lugu, kuidas kolmas maailmasõda algab Eestist või Lätist või Leedust. Ootusärevus on suur.

Tekst: SANDER SILM

Seetõttu pole ime, et ka Eesti raamatulettidele jõuab vastavat kirjandust. Jõulude ajal nägid praktiliselt samaaegselt ilmavalgust NATO Euroopa vägede ülemjuhataja endise asetäitja Richard Shirreffi teos „Sõda Venemaaga“ ning kolonelleitnant(r) Leo Kunnase „Sõda 2023“, mille kirjastus määratles kui dokumentaalromaani veel sündimata sündmustest.

Kunnase raamat veel sündimata sündmustest sobiks suurepäraselt ulme valdkonda ning ulme Kunnasele ilmselgelt sobib, sest ta on juba pälvinud kolm ulmeauhinda Stalker. Kahjuks pole „Sõda 2023“ aga mingi ulme, vaid üsnagi reaalne pilt siinse regiooni võimalikest sündmustest.

Niisiis, on aasta 2023 ja 26. septembri hommikul lõpeb Venemaa suurõppus Zapad, mis muutub sujuvalt üle Venemaa sõjaks lähinaabrite vastu. Sõjaks, milleks Venemaa on valmistunud juba 2000. aastate algusest.

Raamat koosneb kahest stsenaariumist, kus ühel juhul alustab Venemaa sõda oma nõrkuse ja teisel tugevuse tõttu. Stsenaariumi kohaselt, mis kannab nime Taavet, on Eesti kaitseplaneerijad teinud õigeid otsuseid ja ka NATO areng on liikunud õiges suunas. Teise stsenaariumi kohaselt, mis kannab nime Koljat, meil nii hästi ei lähe, NATO sisuliselt ei saa sekkuda, sest Baltikum lõigatakse liitlastest ära, meie lähinaabrid abikätt ei ulata ning sisuliselt tuleb loetud päevade jooksul jooksu pealt parandada vead, mis Eesti riigikaitses aastakümnete jooksul on Kunnase hinnangul tehtud.

Kui Richard Shirreffi raamatu tegevus toimus staapides ja tipppoliitikute seas, siis Kunnas näitab sõjakoledusi läbi peategelase kolonel Peeter Tergensi ja tema perekonna silmade. Ja öelgem ausalt: see vaatepilt on kole.

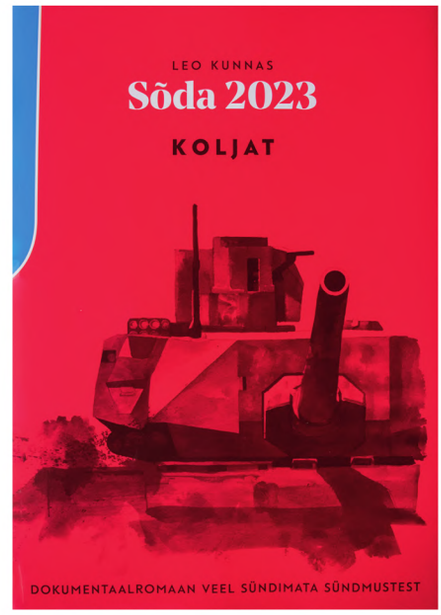

Leo Kunnas
Sõda 2023. Dokumentaalromaan veel sündimata sündmustest
Kirjastus Küppar & Ko

KARRI KAAS

Leo Kunnas: peame pingutama, sest kõne all on riigi saatus

Kolonelleitnant Leo Kunnase sõnul peame tegema oma riigi kaitsmiseks suuri jõupingutusi, sest impeeriumi taastamise ihaluses kasvavad idanaabri sõjalised musklid hirmuäratavalt kiiresti.

Tekst: SANDER SILM

Teie raamatus on kaks stsenaariumi, Taavet ja Koljat, millest viimane on Eesti jaoks üsnagi sünge. Mida peaks nüüd ja praegu tegema, et see stsenaarium ei teostuks?

„Vastus on lihtne. NATO peab tegema U-pöörde ehk tulema tagasi oma territooriumi kaitsmise juurde. Kui NATO seda ei tee, siis pole tal ka tulevikku. Kõik sõltub sellest, mis tee NATO riigijuhid valivad. Vahepeal tuli ju NATO transformatsiooni idee, mille kohaselt NATO pidi keskenduma oma territooriumi kaitsmiselt tegevusele väljaspool oma piire. See transformatsioon võttis aega 15 aastat ja on jõudnud nüüdseks enam-vähem lõpule ja seda ajal, mil Venemaa tugevdab oma relvajõude. Kuid tagasipöördeks meile keegi enam 15 aastat ei anna. Tegelikult ei räägi ju Trump midagi uut, vaid kordab, mida on rääkinud Obama ja Bush-noorem: Euroopa peab ennast ise kaitsma ja oma kaitsekulutusi ja relvajõude suurendama, kuid Euroopa riikidel pole enam sõjaaja relvajõude. Eesti on ainukene NATO riik Ida- ja Kesk-Euroopas, millel on

alles reservarmee ja ajateenistus. Üks lääne ekspertide kõige suurem viga seisneb selles, et nad võrdlevad NATO ja Venemaa rahuaja relvajõude, kuid ei arvesta seda, kui suured on Venemaa sõjaaja relvajõud, ja siis pole pilt enam üldse roosiline."

Raamatus on kaks stsenaariumi, kumb tundub endale tõenäolisem?

„Praegu tundub, et Koljat on realistlikum, sest ei meie ega liitlased pole teinud otsuseid, mille puhul võiks tõenäoline olla Taaveti stsenaarium. Minu raamatu eesmärk ongi, et teeksime õigel ajal õigeid otsuseid. NATO U-pöörde teostamine ei ole nii lihtne, sest kapten võib ju kaptenisillal küll karjuda, kuid NATO on nagu suur laev, mis ei suuda ennast kiiresti pöörata ja liigub inertsi jõul vanal kursil edasi. Samal ajal käib aga Venemaal kiire ja põhjalik relvajõudude moderniseerimine. Venemaa sõjalise eksperdi Pavel Felgenhaueri sõnul on Venemaa kindralstaabi eesmärk 2018. aastaks luua 125 pataljoni taktikalist gruppi. Taaveti stsenaariumi kohaselt oli Venemaal 2023. aastal 42 brigaadi taktikalist gruppi, mis on väga lähedal 125 pataljoni taktikalisele grupile. Tempo ja ulatus, millega venelased oma relvajõude moderniseerivad, pole lääne ekspertidele veel kohale jõudnud.

Kuid Venemaad on võimalik heidutada sõjalise tasakaaluga, täpselt nagu külma sõja ajal. Kogu NATO peab minema tagasi ohupõhisele operatiivplaneerimisele, sest praegused väevõime eesmärgid liikmesriikidele on pärast Ukraina sõda kaotanud igasuguse relevantsuse. Näiteks Eesti peamine väevõime, üks ümberpaigutav taktikaline pataljon, pole praeguses olukorras enam piisav. Liitlased peaksid siia saatma rohkem vägesid, sest meile pole vaja siia pataljoni, vaid hoopis brigaadi. Kuid Lääne-Euroopa riigid on muutunud sõjaliselt nõrgaks. Näiteks Soome sõjaaegne kahuripark on seitse korda suurem Saksamaa omast. Paraku ei näita see Soome tugevust, vaid hoopis Saksamaa nõrkust. Kompanii ja pataljon on sümbolid, brigaad on üksus, millega

Venemaad on võimalik heidutada sõjalise tasakaaluga, täpselt nagu külma sõja ajal.

operatiiv-taktikaline sõjapidamine pihta hakkab. Loomulikult on meile ka vaja õhuturbemissiooni asemel õhukaitsemissiooni suurema hulga hävitajatega. Samuti keskmaa- ja kaugõhutõrjet, sest Balti riikidel need puuduvad."

Mida Eesti kaitseplaneerijad peaksid praegu esmajärjekorras tegema?

„Peame alustame sellest, et teeme sõjaaja kaitsejõud, mis vastavad meie operatiivvajadustele. Praegused 21 000 meest reservis on vaid pool rehkendust, kuid kes teeb sõja ajal pool rehkendust, see kaotab. Juhtimine peab olema regionaalne; kui

KARRI KAAS

riigi juhtimissüsteemi korrastatakse praegu, siis peaks korrastama ka sõjaväelist juhtimist. Kaitseringkondade staabid ei pea olema suured, kuid seal peavad olema inimesed, kes kogu aeg on kohal, kogu aeg planeerivad ja vajadusel reageerivad."

Tuleb taastada seega kaitseringkonnad?

„Kaitseväge põhjendas kaitseringkondade kaotamist asjaoluga, et neil pole selle jaoks piisavalt ohvitsere. Nüüd on kaitseringkondade ülesanne lükatud Kaitseliidu kaela. Kuidas peab siis Kaitseliit sellega hakkama saama? See on ju absurd! Kas kaitseväge annab Kaitseliidule mingid ressursid? Ei anna! Mina väidan, et praeguse juhtimisskeemi purustamiseks pole mingit lööki vaja, see kukub oma raskuse all kokku. Kui rahu ajal saad rahulikult pabereid liigutada, siis sõja ajal seda võimalust pole. Esitame lihtsa küsimuse: näiteks sõdivad koos kolm inimest: üks on Kaitseliidust, üks brigaadist ja üks logistik. Kes juhib keda, kes allub kellele? Kuidas toimuks alluvussuhte muutmine? Iga käsk peab sellisel juhul minema üles ja tulema sealt otsapidi alla tagasi. Kriisiolukorras pole see võimalik. Juhtimine peab olema ühtne ja detsentraliseeritud, kuid nüüd jookseb juhtimine kokku tippu, kus see on ülikontsentreeritud ja samas allpool killustatud kolmeks ahelaks."

Reservi suurendamiseks on vaja raha, kuid Eestil ju sellega priisata pole ...

„Ressursse on vaja, kuid kust need tulevad? Tuleb ära lõpetada tegevused, mis ei toeta meie iseseisvat kaitsevõimet. Hea näide on siin merevägi, millel sellisel kujul pole mõtet. Tuleb valida, kas anda neile operatiivvõime, näiteks miiniveeskamis- või rannakaitsevõime, või lõpetada sinna panustamine. Sama on õhuväe lennuvahenditega ja neid tegevusi on veelgi. Milleks on meil vaja düsfunktsionaalseid ameteid – Kaitseressursside Ametit ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskust? Tuleb aru saada, et aeg tiksub meie kahjuks, sest Venemaa muutub selle kümnendi lõpuks meie jaoks veelgi ohtlikumaks. Peame suruma uhkuse alla, pöörduma liitlaste poole ja paluma abi. Kui ka siis meie kaitsekulutustest ei jätku, siis peaks neid ehk suurendama, kuid rahvas peab nägema, et riik on ennast pingule tõmmanud, siis soostutakse ka kaitsekulutuste suurendamisega, sest küsimuse all on meie riigi saatus."

Kas sellised sammud on praegu realistlikud?

„Mind hirmutab kõige enam, et needsamad inimesed, kes kunagi rääkisid, kuidas peame täitma täpselt NATO soovitusi ja minema sõdima väljapoole oma piire; kuidas meil pole vaja „hiiglaslikku" reservarmeed, Kaitseliitu ega soomusmanöövervõimet, on siiani ametis ja räägivad praegu, et Eesti on kaitstum kui kunagi varem. Selles puudub usaldusväärsus. Meie jaoks on põhiküsimus, kas viime oma riigikaitse vastavusse operatiivvajadustega. Kas suudame vaenlase kuskil kinni pidada või jookseme Haapsalu või Pärnuni välja. Laiapõhjaline riigikaitse – kas kavatseme sõja korral oma elanike eest hoolitseda või peavad nad ise hakkama saama. Nendele küsimustele oleks pidanud vastama juba kümme aastat tagasi. Praegu hakkab aeg meie jaoks lõppema."

Kaja Parker

27.07.1965 – 31.12.2016

AIVAR KROONMÄE

Kaja suutis olla nii toimekas, et kohati tundub see uskumatuna. Ta vedas Osula noorkotkaste ja kodutütarde rühma – juba see töö üksi nõuab suurt ajapanust nii nädala sees kui ka nädalavahetustel. Pole kerge pole olla selliste rüblikute juht, nagu meie noored on. Selleks pidi Kaja olema väga mõistev ja suutma asetada ennast noorte olukorda, et näha nende muresid ja vajadusi ning pakkuda neile huvitavaid tegevusi.

Kaja oli kogukonna üks vedureid. Lisaks heale tööle noortega Osulas abistas Kaja ka maakondlike noorteürituste juures ega jätnud abita malevat näiteks „Käve üle küngastõ" korraldamisel. Kus vaid oli plaanis mõni loodusega seonduv üritus või matk, seal vajati ka Kaja oskusi ja abikätt. Eks meilegi jäi vahel tunne, et paljud asjad malevas jääksid toimumata, kui Kajat poleks.

Kuidas aga ta nii palju teha jõudis? Vahel tundus, et meil on vähemalt neli Kajat. Ta jõudis teha kodutütarde ringkonnavanema tööd, osaleda kodutütarde keskkogu töös, panna mitmel pool käima maleringe, käia isegi maleva eest võistlustel orienteerumas ... ja seda kõike pere kõrvalt. Jah, meile kõigile on tuttav see sõnapaar: jälle Kaitseliit. Kuulen isegi seda kodus tihti. Tundub ju uskumatu, et näiteks eelmisel aastal tegi Kaja vähemalt 800 tundi vabatahtlikku tööd. Kuskilt pidi ta selle aja leidma. Saan teha vaid sügava tänukummarduse Kaja pereliikmete ees ja paluda vabandust, et me organisatsioonina Kajalt nii palju aega endale saime.

Ometigi on Kaja koos abikaasaga jõudnud üles kasvatada kolm last, neil on juba ka kolm lapselast. Lisaks jõudis Kaja tegeleda rahvatantsuga, käia matkamas, teha käsitööd, esindada Eestit sõjaväelaste MM-il – seda alles eelmisel aastal ja ta kavatses seda ka tänavu. Mõned inimesed lihtsalt jõuavadki palju ...

Kajaga seoses ei saa kuidagi rääkimata jätta malest. Kunagi vestluses selgus, et tal on males I järk. Lasin tookord kiirelt peast läbi oma noorusaja Võru maletajad ja – no ei tulnud meelde ühtki nii kõva naismaletajat meie linnast. Siis selgus, et Kaja nooruspõlv polegi möödunud siin, vaid hoopis Pärnumaal. Selle peale ütlesin, et ta peab vist mulle vähemalt ühe viguri ette andma, et mängus mingisugunegi võrdsus tekiks. Lisaks peaks mängima 5minutist välkmalet, siis oleks lootus suurem. Kahjuks jäigi meil koos mängimata ja maleringi, mille Kaja käima pani, ma samuti ei jõudnud. Sain karmi õppetunni, et elu ei ole liiga pikk, tuleb kasutada võimalust ja olla koos heade inimestega, teha head koos nendega ning tunda elust rõõmu koos nendega.

Malega tahaksin ka lõpetada. Malevas hakkab tekkima hea tava jäädvustada tublide inimeste mälestus mingis iga-aastases tegevuses. Meil on juba Rene retk noortele ja nüüd tuleb kindlasti ka Kaja maleturniir. See mõte tuli korraga mitmele inimesele paari päeva jooksul.

On ju tore mõelda, et kahesaja aasta pärast küsib üks väike tüdruk rühmajuhilt, miks seda maleturniiri Kaja turniiriks kutsutakse, ja siis saab see väike tüdruk teada, et ammusel ajal elas üks väga tubli punapäine ja rõõmsameelne noortejuht, kellele väga meeldis malemäng ja kes hakkas seda Võrumaa malevas teistelegi õpetama ...

Kaja Parker lahkus meie seast ootamatult 30. detsembril 2016. aastal.

Võrumaa maleva vabatahtlike ja palgaliste nimel
Toomas Piirmann

AUTORID

MARTIN MÄGI
vabatahtlik autor
Martin on Tallinna maleva Põhja kompanii laskur-sanitar ja Kaitse Kodu! vabatahtlik reporter, kes usub, et lugu tuleb kirjutada nii, nagu jutustaksid seda lõkke ääres oma võitluskaaslastele

ANTS KALAM
vabatahtlik teavituspealik
Ants on Sakala maleva Karksi malevkonna vabatahtlik teavituspealik

MARTIN ANDRELLER
vabatahtlik autor
Okupatsioonide muuseumi kuraator Martin on metsavendluse uurimisele pühendunud lähiajaloolane, kes tunneb end ühtviisi hästi nii punkreid otsides kui soomukiga sõites

ROMEK KOSENKRANIUS
vabatahtlik autor
Pärnu linnapea kapten(r) Romek Kosenkranius on Pärnumaa maleva pealiku abi ning ühtlasi maleva vabatahtlik tsiviil-militaarkoostöö ohvitser

MARTIN HEREM
Kaitseväe peastaabi ülem
Kolonel Martin Herem on militaarajaloo huviline, kelle fookuses on eestlaste vastupanuvõitlus II maailmasõja ajal ja selle järel

GUNNAR VASEMÄGI
vabatahtlik autor
Noorte kotkaste Jõgeva maleva vabatahtliku noortejuhi Gunnari üheks suureks hobiks on joonistamine. Tema pilte on saanud näha näitustel mitmel pool Eestis

SANDER SILM
vabatahtlik autor
Ajakirjanikutaustaga Sander Silm on Lõuna maakaitseringkonna tsiviil-sõjalise koostöö ja teavitusspetsialist

TOOMAS PIIRMANN
vabatahtlik autor
Võrumaa mees Toomas on aktiivne kaitseliitlane ja usin kirjutaja. 2014. aastal pälvis üks tema lugu ka lugejalemmiku austava tiitli

REIN SÄINAS
Kaitse Kodu! tegevtoimetaja

MOTLEY DENIM®

RIIDED MEESTELE 2XL-8XL

www.motleydenim.ee